

OLIVIER VANNESTE

JULIAAN THEYS

VEURNE

EEN EKONOMISCHE STUDIE

WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU — BRUGGE

Foto: R. Vansevenant

*Gerechtshof, Belfort,
St.-Walburgakerk*

VEURNE

—

EEN EKONOMISCHE STUDIE

Studie uitgevoerd in opdracht en uitgegeven met
financiële steun van het Stadsbestuur van Veurne.

WESTVLAAMS
EKONOMISCH STUDIEBUREAU

X

DIJVER, 7, BRUGGE

OLIVIER VANNESTE
JULIAAN THEYS

VEURNE

Een economische studie

BIBLIOTHEEK

WES vzw

Baron Ruzettelaan 33

B - 8310 ASSEBROEK/BRUGGE

E-mail: bibliotheek@wes.be

Website: www.wes.be

BRUGGE

1964

TEN GELEIDE

De sociaal-ekonomische studie van Veurne komt zeker op haar tijd, gezien enerzijds de bewoners van onze stad hierdoor een wetenschappelijk doorgronde kennis zullen kunnen opdoen van de evolutie welke zich ontwikkelt op allerlei gebied en anderzijds dit studiedokument aan de sociologen en ekonomisten de meest nuttige gegevens zal verschaffen om voorlichting te geven nopens de verscheidene mogelijkheden welke nog openstaan in deze verre Westhoek.

De Stad Veurne die gerangschikt werd bij Koninklijk Besluit van 27 november 1959 onder de ontwikkelingsgewesten, heeft een industriezone vastgelegd wier volledige ingangzetting in het ekonomisch plan van de Westhoek vervat, op dringende uitvoering wacht.

Reeds wordt, met ingang van november 1964, de inplanting begonnen van een spinnerij van synthetische vezels, welke in haar planning een uiteindelijke tewerkstelling van circa 400 werkkrachten voorziet.

Ten einde in eigen streek werk te verschaffen zal het ter hand nemen van deze gedetailleerde studie door nijveraars en handelaars tevens een uitstekende leidraad vormen om hun richting te kiezen.

In die geest wensen wij dan ook geluk aan de opstellers van deze onontbeerlijke uitgave, met de vaste hoop dat zij de beste vruchten zal afleveren.

J. VAN HEE,
Burgemeester Veurne.

INHOUDSTAFEL

Ten Geleide, door J. Van Hee, Burgemeester van Veurne	V
Inhoudstafel	VII
Inleiding	1
 Hoofdstuk I : Algemene situering van de stad Veurne	 5
§ 1. Situering van Veurne in geografisch en economisch per- spektief	 5
§ 2. Geschiedkundig overzicht van Veurne	14
 Hoofdstuk II : Demografie en beroepsbevolking van Veurne	 17
§ 1. Verloop van de bevolking sinds 1861	17
§ 2. Analyse van de bevolkingsdeterminanten	20
§ 3. Analyse van de in- en uitwijking tijdens de periode 1957-62	25
§ 4. Leeftijdsopbouw van de bevolking	33
§ 5. Prognose van de bevolkingsevolutie, 1961-76	38
§ 6. De beroepsstructuur van de bevolking	39
 Hoofdstuk III : Structuur en werkgelegenheid in de landbouw	 45
§ 1. Bedrijfsstructuur	46
A. Grootte van de bedrijven	46
B. De versnippering van de gronden	51
C. Eigendomsverhoudingen	52
§ 2. Teelten en veestapel	54
A. Teelten	54
B. Veestapel	60
§ 3. Mechanisering	66
§ 4. Landbouwbevolking en tewerkstelling	67
 Hoofdstuk IV : Structuur en werkgelegenheid in de nijverheid	 71
§ 1. Hedendaagse structuur van de nijverheid	71
§ 2. Evolutie van de industriële werkgelegenheid, 1937-62	74
§ 3. Alleenstaande handarbeiders	78
§ 4. Rekrutering van de arbeidskrachten	79

VIII

Hoofdstuk V : Structuur en werkgelegenheid in de handel- en dienstensektor	81
§ 1. Werkgelegenheid in de eigenlijke handel	81
§ 2. Werkgelegenheid in de dienstensektor	85
§ 3. De winkelspreiding te Veurne	86
§ 4. De centraal verzorgende functie van Veurne	88
§ 5. Nadere analyse van de verzorgende functie van Veurne	92
§ 6. De toeristische activiteit te Veurne	96
 Hoofdstuk VI : Arbeidsmigratie en werkloosheid te Veurne	99
§ 1. Arbeidsmigratie te Veurne	99
§ 2. Werkloosheid te Veurne	103
A. Volledig werklozen te Veurne	103
B. Gedeeltelijk en toevallig werklozen te Veurne	106
C. Seizoengevoeligheid van de werkloosheid te Veurne	107
D. Kwalitatieve analyse van de werkloosheid te Veurne	109
 Hoofdstuk VII : Huisvesting en openbare nutsvoorzieningen te Veurne	113
§ 1. Algemene opbouw van de stad Veurne	113
§ 2. Kwantitatieve en kwalitatieve analyse van het woningvolume	116
A. Toestand einde 1947	116
B. Evolutie van het woningvolume, 1947-62	119
§ 3. Openbare nutsvoorzieningen te Veurne	121
 Hoofdstuk VIII : Algemeen vormend en vakonderwijs te Veurne	125
§ 1. Het technisch en beroepsonderwijs voor jongens	125
§ 2. Het technisch en beroepsonderwijs voor meisjes	127
§ 3. Het middelbaar onderwijs voor jongens en meisjes	127
 Hoofdstuk IX : Veurne in ruimtelijk economisch perspectief	133
§ 1. Noord-Frankrijk	133
A. Bevolking in het arrondissement Duinkerke	135
B. Economie in het arrondissement Duinkerke	139
§ 2. Aangrenzende gewesten in België	142
A. De kustgemeenten van het arrondissement Veurne	143
B. De overige gemeenten van het arrondissement Veurne	148
C. Het arrondissement Diksmuide	152
D. Het arrondissement Oostende	155

Hoofdstuk X : Samenvatting en aanbevelingen	161
§ 1. Samenvatting	161
§ 2. Tendensen en aanbevelingen	165
Appendices	169
Lijst van de grafieken	181
Lijst van de kaarten	182
Lijst van de tabellen	183
Lijst van de appendices	187

INLEIDING

Bij de jongste sociaal-ekonomische ontwikkeling van West-Vlaanderen bleef het westelijk gedeelte van de provincie in de beginne grotendeels buiten de groeibeweging. Naarmate de versterking van de ekonomische onderbouw veelzijdiger werd, werd ook een geografische verbreding van deze ontwikkeling vastgesteld. Het vertrouwen in de eigen mogelijkheden steeg, ook in de gewesten waar bij de aanvang nog twijfel bestond over effectieve groeikansen. Het stadsbestuur van Veurne werd er zich zeer vlug van bewust dat aan de stad Veurne een stuwende rol moest worden toebedacht in de ontwikkelingspolitiek van het westelijk gedeelte van West-Vlaanderen. Het aarzelde dan ook niet het reeds bestaande contact met het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau nog te verdiepen. Op eind 1962 werd door het stadsbestuur van Veurne aan het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau de opdracht gegeven om een systematische analyse te wijden aan de ekonomische structuur van Veurne en de mogelijkheden van Veurne te omlijnen.

Het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau heeft bij de uitwerking van deze opdracht op permanente wijze op de actieve medewerking van het stadsbestuur mogen rekenen; deze samenwerking heeft toegelaten inlichtingen te verzamelen die op geen enkele andere wijze konden verkregen worden. Er werd onder meer een systematische opname gehouden van het winkelapparaat te Veurne, terwijl het fenomeen van de definitieve migratie kon worden uitgediept. Door het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau werden verder enquêtes gehouden naar de invloedssfeer van Veurne als verzorgingscentrum van handel en diensten en voor het onderwijs; ook de rekrutering van de arbeidskrachten voor de industrie werd nader onderzocht.

In 1963 werd door het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau een voorlopig rapport aan het stadsbestuur van Veurne overge-

maakt. Inmiddels was de uitwerking van sommige deelfacetten van het programma reeds aangevat. On het industrieterrein dat werd goedgekeurd door het K.B. van 4-7-1963 hebben zich reeds een paar ondernemingen gevestigd. Een belangrijke beslissing van industrievestiging viel begin 1964; met de oprichting van de bedrijfsgebouwen voor een textielonderneming wordt eerlang gestart.

De publikatie van het definitieve rapport en de essentiële punten van de aanbevelingen werd enige tijd uitgesteld, om te kunnen beschikken over de eerste resultaten van de algemene volkstelling van 31 december 1961.

Als bronnen voor de studie werd vooral beroep gedaan op statistische inlichtingen van het stadsbestuur zelf en van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Verder werden waardevolle gegevens bekomen van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Er werden inlichtingen verkregen van diverse diensten van openbaar nut (elektriciteit, gas, waterbedeling), onderwijsinrichtingen, verpleeginrichtingen e.a.

Door het Westvlaams Economisch Studiebureau werden tal van statistische inlichtingen bewerkt en hergroepeerd om aan de gestelde opdracht te voldoen. Tal van inlichtingen konden geput worden uit enquêtes die door het Westvlaams Economisch Studiebureau reeds in alle grote sociaal-economische sectoren werden gehouden.

Er werd bijzondere aandacht gewijd aan de analyse van de sociaal-economische situatie in de omringende gewesten. Voor Noord-Frankrijk werden de basisgegevens verkregen vanwege het Institut National de la Statistique (I.N.S.E.E.) en vanwege het Comité d'Etudes Régionales Economiques et Sociales (C.E.R.E.S.) te Rijsel.

Onze dank gaat naar allen die op een of andere wijze hebben bijgedragen tot het totstandkomen van deze studie.

Onze dank gaat in de eerste plaats naar het stadsbestuur van Veurne dat ons deze studie-opdracht toevertrouwde en in het bijzonder het College van Burgemeester en Schepenen met wie de auteurs bij herhaling over de resultaten van het onderzoek tot een vruchtbare gedachtenwisseling mochten komen. Wij danken tenslotte allen, bedrijfsleiders, inrichtingen voor algemeen en tech-

nisch onderwijs, openbare diensten en diensten van algemeen nut die door deelname aan de enquêtes of op een andere wijze het uitwerken van het rapport hebben mogelijk gemaakt.

Het is de wens van de auteurs dat dit rapport een nuttig instrument moge worden voor het gemeentelijk beleid van Veurne, alle overheidsinstellingen en partikulieren, en moge bijdragen tot de ontwikkeling van Veurne en de gehele Westhoek.

O.V. J.T.

25 september 1964.

HOOFDSTUK I

ALGEMENE SITUERING VAN DE STAD VEURNE

§ 1. Situering van Veurne in geografisch en economisch perspectief.

De stad Veurne is in het Westvlaamse landschap volledig westwaarts van de centra gelegen. Door zijn ligging en zijn verstedelijkte structuur is Veurne echter aangewezen om een motorische rol te vervullen in de ontwikkelingspolitiek van het Westland (1).

Veurne — de hoofdplaats en meest bevolkte gemeente van het arrondissement Veurne — is gelegen aan de rand van de Westkust. Naar het oosten en het zuiden is Veurne omgeven door weinig bevolkingsrijke gemeenten waar de landbouwactiviteit de dominerende bestaansbron is gebleven. Het meest nabije verstedelijkte centrum buiten het kustgebied is de stad Diksmuide, met 3.917 inwoners (2) en op een afstand gelegen van 15 km. Naar het westen grenst Veurne aan de gemeenten Adinkerke en De Moeren die op de Frans-Belgische grens zijn gelegen. Het nabije Noordfranse gebied is een weinig geïndustrialiseerd gewest, met nagenoeg gelijke kenmerken als het agrarisch achterland van Veurne; alleen de kustzone — met een overwicht van de niet-agrarische bevolking en Duinkerke als voornaam centrum — tekent zich af tegen de rest van het gewest.

---

(1) Naar bevolkingstal (7.341 inwoners op einde 1963) neemt Veurne slechts de 31ste plaats in in de rangorde van de Westvlaamse gemeenten (West-Vlaanderen volgens de omschrijving vanaf 1 september 1963). Als tewerkstellingscentrum kwam Veurne op de 28ste plaats (bezoldigde tewerkstelling: 1.305 personen in 1962).

(2) Bij K.B. van 10-4-1964 werden de gemeenten Esen (1.895 inwoners) en Kaaskerke (545 inwoners) bij Diksmuide aangehecht.

Eenzijds ligt Veurne binnen het invloedsveld van de badplaatsen van de Westkust, anderzijds is Veurne het verzorgingscentrum voor een agrarisch gewest. De invloed van de toeristische activiteit komt vooral tot uiting door de aantrekkingskracht op de arbeidsmarkt van Veurne — inzonderheid voor de vrouwelijke beroepsbevolking — en in geringere mate door een verhoogde opname tijdens het toeristisch seizoen van goederen en diensten. Als stad met tal van kulturhistorische gebouwen heeft Veurne zelf deel aan het toeristisch verkeer en vinden een aantal inwoners ter plaatse in de toeristische activiteit een aanvullende inkomensbron.

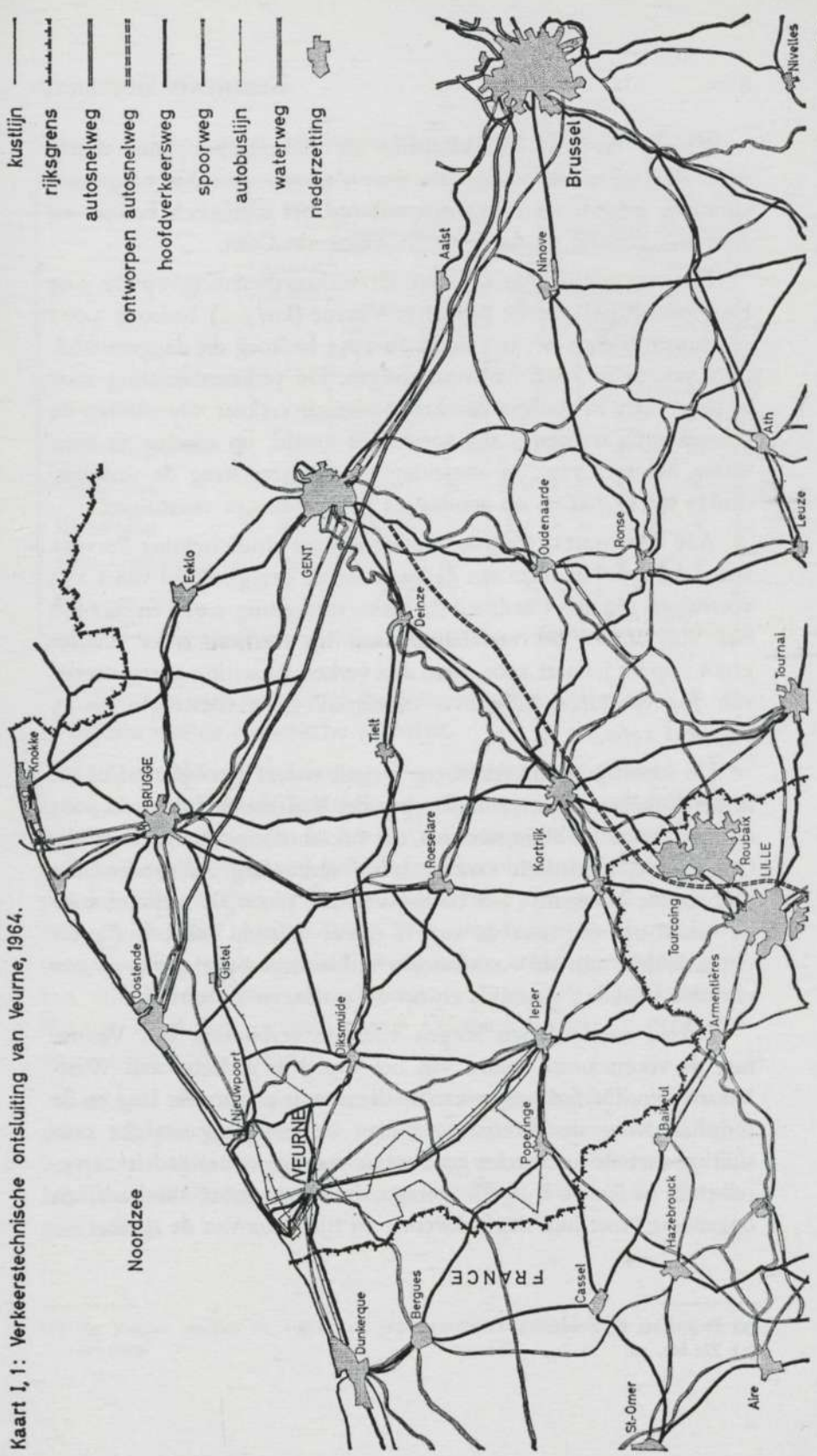
Veurne is een verkeersknooppunt in de uiterste Westhoek van de provincie West-Vlaanderen (zie kaart I, 1). Het vormt een doorgangspunt voor de toeristen uit Noord-Frankrijk. De weg nr. 65 Rijsel-De Panne, die Veurne doorsnijdt, is een belangrijke toevoerder van toeristen voor de Westkust. Veurne staat verder rechtstreeks in verbinding met Koksijde. De verbinding met het oostelijk gedeelte van de provincie geschiedt over de weg Veurne-Diksmuide die doorloopt over Lichtervelde en te Pittem aansluiting geeft op de noord-zuid-as Kortrijk-Brugge; deze weg snijdt de weg Ieper-Diksmuide-Oostende en Menen-Torhout.

Veurne heeft een ontsluiting per spoor door de spoorlijn Adinkerke-Lichtervelde-Gent, de enige spoorlijn in het uiterste noordwestelijk gedeelte van de provincie (1). Veurne is te water verbonden met Nieuwpoort en Duinkerke door het kanaal Plassendale-Nieuwpoort-Duinkerke (2); te Plassendale geeft het kanaal Plassendale-Nieuwpoort-Duinkerke verbinding met het kanaal Gent-Brugge-Oostende. De diepgang van het kanaal Plassendale-Nieuwpoort-Duinkerke is beperkt tot 1,90 m tussen Nieuwpoort en Veurne en 1,80 m tussen Veurne en de Franse grens. Veurne is verbonden met de IJzer door de Lovaart die te Veurne uitmondt in het kanaal Plassendale-Nieuwpoort-Duinkerke; de diepgang van de Lovaart is beperkt tot 1,80 m en de bedrijvigheid op dit kanaal is onbeduidend.

(1) Het vak Adinkerke-Duinkerke wordt alleen nog gebruikt voor goederenvervoer. Het spoorwegstation van Veurne werd in 1893-95 gebouwd. Veurne was door buurtspoorlijnen verbonden met Oostende, Ieper en De Panne.

(2) Het kanaal Plassendale-Duinkerke werd begonnen in 1634 en voltooid in 1638; de kosten van aanleg werden voor 5/8 gedragen door Brugge en voor 3/8 door Veurne en Duinkerke. (Bron: F. DE POTTER, E. RONSE en P. BORRE; *Geschiedenis der stad en kastelnij van Veurne, Gent, 1873*).

Kaart 1, 1: Verkeerstechnische ontsluiting van Veurne, 1964.

Veurne verwerft zijn betekenis als verkeersknooppunt vooral door zijn rol als contactplaats over de weg voor het omgevend agrarisch gebied, als doorgangspunt van het toeristisch verkeer en door zijn functie op de spoorlijn Adinkerke-Gent.

Het daggemiddelde ⁽¹⁾ van de verkeersbezetting op de weg De Panne-Rijsel aan de telpost te Veurne (km 1-2) bedroeg 3.922 voertuigen tijdens het jaar 1960. In 1955 bedroeg dit daggemiddelde 2.315 en in 1952 1.632 voertuigen. De verkeersbezetting staat in hoge mate in functie van het toeristisch verkeer. Op zondag 24 januari 1960 werden 2.483 voertuigen geteld, op zondag 24 april waren het er 7.119; op maandag 15 augustus steeg de verkeersdrukke tot 11.704 en op zondag 24 juli tot 18.331 voertuigen.

Aan de telpost te Veurne, die het verkeer uit de richting Pervijze verwerkt, werd in 1960 een daggemiddelde geregistreerd van 1.174 voertuigen; in 1955 bedroeg de verkeersbezetting 1.015 en in 1952 841 voertuigen. De variabiliteit van het verkeer is er minder groot; op 24 januari 1960 werd een verkeersbezetting geregistreerd van 794 voertuigen tegenover maximaal 3.002 voertuigen op 15 augustus 1960.

De spoorlijn Adinkerke-Gent vervult vooral een belangrijke rol in het forenzenverkeer, minder voor het Veurnse zelf dan wel voor de vrij zware bevolkingskernen ten noord-oosten van Diksmuide. Ook in het toeristisch verkeer is de verbinding Adinkerke-Gent niet zonder betekenis; het belang van het spoor als medium voor de toerist op weg naar de kust is echter dalend. Tabel I, 1 geeft een overzicht van de voornaamste verbindingen per spoor op een normale werkdag enerzijds en op de zondagen anderzijds.

Enkele autobuslijnen zorgen voor de verbinding van Veurne met de voornaamste centra van het westelijk gedeelte van West-Vlaanderen. De frekwentie van de diensten is echter zeer laag en de tijdsduur voor de verbinding hoog; de intergemeentelijke ontsluiting met de agrarische gemeenten van het achterland is ontoereikend. In Tabel I, 2 ⁽²⁾ werden de voornaamste autobuslijnen opgenomen met hun dagfrekwentie en tijdsduur van de ritten.

---

(1) Dagtelling 6-22 uur.

(2) Zie blz. 10.

Tabel I, 1 : Voornaamste spoorwegverbindingen van de stad Veurne, 1963.

Trajekt	Afstand (in km)	Aantal verbin- dingen op een normale werkdag		Gemid- delde tijds- duur	Aantal verbin- dingen op zon- dagen	
		tijdens zomer- periode	buiten zomer- periode		tijdens zomer- periode	buiten zomer- periode
Veurne-Diksmuide	15	11	11	13'	4	2
Veurne-Lichtervelde	34	11	11	34'	4	2
Veurne-Gent	81	9	9	1 u 20'	3	2
Gent-Veurne	81	10	9	1 u 23'	3	4
Lichtervelde-Veurne	34	11	10	34'	4	4
Diksmuide-Veurne	15	11	10	13'	4	4

Alleen de verbinding met de kustgemeenten is frekwent en dit in functie van de toeristische activiteit.

De onvoldoende ontsluiting door het openbaar vervoer in dit agrarisch gebied heeft aanleiding gegeven tot een hoge bezetting van het voertuigenpark. In het arrondissement Veurne werden in 1962 107 personenwagens geteld per 1.000 inwoners tegenover 89 per duizend inwoners in West-Vlaanderen in zijn geheel en 99 per duizend inwoners in het Rijk (1). Het arrondissement Veurne heeft in verhouding tot de bevolking het grootste aantal personenwagens van alle Westvlaamse arrondissementen; na het arrondissement Veurne volgt het arrondissement Diksmuide met 94 personenwagens per 1.000 inwoners.

In 1962 werden op het kanaal Plassendale-Duinkerke in totaal 6.284 schepen geregistreerd, waarvan 3.276 schepen met lading; 2.419 van deze schepen met lading waren in doorvaart. Op het Lokanaal werden 159 schepen geregistreerd, waarvan 64 schepen met lading.

(1) Te Veurne werden in 1962 710 personenwagens geteld of 97 per duizend inwoners.

Tabel I, 2 : Voornaamste autobuslijnen te Veurne, 1963.

Trajekt	Aantal verbindingen op een gewone werkdag		Tijdsduur
	tijdens zomerperiode	buiten zomerperiode	
<i>N.M.B.S.</i>			
Veurne-Diksmuide	7	7	37'
Diksmuide-Veurne	7	7	37'
<i>N.M.V.B.</i>			
Ieper-Veurne (via Poperinge) .	4	4	1 u 57'
Veurne-Ieper (via Poperinge) .	4	4	2 u 4'
Veurne-Ieper	7	7	1 u 13'
Ieper-Veurne	7	7	1 u 12'
Veurne-Gistel	3	3	52'
Gistel-Veurne	3	3	52'
De Panne-Veurne	14	14	17'
Veurne-De Panne	14	14	17'
Veurne-Koksijde-Oostduinkerke .	38	14	22'
Oostduinkerke-Koksijde-Veurne .	41	14	22'

In de binnenhaven van Veurne werden in 1962 slechts 14.349 ton goederen geladen, hoofdzakelijk voedingswaren en landbouwprodukten (12.445 ton) ; er werden amper 15.621 ton goederen gelost, overwegend groefprodukten (9.912 ton) en bouwmaterialen (3.129 ton). Op het kanaal Plassendale-Nieuwpoort-Duinkerke werden in 1962 in de verscheidene binnenhavens in totaal 44.663 ton goederen geladen en 133.293 ton goederen gelost. Op het Lokanaal bedroeg het totaal der ladingen in 1962 2.589 ton en het totaal der geloste goederen 3.122 ton.

De enkele kengetallen, opgenomen in tabel I, 3, laten toe de economische structuur van Veurne te benaderen en te vergelijken met de omliggende gemeenten.

Tabel I, 3 : Enkele kengetallen van de economische structuur van Veurne en omliggende gemeenten.

	Veurne	Kustgemeenten (1)	Overige gemeenten van het arrondissement Veurne (2)
Bevolking, 1963	7.341	25.762	13.895
Oppervlakte (in ha), 1963	1.977	6.575	19.963
Bevolkingsdichtheid per km ² , 1963	371	392	70
Kultuurgrond in pCt van de totale oppervlakte, 1959	79,7	39,9	87,7
Aandeel van de bevolking dat leeft van de landbouw, 1959	5,4	3,1	31,2
Aktieve bevolking in pCt van de totale bevolking, 1961	36,4	36,0	36,8
Bezoldigde tewerkstelling in de nijverheid van de gemeente in pCt van de aktieve bevolking, 1962	32,0	22,4	7,3
Bezoldigde tewerkstelling in de eigenlijke handel in % van de aktieve bevolking, 1962	83,9	27,1	7,4
Bezoldigde tewerkstelling in hotel-, restauratie- en cafébedrijf in % van de aktieve bevolking, 1962	1,5	72,9	—
Totale tewerkstelling in de gemeente in pCt van de aktieve bevolking, 1947	98,1	88,2	85,2

(1) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

(2) 23 gemeenten : Alveringen, Avekapelle, Beveren, Bootschoeke, Bulskamp, Eggewaartskapelle, Gijverinkhove, Hoogstade, Houtem, Izenberge, Lelsele, De Moeren, Oeren, Pervijze, Ramskapelle, St.-Joris, St.-Rijkers, Stavele, Steenkerke, Vinkem, Wulpen, Wulveringem, Zoetenaai.

Naast Veurne zijn enkel de kustgemeenten De Panne, Adinkerke (1), Koksijde, Oostduinkerke en Nieuwpoort vrij bevolkingsrijke kernen met hoge bevolkingsdichtheid (zie kaart I, 2). Te Veurne bedraagt de bevolkingsdichtheid per kwadraatkilometer 371 personen en in de kustgemeenten 392 personen. In de overige gemeenten van het arrondissement Veurne is het bevolkingstal zeer gering; de bevolkingsdichtheid per kwadraatkilometer belooft slechts 70 personen. In 11 gemeenten bedraagt het bevolkingstal minder dan 500 personen en in 7 gemeenten tussen 500 en 1.000 personen.

Het sterk agrarisch karakter van het ommeland van Veurne — met uitzondering van de kustgemeenten — blijkt uit het hoge aandeel van de kultuurbodem (87,7 %) in de totale oppervlakte en het hoge aandeel van de bevolking dat van de landbouwactiviteit leeft (31,2 %). Te Veurne — verstedelijkt en verzorgend centrum — bedraagt het aandeel van de bevolking dat van de landbouw leeft nog slechts 5,4 % en in de kustgemeenten belooft dit aandeel amper 3,1 %.

De bezoldigde werkgelegenheid in de nijverheid (2) is te Veurne en in de kustgemeenten vrij beperkt, namelijk respectievelijk 32,0 % en 22,4 % van de actieve bevolking. In de overige gemeenten van het arrondissement is de werkgelegenheid in de industrie kwasi onbestaande (7,3 % van de actieve bevolking).

De totale werkgelegenheid ter plaatse beliep in 1947 te Veurne 98,1 % van de actieve bevolking, in de kustgemeenten 88,2 % en in de overige gemeenten van het arrondissement Veurne 85,2 %.

Terwijl de werkgelegenheid, buiten de kustzone, hoofdzakelijk in de agrarische sektor valt, is de werkgelegenheid in de kustgemeenten hoofdzakelijk funktie van de toeristische bedrijvigheid. Per 1.000 actieve personen werden in 1962 in de kustgemeenten 72,9 bezoldigden geteld in het hotel-, restauratie- en cafébedrijf tegenover 1,5 per duizend te Veurne. Veurne, verzorgingscentrum, stelde in 1962 per 1.000 actieve personen 83,9 bezoldigden tewerk in de eigenlijke handel tegenover slechts 27,1 per duizend in de kustgemeenten en 7,4 per duizend in de overige gemeenten van het arrondissement Veurne.

(1) In 1911 werd De Panne als autonome gemeente van Adinkerke afgescheiden.

(2) Visserij, be- en verwerkende industrie, bouwbedrijf en transportbedrijf.

Het contact met Noord-Frankrijk is zeer zwak. De gemeenten die vlak over de grens zijn gelegen, hebben eveneens een overwegend agrarisch karakter. Alleen de agglomeratie Duinkerke heeft een sterk industrieel uitgebouwde structuur en is arbeidsopslopend. Uit het gehele arrondissement Veurne zijn ongeveer 300 arbeidskrachten als grensarbeider in Noord-Frankrijk tewerkgesteld, d.i. 1,8 % van de actieve bevolking. De stad Veurne telt ongeveer 25 grensarbeiders; de overige gemeenten met een noemenswaardig aantal grensarbeiders zijn Adinkerke (105), De Panne (50), Beveren (35), Leisele (25) en Koksijde (20).

Aan de hand van deze kengetallen tekent de positie van Veurne zich reeds enigermate af. In de volgende hoofdstukken zal de situatie van Veurne nader worden ontleed.

§ 2. Geschiedkundig overzicht van Veurne (1).

De oorsprong van Veurne is niet juist gekend. Volgens sommige auteurs zou het ontstaan van Veurne teruggaan tot het midden van de 7de eeuw.

In de 12de en 13de eeuw was Veurne — hoofdplaats van de kastelnij Veurne — een van de meest versterkte steden van het graafschap Vlaanderen. Veurne kreeg achtereenvolgens tal van privilegiën; de eerste charte werd in 1109 verleend.

De lakenweverij heeft zeer vroeg te Veurne ingang gevonden; ze werd reeds vermeld in de oudstgekende stadsrekening. De keure werd vernieuwd in 1468. De lakenweverij kwam tot verval omstreeks het einde van de 15de eeuw. Toen de lakenweverij teniet ging, werd gepoogd de saaiweverij — die vooral te Hondshoote in bloei was — te introduceren; in 1488 werd een octrooi verkregen van Maximiliaan van Oostenrijk. Het was echter eerst in 1497 dat de saainijverheid werkelijk vaste voet kreeg te Veurne; deze nijverheid hield er stand tot omstreeks 1644-1645.

(1) *Geraadpleegde werken*: F. DE POTTER, E. RONSE en P. BORRE: *Geschiedenis der stad en kastelnij Veurne*, Gent, 1873-75, 2 delen.

J. HINDRYCKX: *Stad Veurne*, s.l., s.d.

L. PLETTINCK: *Furnes illustré, Veurne*, 1902.

L. GILLIODTS-VAN SEVEREN: *Coutumes des pays et comté de Flandre*, Brussel, 1897.

In de loop van de 14de, 15de en 16de eeuw heeft Veurne een onzeker bestaan gekend. De 15de en 16de eeuw waren een opeenvolging van oorlogen; de beeldstormerij bracht ook te Veurne tal van verwoestingen aan (1566).

Onder het bestuur van Albrecht en Isabella (1598-1621) kende Veurne een periode van welvaart en voorspoed. Uit deze periode dagtekenen o.m. het huidige stadhuis, het gerechtshof, de vleeshalle.

Na de dood van de aartshertogen werd het Veurnse getroffen door de wisselvalligheden van de Spaans-Franse oorlogen. In 1646 werd Veurne bij Frankrijk aangehecht; door de Vrede van de Pyreneeën (1659) kwam Veurne terug bij de Spaanse Nederlanden. In 1668 ging Veurne, door het Verdrag van Aken, opnieuw over naar Frankrijk. Door het Verdrag van Utrecht (1713) werd Veurne opnieuw bij de Spaanse Nederlanden gevoegd. Het Barrièretraktaat van 1715 verleende aan de Verenigde Provinciën het recht een garnizoen te vestigen te Veurne. In 1744 werd Veurne opnieuw bij Frankrijk ingelijfd, doch reeds in 1748 kwam de stad opnieuw onder Oostenrijks bewind.

Tot omstreeks 1780 — onder de regering van Maria-Theresia en Karel van Lorreinen — kende Veurne opnieuw een periode van voorspoed.

In de 18de eeuw was de landbouw de bijzonderste activiteit; de teelt van koolzaad, vlas, tabak was er belangrijk, terwijl ook de veeteelt er grote belangstelling genoot.

In 1793 werd Veurne door Franse troepen bezet. Na 1815 volgde een periode van rust.

In de 19de eeuw kwamen naast de landbouw en veeteelt een aantal brouwerijen, steenbakkerijen, enige leertouwerijen, suikerijfabrieken e.a. tot ontwikkeling. In 1843 werd te Veurne een « nijverheidscomiteit » ingericht dat de lijnwaadweverij en de vlasbewerking wilde bevorderen; het werd in 1856 ontbonden. Omstreeks 1875 werden te Veurne 7 brouwerijen, 7 steenbakkerijen, 1 olieslagerij, 4 kaarsgieterijen, 1 kalkoven, 2 suikerijfabrieken en een aantal kleine nijverheden geteld. Naast de traditionele ambachten, zoals kleermakers, bakkers, metselaars, schrijnwerkers, schoenmakers, telde Veurne ook een groot aantal schippers; de telling

van 1896 geeft 54 schippers aan met een totale tewerkstelling (inclusief exploitanten en helpers) van 184 personen. De buurtspoorlijnen Veurne-Oostende en Veurne-Ieper stelden in 1896 gezamenlijk 86 personen tewerk.

Veurne is sindsdien een stedelijk centrum gebleven met een verzorgende functie in een overwegend agrarisch gebied. De opkomst van het toerisme aan de Westkust — vooral na de eerste wereldoorlog — heeft ook op Veurne zijn invloed gehad en heeft aan de kustgemeenten een eigen economische structuur bezorgd, afwijkend van het achterland.

HOOFDSTUK II

DEMOGRAFIE EN BEROEPSBEVOLKING VAN VEURNE

De toekomstige ontwikkeling van Veurne is in hoge mate gebonden aan de huidige omvang van zijn bevolking en zijn structuur, inzonderheid de leeftijdsopbouw. De wisselwerking tussen demografische evolutie en economische activiteit kan hier reeds benaderd worden.

§ 1. Verloop van de bevolking sinds 1861.

Tabel II, 1 ⁽¹⁾ geeft een overzicht van de evolutie van de bevolking te Veurne in vergelijking met het bevolkingsverloop in West-Vlaanderen en in het Rijk voor de periode 1861-1962 ⁽²⁾.

Tussen 1861 en 1868 was de bevolking te Veurne dalend; nadien kende de bevolkingsbeweging een stijgende trend (zie grafiek II, 1 en appendix II, 1).

In 1913 werden 6.635 inwoners geteld tegenover 4.731 in 1861, dit is een aangroei van 40,2 %; in West-Vlaanderen was de bevolking tussen 1861 en 1913 toegenomen met 36,7 % en in het Rijk met 59,7 %.

De eerste wereldoorlog bracht een totale verstoring. De wederopbouw van de fel geteisterde frontstreek — de strook van Ieper tot Nieuwpoort — heeft tot een belangrijke, doch tijdelijke, inwijking te Veurne geleid; van uit deze tijdelijke woonplaats werd de wederopbouw van de frontstreek geleid. In 1918 werden te Veurne 6.590 inwoners geteld; dit aantal groeide tot 6.912 in 1919, tot 7.533 in 1920, tot 8.002 in 1921 en stagneerde nadien tot in 1924.

(1) Zie volgende blz.

(2) Het jaar 1963 wordt in de vergelijking niet opgenomen, omdat op 1 september 1963 9 Westvlaamse gemeenten naar de provincie Henegouwen overgingen.

Het inwonerstal verminderde van 8.007 in 1924 tot 7.900 in 1925 en tot 7.694 in 1926, waarna de invloed van de eerste wereldoorlog op het bevolkingscijfer was uitgedeind. Het resultaat was dat Veurne een vrij belangrijke aangroei van de bevolking had geregistreerd. In 1930 had Veurne 7.818 inwoners; de procentuele aangroei van de bevolking tussen 1913 en 1930 beliep 17,8 % tegenover 1,4 % in West-Vlaanderen en 5,9 % in het Rijk (1).

Tabel II, 1 : Evolutie van de bevolking te Veurne in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1861-1962.

Periode	Jaargemiddelde van de bevolking	Glijdende groei-indices (vorige periode = 100)		
		Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk
1861-1865	4.666	—	—	—
1866-1870	4.552	97,6	100,5	101,5
1871-1875	4.736	104,0	104,3	106,0
1876-1880	5.067	107,0	101,2	103,8
1881-1885	5.238	103,4	102,6	104,8
1886-1890	5.421	103,5	103,6	105,2
1891-1895	5.608	103,4	103,0	104,2
1896-1900	5.712	101,9	105,5	106,3
1901-1905	5.999	105,0	104,8	104,8
1906-1910	6.435	107,3	103,9	105,7
1911-1913	6.678	103,8	101,5	102,5
1914-1920	6.833 (a)	—	—	—
1921-1925	8.000	—	—	—
1926-1930	7.643	95,5	104,1	104,9
1931-1935 (b)	7.362	96,3	105,5	103,0
1936-1940	7.640	103,8	103,7	101,2
1941-1945	7.493	98,1	101,2	99,4
1946-1950	7.586	101,2	102,6	103,3
1951-1955	7.391	97,4	102,1	102,8
1956-1960	7.346	99,4	102,8	103,1
1961-1962	7.322	99,7	102,0	101,6

(1) Door de aanhechting van Eupen-Malmedy werden ongeveer 64.400 inwoners aan de bevolking van het Rijk toegevoegd.

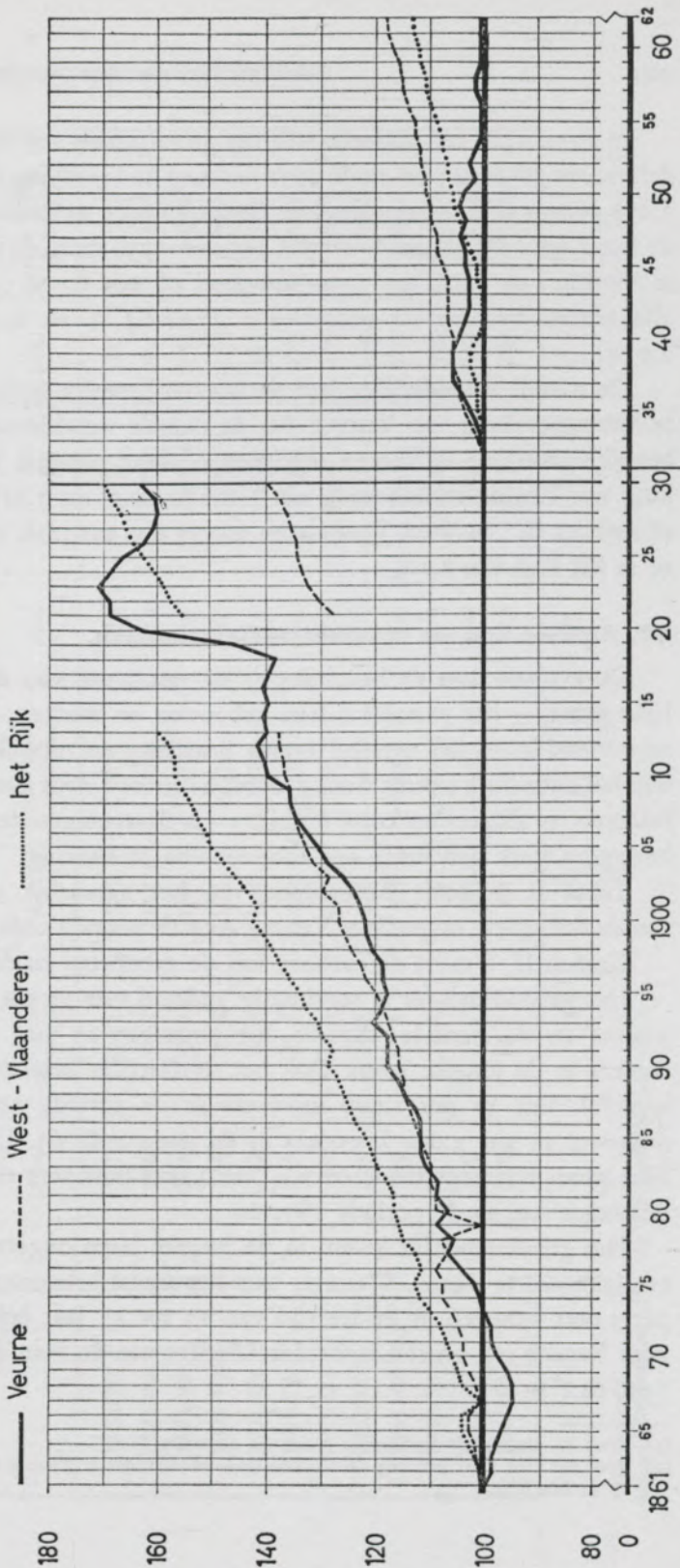
(a) Geen betrouwbare gegevens beschikbaar betreffende de oorlogsjaren.

(b) In 1931 werd een gedeelte van het grondgebied van Veurne afgescheiden ten voordele van de gemeente Adinkerke.

Grafiek II, 1: Evolutie van de bevolking te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1861 - 1962.

Basisjaar 1861 = 100

Basisjaar 1931 = 100

1931
AFSCHEIDING VAN GRONDGEBIED
VAN VEURNE.

In 1931 werd een gedeelte van het grondgebied van Veurne bij Adinkerke gevoegd ; op einde 1931 bedroeg de bevolking te Veurne 7.259 personen. Tot het uitbreken van de tweede wereldoorlog was de trend opnieuw stijgend. Tussen 1931 en 1939 steeg de bevolking te Veurne van 7.259 tot 7.700 inwoners of met 6,1 % ; in West-Vlaanderen bedroeg de procentuele groei 6,5 % en in het Rijk 2,9 %.

De tweede wereldoorlog had slechts een beperkte invloed op de bevolkingsevolutie van Veurne. Na de tweede wereldoorlog is het bevolkingsverloop te Veurne regelmatig dalend geweest. De bevolking van Veurne verminderde van 7.626 in 1947 tot 7.315 in 1962 of met 4,1 % ; in West-Vlaanderen was er een aangroei van 8,0 % en in het Rijk van 8,7 %.

§ 2. Analyse van de bevolkingsdeterminanten.

De evolutie van de bevolking is de resultante van de natuurlijke groei — het verschil tussen geboorten en sterften — en het migratiesaldo — het verschil tussen inwijking en uitwijking. Terwijl het natuurlijk akkres weinig wordt beïnvloed door economische factoren — althans op korte termijn — is daarentegen de migratiebeweging sterk gebonden aan economische motivering.

Tabel II, 2 geeft de evolutie van het natuurlijk akkres en van de definitieve migratie te Veurne voor de periode 1861-1963 (1).

Grafiek II, 2 geeft de evolutie van de geboorten en de sterften.

Het geboortecijfer is regelmatig gedaald van 37 per 1.000 inwoners in de periode 1871-80 tot ongeveer 15 per 1.000 inwoners in de jongste jaren. Ook het sterftcijfer liep sterk terug, namelijk van 32 per 1.000 inwoners in de periode 1871-80 tot ongeveer 11 per 1.000 inwoners in de jaren 1961-63. De natuurlijke groei bedraagt thans circa 4 per 1.000 inwoners en is aldus iets lager dan in de periode 1871-80.

Het geboortecijfer kwam in de jongste jaren ongetwijfeld op een laag peil te liggen. Wanneer men het aantal geboorten uitdrukt per 1.000 vrouwen in de leeftijd van 15 tot 45 jaar bekomt men voor Veurne een vruchtbaarheidscoëfficiënt van 80 voor de periode 1956-63 (2).

(1) Voor de uitgebreide statistische reeks, zie appendix II, 1.

(2) Voor het jaar 1961 bedroeg de vruchtbaarheidscoëfficiënt te Veurne 82 tegenover 87 in het Rijk.

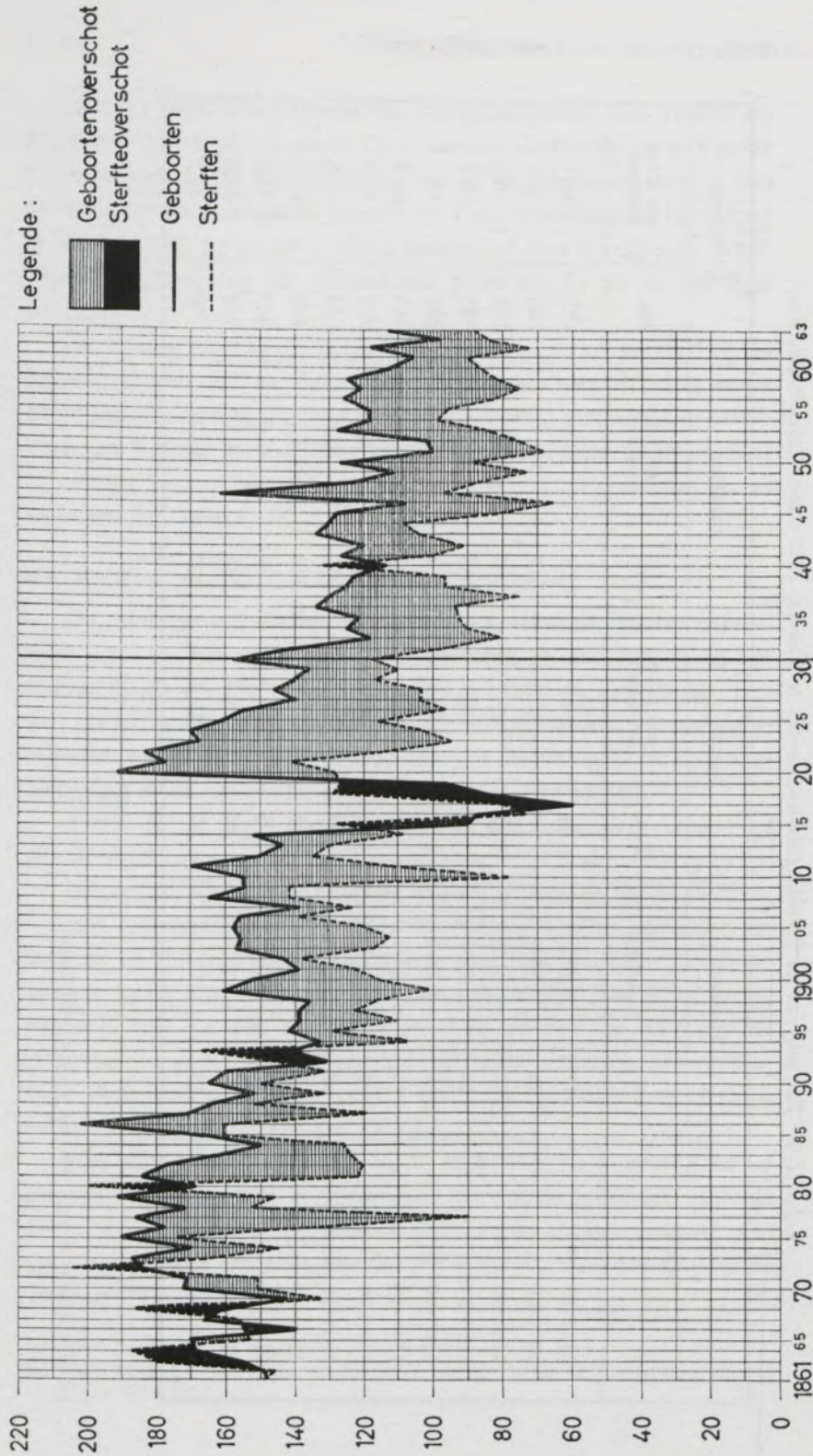

Tabel II, 2 : Evolutie van de bevolkingsdeterminanten te Veurne, 1861-1963 (jaargemiddelden).

Periode	Geboorten		Sterften		Inwijking		Uitwijking	
	Abs.	per 1.000 inwoners	Abs.	per 1.000 inwoners	Abs.	per 1.000 inwoners	Abs.	per 1.000 inwoners
1861-70	157	34,2	160	34,9	174	37,8	182	39,7
1871-80	180	36,8	157	32,1	219	44,7	202	41,2
1881-90	170	31,9	137	25,7	260	48,8	259	48,6
1891-1900	144	25,4	125	22,1	336	59,4	335	59,2
1901-10	152	24,4	124	19,9	412	66,3	361	58,1
1911-13	155	23,2	126	18,9	401	60,0	413	61,8
1914-20	109	16,0	111	16,2	436	63,8	279	40,8
1921-30	158	20,2	114	14,6	595	76,1	624	79,8
1931-40 (a)	129	17,2	98	13,1	408	54,4	462	61,6
1941-50	127	16,8	90	11,9	279	37,0	323	42,8
1951-60	116	15,7	84	11,4	288	39,1	342	46,4
1961-63	110	15,0	82	11,2	265	36,2	289	39,5

(a) Afscheiding in 1931 van een gedeelte van Veurne.

Grafiek II, 2 : Evolutie van de geboorten en sterften te Veurne, 1861 - 1963.

1931

VERMINDERING VAN BEVOLKING
DOOR AFSCHIEDING GRONDGEBIED.

Het verloop van de in- en uitwijking werd in belangrijke mate verstoord door de eerste wereldoorlog. Tot einde 1913 was er te Veurne veelal een eerder gering vestigingsoverschot (zie grafiek II, 3). Het inwijkingsoverschot voor de periode 1861-1913 bedroeg 599 personen of gemiddeld 11 personen per jaar. Het vestigingsoverschot te Veurne was het grootst in de periode 1901-10, namelijk gemiddeld 51 personen per jaar. Het negatief saldo voor de periode 1911-13 vindt zijn oorzaak in een belangrijk uitwijkingsoverschot tijdens het jaar 1913, namelijk 96 personen. De intensiteit van de migratiebewegingen is in de periode 1861-1913 aanzienlijk toegenomen; de inwijking kende een stijging van circa 38 per duizend inwoners in 1861-70 tot 60 per duizend inwoners in 1911-13 en de uitwijking een toename van 40 tot 62 per duizend inwoners.

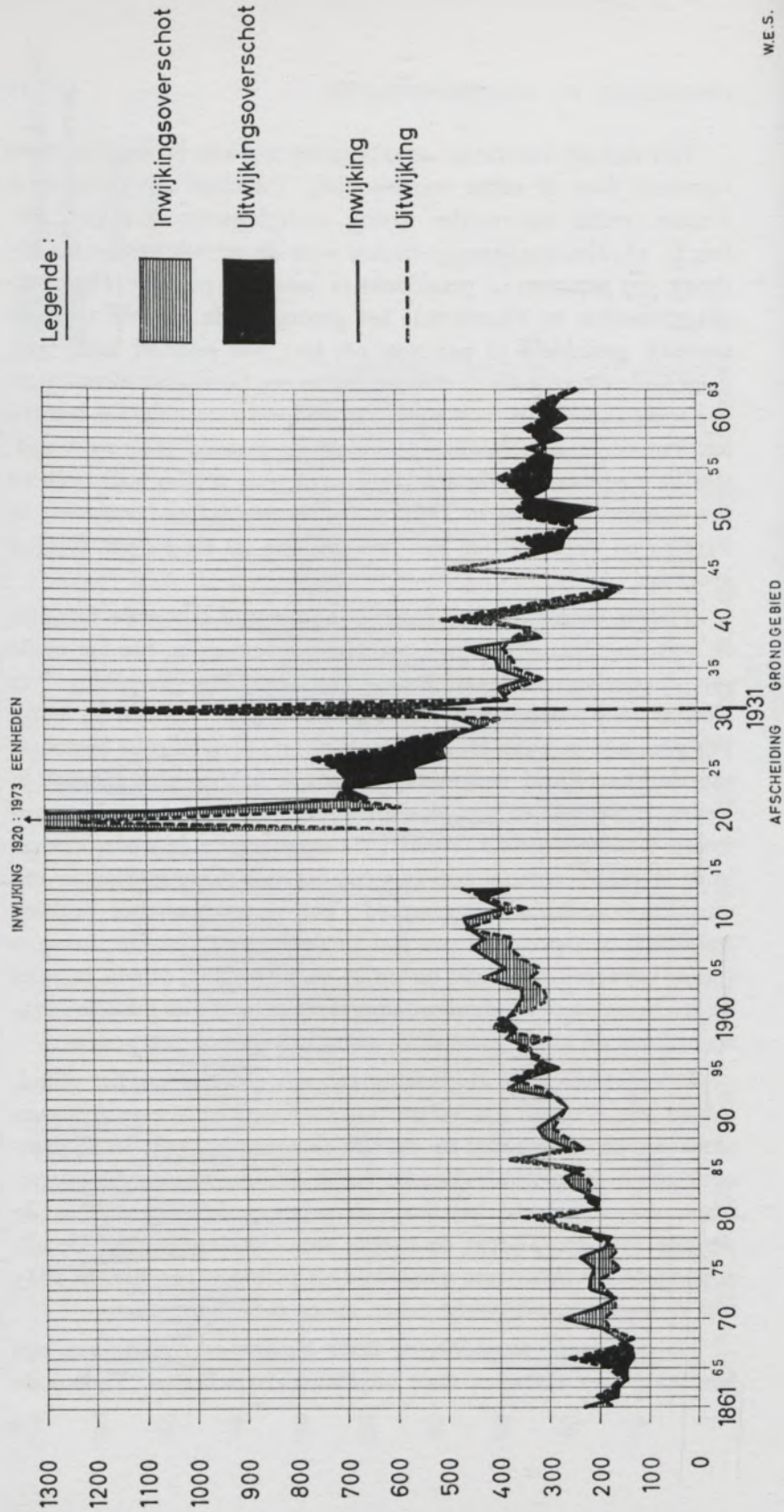
Tijdens de eerste wereldoorlog lag Veurne achter de frontlijn en was de migratiebeweging praktisch onbestaande. Na het einde van de oorlog werd een belangrijke inwijking geregistreerd te Veurne; het vestigingsoverschot bedroeg 352 personen in 1919, 752 personen in 1920 en 432 personen in 1921. Talrijke bewoners van de haast totaal verwoeste frontstreek hebben zich tijdelijk te Veurne gevestigd en van daaruit de wederopbouw van hun verwoeste woningen geleid. Vanaf 1922 en naarmate de wederopbouw in de frontgemeenten vorderde werd dan te Veurne regelmatig een uitwijkingsoverschot geregistreerd; het vertrekoverschot bedroeg gemiddeld 115 personen per jaar in de periode 1922-28. In 1929 was er ongeveer evenwicht tussen in- en uitwijking, terwijl in 1930 de inwijking opnieuw de uitwijking overtrof. Voor de periode 1919-29 bedroeg de totale winst door migratieoverschot 722 personen.

In 1931 volgde de afscheiding van een gedeelte van het grondgebied van Veurne ten gunste van Adinkerke; het vertrekoverschot liep om deze reden op tot 599 personen in 1931. In de daaropvolgende jaren kende Veurne veelal een gering inwijkingsoverschot, dat gemiddeld per jaar 19 personen bedroeg tijdens de periode 1932-39. Tijdens de tweede wereldoorlog overtrof de uitwijking de inwijking met gemiddeld 58 personen per jaar. In 1945 was er nagenoeg evenwicht tussen in- en uitwijking.

Na de tweede wereldoorlog heeft Veurne regelmatig van zijn bevolking zien afvloeien door uitwijkingsoverschotten. Tijdens de

Grafiek II,3 : Evolutie van in- en uitwijking te Veurne, 1861 - 1963.

periode 1946-50 bedroeg het vertrekoverschot gemiddeld 47 personen per jaar en tijdens de periode 1951-60 gemiddeld 54 personen per jaar ; in 1961 werd een uitwijkingoverschot geregistreerd van 45 personen en in 1962 van 29 personen. In 1963 was er evenwicht tussen in- en uitwijking.

De intensiteit van de migratiebeweging is gedaald vergeleken met de periode voorafgaand aan de eerste wereldoorlog. De uitwijking bereikt thans circa 36 per duizend inwoners en de uitwijking 40 per duizend inwoners tegenover respectievelijk 66 en 58 in de periode 1901-10. De beweging is echter omgeslagen van inwijkingsoverschot naar vertrekoverschot.

Grafiek II, 4 illustreert de evolutie van het natuurlijk akkres en het migratiesaldo voor de periode 1861-1963. Op deze grafiek komt duidelijk de afwijkende betekenis naar voren van het migratieverschijnsel in de periode 1861-1913 en de periode 1940-1963.

§ 3. Analyse van de in- en uitwijking tijdens de periode 1957-62.

De in- en uitwijking tijdens de periode 1957-62 werd geanalyseerd op basis van de modellen 2 en 4 van in- en afschrijving op de gemeente.

Voor de periode 1957-62 werd een totale uitwijking geregistreerd van 1.884 personen en een inwijking van 1.684 personen ; er was dus een negatief saldo van 200 personen ⁽¹⁾.

De uitwijking omvatte 389 gezinnen, die gezamenlijk 1.262 personen groepeerden, en 622 alleenstaanden. De inwijking was samengesteld uit 361 gezinnen met 1.143 gezinsleden en uit 541 alleenstaanden. De gemiddelde gezinsgrootte was dezelfde bij de inwijking als bij de uitwijking, namelijk 3,2 personen. Het aandeel van de alleenstaanden in de uitwijking beliep 33,0 % en 32,1 % bij de inwijking.

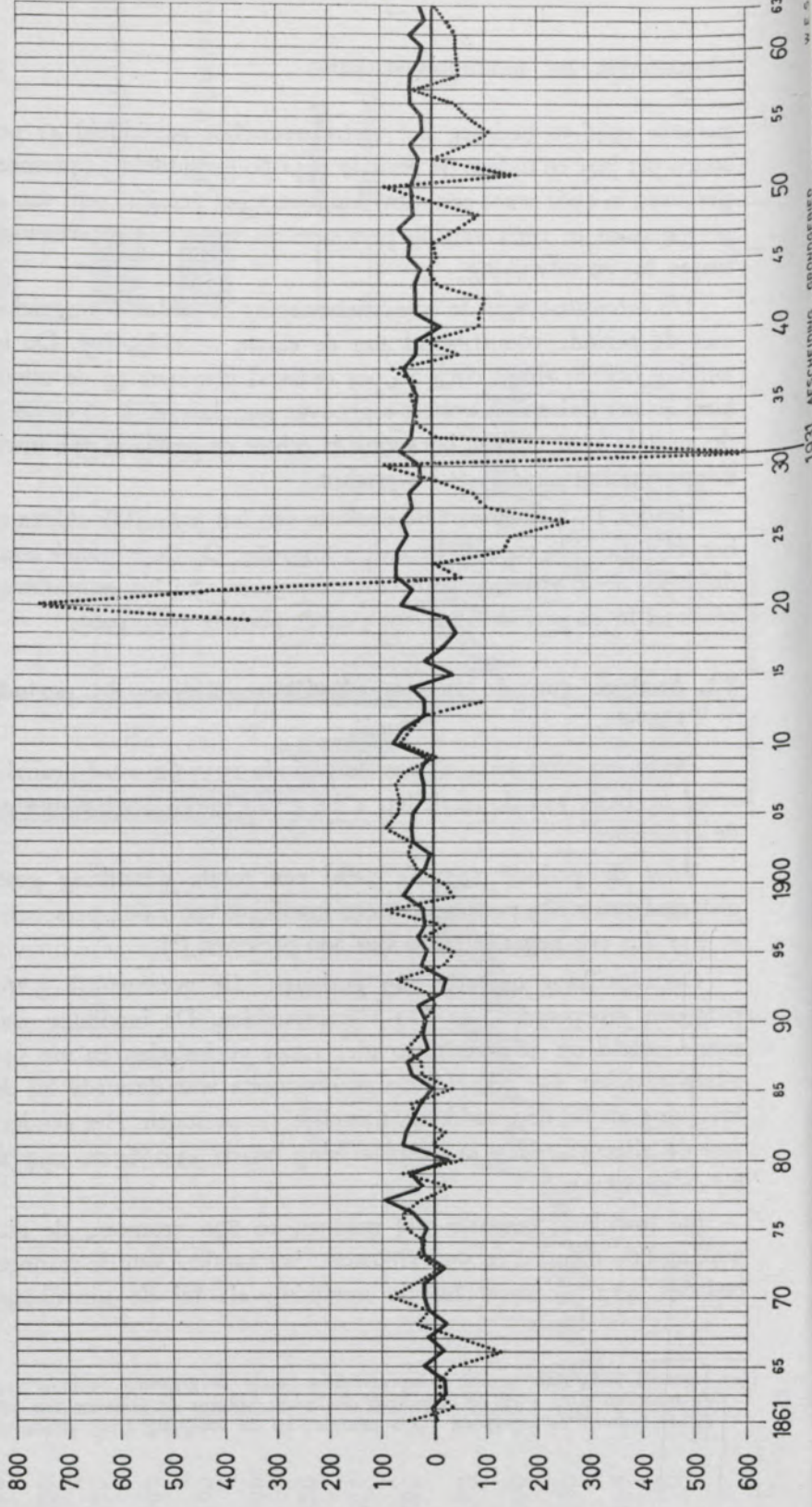
De inwijking omvatte 794 mannen en 890 vrouwen, de uitwijking 887 mannen en 997 vrouwen ; het aandeel van de mannen bedroeg 47,1 % zowel bij de inwijking als bij de uitwijking.

(1) Normaal komt men tot een lichte afwijking tussen de gegevens op basis van de modellen 2 en 4 en de definitieve resultaten ; volgens de gegevens van het N.I.S. bedroeg de uitwijking 1.900 personen en de inwijking 1.725 personen.

Grafiek II, 4 : Evolutie van de natuurlijke groei en het migratiesaldo te Veurne, 1861 - 1963.

— Natuurlijke groei   ..... Migratiesaldo

Onder de migranten die als alleenstaande migreren worden verhoudingsgewijze veel vrouwen geteld, namelijk 54,9 % bij de inwijking en 54,8 % bij de uitwijking ; bij de migratie in gezinsverband is het aandeel van de vrouwen 51,9 % bij de inwijking en 52,0 % bij de uitwijking.

Tabel II, 3 geeft de indeling van de migratie naar burgerlijke stand.

Tabel II, 3 : In- en uitwijking naar burgerlijke stand, Veurne, 1957-62.

Burgerlijke stand	Inwijking		Uitwijking	
	Alleenstaanden	In gezinsverband	Alleenstaanden	In gezinsverband
Gehuwd	222 (a)	620	268 (b)	677
Ongehuwd	215	495	281	555
Weduwe of weduwnaar	92	23	66	26
Gescheiden	12	5	7	4
Totaal	541	1.143	622	1.262

Het aantal ongehuwden bedroeg 710 bij de inwijking of 42,2 % en 836 of 44,4 % bij de uitwijking.

Onder de alleenstaanden worden relatief meer ongehuwden geteld bij de uitwijking (45,2 %) dan bij de inwijking (39,7 %). De inwijking van alleenstaanden omvat daarentegen verhoudingsgewijze — en ook in absolute cijfers — meer weduwen en weduwnaars dan de uitwijking.

De uitwijking blijkt in sterkere mate op economische motieven te steunen dan de inwijking ; jongeren verlaten bij het huwelijk Veurne en vestigen zich in of nabij de gemeente van tewerkstelling, terwijl de inwijking relatief veel ouderen op rustleeftijd omvat.

(a) Het betreft personen die naar Veurne gaan wonen naar aanleiding van hun huwelijk met een persoon uit Veurne ; zij worden ingeschreven als alleenstaande bij de inwijking.

(b) Het betreft personen die Veurne verlaten bij gelegenheid van het huwelijk met een persoon uit een andere gemeente.

Tabel II, 4 geeft de indeling van de migratie naar leeftijdsgroep van de migranten.

Het is de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar die het sterkst in de migratiebeweging wordt betrokken. Het aandeel van de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar beloopt 32,2 % bij de inwijking en 34,8 % bij de uitwijking; het aandeel van deze leeftijdsgroep in de totale bevolking van Veurne bedraagt slechts 12,0 %. Ook in de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar ligt het aandeel in de migratie (14,3 % bij de inwijking en 15,4 % bij de uitwijking) hoger dan het overeenkomstig aandeel in de totale bevolking (13,7 %). De leeftijdsgroep van minder dan 10 jaar heeft een aandeel van 18,0 % bij de inwijking en van 17,5 % bij de uitwijking voor een aandeel in de totale bevolking van 15,1 %. Voor alle overige leeftijdsgroepen is het aandeel in de in- en uitwijking geringer dan het overeenkomstig aandeel in de totale bevolking.

Het aantal alleenstaanden is zeer groot in de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar; 53,4 % bij de inwijking en 55,0 % bij de uitwijking behoren tot die leeftijdsgroep. Het gaat meestal om in- en uitwijking naar aanleiding van het huwelijk van de migrerende. Ook in de leeftijdsgroep van 70 jaar en meer worden verhoudingsgewijze veel alleenstaanden geregistreerd, althans bij de inwijking.

Het globale effect van de migratie te Veurne is een aanzienlijk verlies aan jongeren. In de leeftijdsgroepen van minder dan 30 jaar is er een totaal verlies van 154 personen, waarvan 113 in de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar. In de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar was er in de periode 1957-62 een verlies van 49 personen. In de leeftijdsgroepen van 40 tot 60 jaar was er nog slechts een gering vertrekoverschot (24 personen). In de leeftijdsgroepen van 60 jaar en meer daarentegen was de inwijking groter dan de uitwijking (27 personen). De leeftijdsgroep van 20 tot 40 jaar die in 1962 1.882 personen omvatte, verloor in 6 jaar tijd niet minder dan 162 personen, dit is 8,6 %.

De uitwijking omvatte in de periode 1957-62 relatief veel meisjes in de leeftijdsgroep van 0 tot 10 jaar; het vertreksaldo beliep 28 meisjes tegenover een positief saldo van 2 jongens. De migratie aksentueert aldus het overwicht van de jongens in de leeftijdsopbouw in de groep van 10 jaar en minder (1). Ook in de leeftijds-

(1) Zie infra, § 4.

Tabel II, 4 : In- en uitwijking te Veurne, naar leeftijd van de migranten, 1957-62.

Leeftijdsgroepen	INWIJKING						UITWIJKING					
	Alleenstaanden (a)		In gezinsverband		Totaal		Alleenstaanden (a)		In gezinsverband		Totaal	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Abs.	pCt	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Abs.	pCt
0 tot 10 jaar	4	3	153	143	303	18,0	2	4	153	170	329	17,5
10 tot 20 jaar	18	22	63	92	195	11,6	21	34	76	79	210	11,1
20 tot 30 jaar	151	138	115	138	542	32,2	159	183	143	170	655	34,8
30 tot 40 jaar	25	18	99	99	241	14,3	40	31	110	109	290	15,4
40 tot 50 jaar	8	16	44	43	111	6,6	13	15	49	49	126	6,7
50 tot 60 jaar	6	26	34	34	100	5,9	10	25	31	43	109	5,8
60 tot 70 jaar	12	21	28	32	93	5,5	11	21	28	22	82	4,3
70 j. en meer	20	53	14	12	99	5,9	25	28	16	14	83	4,4
Totaal	244	297	550	593	1.684	100,0	281	341	606	656	1.884	100,0

(a) Omvat de weeskinderen die in het Tehuis voor kinderen worden opgenomen, e.d.

Tabel II, 4 geeft de indeling van de migratie naar leeftijdsgroep van de migranten.

Het is de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar die het sterkst in de migratiebeweging wordt betrokken. Het aandeel van de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar beloopt 32,2 % bij de inwijking en 34,8 % bij de uitwijking; het aandeel van deze leeftijdsgroep in de totale bevolking van Veurne bedraagt slechts 12,0 %. Ook in de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar ligt het aandeel in de migratie (14,3 % bij de inwijking en 15,4 % bij de uitwijking) hoger dan het overeenkomstig aandeel in de totale bevolking (13,7 %). De leeftijdsgroep van minder dan 10 jaar heeft een aandeel van 18,0 % bij de inwijking en van 17,5 % bij de uitwijking voor een aandeel in de totale bevolking van 15,1 %. Voor alle overige leeftijdsgroepen is het aandeel in de in- en uitwijking geringer dan het overeenkomstig aandeel in de totale bevolking.

Het aantal alleenstaanden is zeer groot in de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar; 53,4 % bij de inwijking en 55,0 % bij de uitwijking behoren tot die leeftijdsgroep. Het gaat meestal om in- en uitwijking naar aanleiding van het huwelijk van de migrerende. Ook in de leeftijdsgroep van 70 jaar en meer worden verhoudingsgewijze veel alleenstaanden geregistreerd, althans bij de inwijking.

Het globale effect van de migratie te Veurne is een aanzienlijk verlies aan jongeren. In de leeftijdsgroepen van minder dan 30 jaar is er een totaal verlies van 154 personen, waarvan 113 in de leeftijdsgroep van 20 tot 30 jaar. In de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar was er in de periode 1957-62 een verlies van 49 personen. In de leeftijdsgroepen van 40 tot 60 jaar was er nog slechts een gering vertrekoverschot (24 personen). In de leeftijdsgroepen van 60 jaar en meer daarentegen was de inwijking groter dan de uitwijking (27 personen). De leeftijdsgroep van 20 tot 40 jaar die in 1962 1.882 personen omvatte, verloor in 6 jaar tijd niet minder dan 162 personen, dit is 8,6 %.

De uitwijking omvatte in de periode 1957-62 relatief veel meisjes in de leeftijdsgroep van 0 tot 10 jaar; het vertreksaldo beliep 28 meisjes tegenover een positief saldo van 2 jongens. De migratie aksentueert aldus het overwicht van de jongens in de leeftijdsopbouw in de groep van 10 jaar en minder ⁽¹⁾. Ook in de leeftijds-

(1) Zie infra, § 4.

Tabel II, 4 : In- en uitwijking te Veurne, naar leeftijd van de migranten, 1957-62.

Leeftijdsgroepen	INWIJKING						UITWIJKING										
	Alleenstaanden (a)			In gezinsverband			Totaal			Alleenstaanden (a)			In gezinsverband			Totaal	
	Mannen	Vrouwen	pCt	Mannen	Vrouwen	Abs.	Mannen	Vrouwen	Abs.	Mannen	Vrouwen	Abs.	Mannen	Vrouwen	Abs.	pCt	
0 tot 10 jaar	4	3	18,0	153	143	303	2	4	18,0	153	170	329	17,5				
10 tot 20 jaar	18	22	11,6	63	92	195	21	34	11,6	76	79	210	11,1				
20 tot 30 jaar	151	138	32,2	115	138	542	159	183	32,2	143	170	655	34,8				
30 tot 40 jaar	25	18	14,3	99	99	241	40	31	14,3	110	109	290	15,4				
40 tot 50 jaar	8	16	6,6	44	43	111	13	15	6,6	49	49	126	6,7				
50 tot 60 jaar	6	26	5,9	34	34	100	10	25	5,9	31	43	109	5,8				
60 tot 70 jaar	12	21	5,5	28	32	93	11	21	5,5	28	22	82	4,3				
70 j. en meer	20	53	5,9	14	12	99	25	28	5,9	16	14	83	4,4				
Totaal	244	297	100,0	550	593	1.684	281	341	100,0	606	656	1.884	100,0				

(a) Omvat de weeskinderen die in het Tehuis voor kinderen worden opgenomen, e.d.

groep van 20 tot 30 jaar is het vertrekoverschot relatief groot voor de vrouwen, namelijk 77 tegenover 36 voor de mannen ⁽¹⁾. Het hoog vestigingsoverschot van vrouwen van 60 jaar en meer moet gezien worden in relatie met de opname in de inrichting voor ouden van dagen.

Tabel II, 5 geeft een overzicht van de in- en uitwijking naar herkomst en bestemming.

Tijdens de jaren 1957-62 verloor Veurne 228 inwoners ten voordele van de kustgemeenten van het eigen arrondissement. Veurne had echter een inwijkingsoverschot van 188 personen uit het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne. Er geschiedt dus blijkbaar een opschuiving van de bevolking uit het platteland naar de stad Veurne en uit Veurne naar de kustgemeenten.

Ten opzichte van de kustgemeenten van het arrondissement Oostende en de plattelandsgemeenten tekent zich een gelijkaardige tendens af, doch minder intensief. Veurne zendt zijn inwoners naar de kustgemeenten van het arrondissement Oostende (verlies 62 personen, waarvan 59 met Oostende en Stene); het boekt echter een licht inwijkingsoverschot (11 personen) ten aanzien van de plattelandsgemeenten van het arrondissement Oostende. Ook ten opzichte van het reeds verder afgelegen arrondissement Brugge staat Veurne met een verliessaldo (38 personen).

De Westvlaamse arrondissementen met zwakke economische structuur staan meer personen af aan Veurne dan ze er zelf uit opnemen. Vooral ten opzichte van het arrondissement Diksmuide is de stad Veurne inwijkingengebied (saldo 129 personen) en in mindere mate ten opzichte van het arrondissement Ieper (33 personen). Met de overige Westvlaamse arrondissementen is de migratiebeweging weinig intensief, doch meestal negatief.

Naast de kustgemeenten en het arrondissement Brugge zijn vooral de arrondissementen Brussel en Gent inwijkingengebied voor inwoners van Veurne. In de periode 1957-62 verloor Veurne 95 personen aan het arrondissement Brussel en 48 aan het arrondissement Gent. Op te merken valt dat Veurne met de andere arrondissementen van de provincie Oost-Vlaanderen een gering vestigingsoverschot kende (15 personen).

(1) Deze uitwijking werkt ongunstig door op het geboortencijfer te Veurne.

Tabel II, 5 : In- en uitwijking naar berkomst en bestemming, Veurne, 1957-62.

Herkomst of bestemming	INWIJ KING		UITWIJ KING		Saldo
	Alleenstaanden	In gezinsverband	Alleenstaanden	In gezinsverband	
Kustgemeenten van het arrondissement Veurne	84	206	135	383	- 228
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne	127	301	80	160	+ 188
Kustgemeenten van het arrondissement Oostende (a)	32	51	49	96	- 62
Overige gemeenten van het arrondissement Oostende	8	23	7	13	+ 11
Arrondissement Brugge	48	70	58	98	- 38
Arrondissement Diksmuide	72	129	26	46	+ 129
Arrondissement Ieper	37	83	28	59	+ 33
Arrondissement Kortrijk	19	25	21	43	- 20
Arrondissement Roeselare	18	20	13	37	- 12
Arrondissement Tielt	2	8	5	12	- 7
Arrondissement Gent	22	51	38	83	- 48
Overige gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen	10	30	14	11	+ 15
Arrondissement Brussel	28	33	76	80	- 95
Overige gemeenten van de provincie Brabant	4	46	12	47	- 9
Provincie Antwerpen	14	37	26	47	- 22
Overige provincies	15	30	32	40	- 27
Buitenland	1	—	2	7	- 8
Totaal	541	1.143	622	1.262	- 200

(a) Inclusief Stene.

Ten opzichte van de overige provincies van het land heeft Veurne een zeer beperkt negatief migratiesaldo.

De migratie ten opzichte van de kustgemeenten van het eigen arrondissement geschiedt verhoudingsgewijze sterk in gezinsverband. In het totaal van de uitwijking naar de kustgemeenten van het arrondissement Veurne namen de alleenstaanden slechts een aandeel op van 26,1 %; in de gehele migratiebeweging belooft het aandeel van de alleenstaanden 33,0 %. Voor de inwijking waren de overeenkomstige percentages 29,0 % en 32,1 %.

De uitwisseling met het arrondissement Brussel omvat vrij veel alleenstaanden, namelijk 45,9 % bij de inwijking en 48,7 % bij de uitwijking. Ook in relatie met het arrondissement Diksmuide omvat de beweging tamelijk veel alleenstaanden, namelijk 40,7 % bij de inwijking en 37,2 % bij de uitwijking.

Het arbeidskwantum wordt te Veurne gereduceerd door de migratie, niet enkel omdat er globaal een negatief migratiesaldo wordt geregistreerd, doch tevens door de samenstelling van de migratie zelf.

Het aantal gepensioneerden die zich te Veurne komen vestigen is groter dan het aantal gepensioneerden die Veurne verlaten; in de periode 1957-62 werden 58 gepensioneerden geteld bij de inwijking tegenover slechts 44 bij de uitwijking. Ook het aantal personen zonder beroep is relatief talrijker bij de inwijking dan bij de uitwijking; terwijl in het algemeen tegenover 100 uitwijkenden slechts 89 inwijkenden worden geteld, worden bij de migranten zonder beroep 92 inwijkenden geteld tegenover 100 uitwijkenden.

Bij de ambtenaars en bedienden is er een gering overwicht van de uitwijking. Bij de werknemers worden 83 inwijkenden geregistreerd tegenover 100 uitwijkenden; voor de vrije beroepen is het verhoudingscijfer 69 en voor de werkgevers 62 tegenover 100. Bij de klerus was er een inwijkingsoverschot van 15 personen bij de vrouwen.

Konkluderend kan de aandacht gevestigd worden op de volgende aspecten van de jongste migratiestromingen te Veurne:

(i) vooral de vol-actieve leeftijdsgroepen worden in de migratie betrokken, en dit sterker bij de uitwijking dan bij de inwijking;

(ii) er is een aanzienlijk verlies van jongeren ; het uitwijkingsoverschot situeert zich haast volledig in de leeftijdsgroep van 20 tot 40 jaar ;

(iii) Veurne is uitwijkingsgebied ten opzichte van de kustgemeenten en ten aanzien van de arrondissementen Brussel en Gent ; Veurne is inwijkingengebied ten opzichte van de plattelandsgemeenten van het eigen arrondissement en ten opzichte van het arrondissement Diksmuide ;

(iv) het arbeidsaanbod wordt ongunstig beïnvloed door de migratie ; de uitwijking van personen in beroepsleeftijd is groter dan de inwijking, en het verlies voltrekt zich volledig in de jongste leeftijdsgroepen. In de leeftijdsgroepen van 60 jaar en meer is er een licht inwijkingsoverschot ;

(v) de ontleding van de migratie wijst (a) op de onvoldoende economische uitbouw van de stad (emigratie jongeren) en (b) op de verzorgingsfunctie van de stad tegenover het agrarisch achterland (inwijking gepensioneerden).

§ 4. Leeftijdsopbouw van de bevolking.

De leeftijdsopbouw van de bevolking te Veurne wordt gekenmerkt door een onevenwicht tussen de mannelijke en vrouwelijke bevolking en een sterke veroudering onder de vrouwelijke bevolkingsgroep.

In de jongere leeftijdsgroepen (tot 25 jaar) is het overwicht van het aantal mannen vrij uitgesproken ; onder de ouderen is het overwicht van de vrouwen zeer groot (zie grafiek II, 5 en tabel II, 6) (1).

In de leeftijdsgroepen tot 25 jaar worden er tegenover 100 vrouwen 112 mannen geteld ; in de leeftijdsgroepen van 65 jaar en meer daarentegen zijn er tegenover 100 vrouwen slechts 74 mannen. In de leeftijdsgroepen van 25 tot 65 jaar zijn er tegenover 100 vrouwen slechts 91 mannen. In het geheel van de bevolking zijn er 94 mannen tegenover 100 vrouwen.

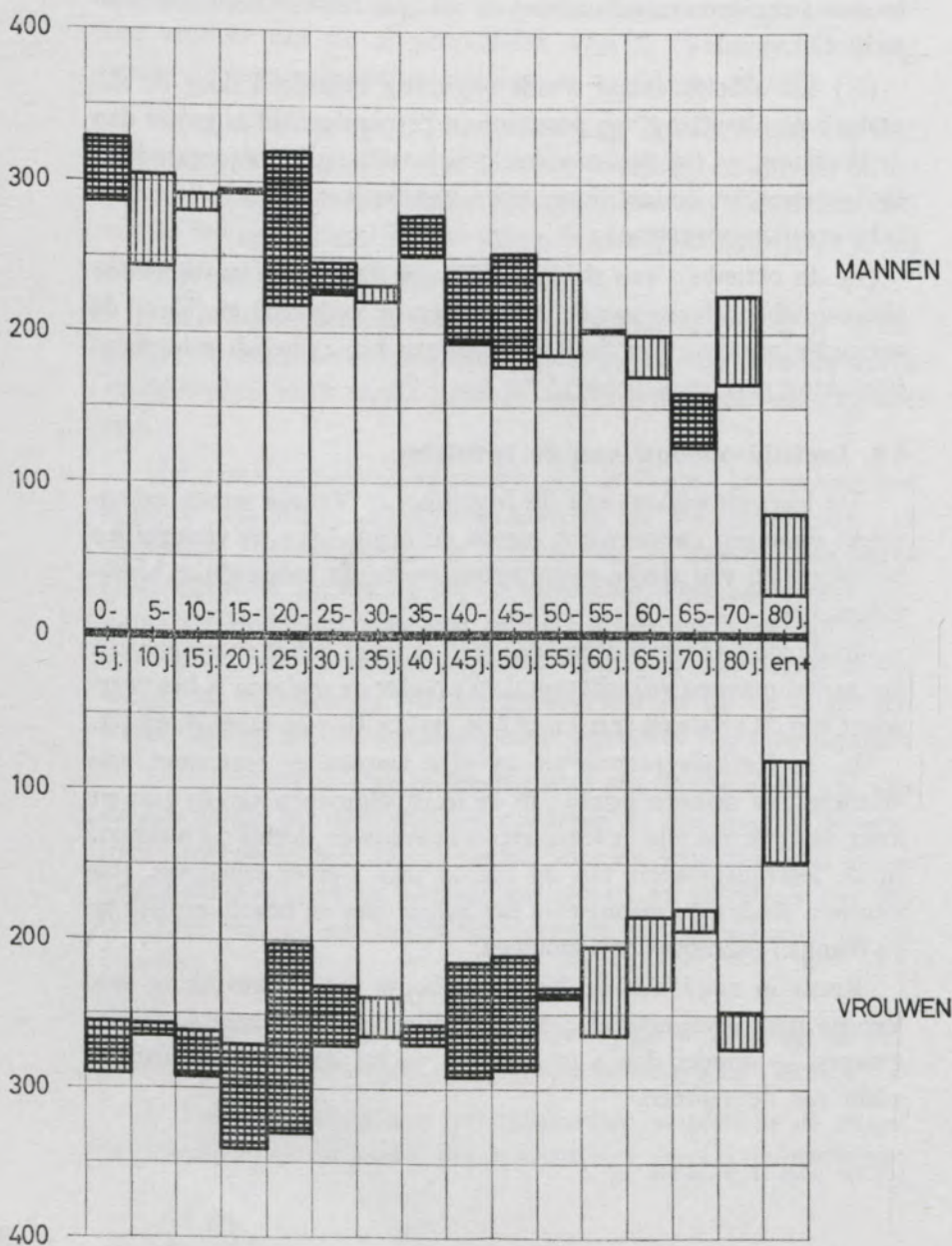
Reeds in 1947 was de leeftijdsopbouw van de bevolking van Veurne sterk asymmetrisch ; er was echter in slechts twee leeftijdsgroepen — minder dan 5 jaar en van 35 tot 40 jaar — een overwicht van de mannen.

(1) Zie tabel II, 6 op blz. 35.

Grafiek II,5: Leeftijdsopbouw van de bevolking te Veurne, 1947 en 1962.

- Toename van de bevolking tussen 1947 en 1962.
- Vermindering van de bevolking tussen 1947 en 1962.

Tabel II, 6: Leeftijdopbouw van de bevolking te Veurne, 1947-62.

Leeftijdsgroepen	31 december 1962 (a)			31 december 1947		
	Mannen	Vrouwen	Aantal mannen per 100 vrouwen	Mannen	Vrouwen	Aantal mannen per 100 vrouwen
	0 tot 5 jaar	287	256	112,1	328	290
5 tot 10 jaar	304	257	118,3	243	265	91,7
10 tot 15 jaar	292	262	111,5	281	292	96,2
15 tot 20 jaar	295	271	108,9	293	341	85,9
20 tot 25 jaar	218	202	107,9	320	330	97,0
25 tot 30 jaar	226	231	97,8	247	271	91,1
30 tot 35 jaar	232	264	87,9	221	238	92,9
35 tot 40 jaar	252	257	98,1	278	271	102,6
40 tot 45 jaar	193	215	89,8	241	292	82,5
45 tot 50 jaar	177	211	83,9	253	287	88,2
50 tot 55 jaar	240	233	103,0	185	239	77,4
55 tot 60 jaar	202	264	76,5	201	205	98,0
60 tot 65 jaar	199	233	85,4	171	185	92,4
65 tot 70 jaar	123	194	63,4	159	180	88,3
70 tot 80 jaar	225	273	82,4	166	248	66,9
80 jaar en meer	79	148	53,4	25	80	31,3
Totaal	3.544	3.771	94,0	3.612	4.014	90,0

(a) Opname door het gemeentebestuur.

De leeftijdsopbouw van de bevolking te Veurne wijst op een sterk verouderde bevolking onder de vrouwen en een minder verouderde bevolking onder de mannen. Tabel II, 7 geeft de verdeling van de bevolking in vergelijking met het Rijk.

De leeftijdsgroep van 65 jaar en meer omvat 12,0 % van de mannelijke bevolking en 16,3 % van de vrouwelijke bevolking te Veurne tegenover respectievelijk 10,4 % en 13,8 % in het Rijk. De jongerengroep (minder dan 15 jaar) is te Veurne vrij goed bezet bij de mannelijke bevolking (24,9 %) in vergelijking met het Rijk (24,6 %) doch onvoldoende bij de vrouwelijke bevolking (20,6 % tegenover 22,8 %). In de leeftijdsgroepen van 15 tot 65 jaar is de klasse van 15 tot 25 jaar te Veurne vrij goed bezet bij de mannen (14,5 %) in vergelijking met het Rijk (12,8 %). De klassen van 25 tot 65 jaar zijn te Veurne bij de mannen verhoudingsgewijze minder vertegenwoordigd dan in het Rijk (48,6 % tegenover 52,2 %) ; onder de vrouwelijke bevolking zijn de afwijkingen in deze leeftijdsgroepen zeer gering (63,1 % tegenover 63,4 %).

Tussen 1947 en 1962 is de leeftijdsopbouw van de vrouwelijke bevolking te Veurne veel ongunstiger geworden. Terwijl het totaal aantal vrouwen verminderde van 4.014 tot 3.771 of met 6,1 %, is het aantal vrouwen in de leeftijdsgroepen van 55 jaar en meer zeer sterk toegenomen, namelijk van 898 tot 1.112 of met 23,8 %. Het aantal vrouwen van minder dan 30 jaar is daarentegen verminderd van 1.789 tot 1.479 of met 7,3 % ; in de groep van 30 tot 55 jaar was er een vermindering van 1.327 tot 1.180 of 11,1 %.

Onder de mannelijke bevolking was er globaal gezien een daling van 3.612 in 1947 tot 3.544 in 1962 of met 1,9 %. De leeftijdsgroepen van 55 jaar en meer kenden een toename van 722 tot 828 of met 14,7 %. In de groep van minder dan 30 jaar was er een vermindering van 1.712 tot 1.622 of met 5,3 % en in de leeftijdsgroepen van 30 tot 55 jaar een daling van 1.178 tot 1.094 of met 7,1 %.

De aangroei van de ouderenbevolking was te Veurne — vooral bij de vrouwen — verhoudingsgewijze sterker dan in het Rijk. De verjonging aan de basis die in het Rijk werd vastgesteld, werd praktisch niet gevolgd bij de mannelijke bevolking te Veurne, terwijl bij de vrouwelijke bevolking te Veurne het aandeel van de jongeren zelfs daalde, en dit in tegenstelling met de situatie in het Rijk.

Tabel II, 7 : Leeftijdopbouw van de bevolking (procentuele verdeling) te Veurne en in het Rijk, 1947-62 (a).

Leeftijdsgroepen	VEURNE				HET RIJK			
	Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen	
	1962	1947	1962	1947	1962	1947	1962	1947
minder dan 5 jaar	8,1	9,1	6,8	7,2	8,6	7,8	7,9	7,3
5 tot 15 jaar	16,8	14,5	13,8	13,9	16,0	13,4	14,9	12,7
15 tot 25 jaar	14,5	17,0	12,5	16,7	12,8	16,1	12,1	15,2
25 tot 45 jaar	25,5	27,3	25,6	26,7	27,4	29,3	25,9	28,0
45 tot 65 jaar	23,1	22,4	25,0	22,8	24,8	23,7	25,4	25,2
65 jaar en meer	12,0	9,7	16,3	12,7	10,4	9,7	13,8	11,6

(a) Bron : voor het jaar 1947 : volkstelling 31 dec. 1947 ;
 voor het jaar 1962 : opname gemeentebestuur Veurne ; N.I.S. voor het Rijk.

Het aandeel van de groep van 65 jaar en meer steeg te Veurne van 9,7 % tot 12,0 % bij de mannen en van 12,7 % tot 16,3 % bij de vrouwen ; in het Rijk ging de toename bij de mannen van 9,7 % tot 10,4 % en bij de vrouwen van 11,6 % tot 13,8 %. In de leeftijdsgroep van minder dan 15 jaar was er een stijging van het aandeel van 23,6 % tot 24,9 % bij de mannen te Veurne en van 21,2 % tot 24,6 % in het Rijk ; voor de vrouwen registreerde Veurne een daling van 21,1 % tot 20,6 % in tegenstelling met het Rijk waar een toename werd genoteerd van 20,0 % tot 22,8 %.

De aanwezigheid van een rusthuis voor ouden van dagen beïnvloedt deze verouderde leeftijdsopbouw. Op einde 1962 waren in het rusthuis 6 vrouwen opgenomen en 5 mannen in de leeftijdsgroep van 50 tot 70 jaar, 24 vrouwen en 13 mannen in de leeftijdsgroep van 70 tot 80 jaar en 35 vrouwen en 9 mannen van 80 jaar en meer (1). De meeste kostgangers zijn echter herkomstig van Veurne zelf, namelijk 48 vrouwen (73,8 %) en 19 mannen (70,4 %).

§ 5. Prognose van de bevolkingsevolutie, 1961-76.

De toekomstige ontwikkeling van Veurne is niet enkel funktie van het verloop van de bevolking te Veurne, maar ook van de bevolkingsevolutie in het gebied dat behoort tot de invloedssfeer van de stad Veurne (2). De prognose van de bevolking wordt hierna dan ook uitgebreid tot het gedeelte van het arrondissement Veurne waarvoor de stad Veurne fungeert als verzorgingscentrum, d.w.z. tot het arrondissement Veurne met uitzondering van de kustgemeenten (3) en de gemeenten Ramskapelle, St.-Joris, Pervijze, Beveren en Stavele.

Voor de berekening van de bevolkingsevolutie tijdens de periode 1961-76 wordt uitgegaan van de hypothese dat de vruchtbaarheidscoëfficiënt op hetzelfde niveau zal blijven als tijdens de periode 1959-63 ; in de periode 1959-63 werden 89 geboorten geregistreerd per 1.000 vrouwen in de leeftijdsgroep van 15 tot 45 jaar. Er wordt

(1) In 1947 waren 11 vrouwen en 18 mannen in het rusthuis voor ouden van dagen opgenomen.

(2) Voor de aflijning van het verzorgingsgebied van de stad Veurne wordt verwezen naar hoofdstuk V, § 5, blz. 92.

(3) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

een verhouding aangenomen van 105 jongens tegenover 100 meisjes. De overlevingskansen die voor de periode 1958-61 werden berekend voor het Rijk, worden — per leeftijdsjaar — toegepast op de bevolking van het Veurnse. Er wordt bovendien voor het bestudeerde gebied een evenwicht gepostuleerd — kwantitatief en kwalitatief — tussen inwijking en uitwijking. Tabel II, 8 ⁽¹⁾ geeft de resultaten van deze berekeningen.

Bij realisatie van de gemaakte hypothesen zal de bevolking van het verzorgingsgebied van Veurne toenemen van 17.275 personen in 1961 tot 18.469 personen in 1976, dit is met 6,9 %.

Het aantal jongeren (minder dan 15 jaar) zal aangroeien van 4.210 in 1961 tot 4.492 personen in 1976 of met 6,7 %.

In de leeftijdsgroepen van 15 tot 65 jaar zal er een toename geregistreerd worden van 10.750 in 1961 tot 11.420 personen in 1976 of van 6,2 %. Binnen deze groep in beroepsleeftijd tekent zich een verjonging af; het aantal personen van 15 tot 45 jaar neemt toe van 6.640 in 1961 tot 7.584 in 1976 (+ 14,2 %), terwijl in de leeftijdsgroep van 45 tot 65 jaar het effectief daalt van 4.110 in 1961 tot 3.836 in 1976 (— 6,7 %).

Het aantal personen van 65 jaar en meer zal toenemen van 2.315 in 1961 tot 2.557 in 1976 of met 10,5 %.

§ 6. De beroepsstructuur van de bevolking.

Op 31 dec. 1961 telde Veurne een beroepsbevolking van 2.670 personen, waarvan 1.934 mannen en 736 vrouwen. Tegenover 100 mannen in de leeftijdsgroep van 15 tot 65 jaar waren er te Veurne in alle leeftijdsgroepen samen 87,6 die effectief een bedrijvigheid uitoefenden of werkzoekende waren tegenover 88,7 in West-Vlaanderen; voor de vrouwen waren de overeenkomstige verhoudingscijfers 30,7 en 32,3.

Tabel II, 9 ⁽²⁾ geeft de verdeling van de beroepsbevolking naar leeftijdsgroep.

De aktiviteitsgraad van de mannelijke bevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot 20 jaar is vrij gering, namelijk 30,4 %; de verlenging van de schoolse opleiding komt hier tot uiting, zoals trou-

(1) Zie volgende blz.

(2) Zie blz. 41.

Tabel II, 8 : Prognose van de bevolkingsevoluatie in het Veurnee, 1961-76.

Leeftijdsgroepen	31 dec. 1961		31 dec. 1966		31 dec. 1971		31 dec. 1976	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
minder dan 15 jaar	2.197	2.013	2.203	2.033	2.242	2.104	2.294	2.198
15 tot 30 jaar	1.801	1.684	1.980	1.817	2.130	1.956	2.167	1.997
30 tot 45 jaar	1.549	1.606	1.632	1.686	1.632	1.621	1.758	1.662
45 tot 60 jaar	1.551	1.612	1.428	1.469	1.410	1.473	1.438	1.540
60 tot 65 jaar	454	493	444	531	468	519	415	443
65 jaar en meer	1.073	1.242	1.062	1.321	1.056	1.415	1.083	1.474
Totaal	8.625	8.650	8.749	8.857	8.938	9.088	9.155	9.314

wens nog in de leeftijdsgroep van 20 tot 25 jaar⁽¹⁾. Bij de vrouwelijke bevolking heeft men in de jongste leeftijdsgroepen een hogere aktiviteitsgraad dan bij de mannelijke bevolking; de schoolse opleiding na de leeftijd van 15 jaar is minder frekvent⁽²⁾. De aktiviteitsgraad van de vrouwelijke bevolking vermindert zeer sterk na de leeftijd van 25 jaar.

Tabel II, 9 : Indeling van de beroepsbevolking te Veurne, naar leeftijdsgroep, 31 dec. 1961.

Leeftijdsgroepen	Mannen		Vrouwen	
	Abs.	Aktiviteitsgraad (3)	Abs.	Aktiviteitsgraad (3)
14 tot 15 jaar	3	4,9	5	8,6
15 tot 20 jaar	82	30,4	116	45,1
20 tot 25 jaar	151	70,9	114	52,5
25 tot 30 jaar	223	95,7	77	31,8
30 tot 35 jaar	226	98,7	73	27,7
35 tot 40 jaar	238	97,9	67	25,0
40 tot 45 jaar	185	98,4	53	26,8
45 tot 50 jaar	198	98,5	54	25,6
50 tot 55 jaar	224	95,3	50	19,9
55 tot 60 jaar	180	91,8	59	23,0
60 tot 65 jaar	148	74,0	30	12,9
65 tot 70 jaar	29	24,2	13	7,1
70 jaar en meer	47	15,2	25	6,0
Totaal	1.934	71,7	736	24,1

Tabel II, 10⁽⁴⁾ geeft de indeling van de beroepsbevolking naar bedrijvigheid.

De mannelijke aktieve bevolking is vooral tewerkgesteld in de sectoren vervoer en verkeer (19,3 %); groot- en kleinhandel

- (1) In de leeftijdsgroep van 15 tot 20 jaar werden 162 studenten geteld en in de leeftijdsgroep van 20 tot 25 jaar 42 studenten; het aantal miliciens in die leeftijdsgroepen bedroeg respectievelijk 17 en 15 eenheden.
- (2) Het aantal studenten in de leeftijdsgroep van 15 tot 20 jaar bedroeg 97 en nog amper 7 personen in de leeftijdsgroep van 20 tot 25 jaar.
- (3) Aktiviteitsgraad: verhouding van de beroepsbevolking tot de totale bevolking in die leeftijdsgroep.
- (4) Zie volgende blz.

(13,7%), bouwbedrijf (10,9%), landbouw (8,6%) en metaalnijverheid (7,3%). De vrouwelijke bevolking vindt de werkgelegenheid overwegend in groot- en kleinhandel (25,1%), diensten aan personen (18,8%), onderwijs (12,8%) en allerlei diensten; ook in de sektor vervoer en verkeer is de tewerkstelling van vrouwen verhoudingsgewijze nog belangrijk (7,8%). Het hoge aandeel van de sektor vervoer en verkeer, zowel bij de mannen als bij de vrouwen, valt voor een belangrijk gedeelte terug op het groot aantal binnenschippers met helpers die te Veurne hun domicilie hebben gekozen. De verzorgende functie van Veurne is mede-

Tabel II, 10 : Indeling van de beroepsbevolking te Veurne, naar de bedrijvigheid, 31 dec. 1961.

Bedrijvigheid	Mannen		Vrouwen	
	Abs.	pCt	Abs.	pCt
Landbouw, veeteelt, visserij .	155	8,6	26	3,7
Voeding- en drankbereiding .	112	6,2	32	4,5
Bouwbedrijf	195	10,9	2	0,3
Houtnijverheid	81	4,5	8	1,1
Metaalnijverheid	131	7,3	6	0,8
Kledingsnijverheid	23	1,3	33	4,7
Vervoer en verkeer	347	19,3	55	7,8
Textielnijverheid	15	0,8	15	2,1
Overige industrie	52	2,9	3	0,4
Groot- en kleinhandel	246	13,7	178	25,1
Bank- en financieuzen, verzekeringen e.d.	34	1,9	12	1,7
Diensten aan personen	45	2,5	133	18,8
Diensten aan bedrijven	8	0,5	4	0,6
Ontspanning	6	0,3	2	0,3
Onderwijs	83	4,6	91	12,8
Administratieve diensten van de Staat, provincies en ge- meenten	76	4,2	7	1,0
Landsverdediging	76	4,2	—	—
Overige diensten	113	6,3	101	14,3
Totaal	1.798	100,0	708	100,0
Werklozen en werkzoekenden	136		28	

bepalend voor het hoge aandeel van de groot- en kleinhandel, terwijl de hoge bezetting van de vrouwen in de sektor « diensten aan personen » gebonden is aan de toeristische activiteit in de kustgemeenten.

De beroepsbevolking te Veurne omvat een vrij groot aantal patroons en bedienden. Op 1.798 mannen, die op 31 dec. 1961 een beroep uitoefenden (1) waren er 665 patroons (37,0 %) en 458 weddetrekkenden (25,5 %); er waren 573 loontrekkenden (31,9 %), 87 helpers (4,8 %), 13 inrichtings- of ondernemingshoofden in dienstverband (0,7 %) en 2 thuisarbeiders (0,1 %). Onder de vrouwelijke beroepsbevolking waren er 158 patroons (22,3 %), 191 weddetrekkenden (27,0 %), 192 loontrekkenden (27,1 %), 165 helpers (23,3 %), 1 inrichtingshoofd in dienstverband en 1 thuisarbeidster.

Tabel II, 11 geeft de procentuele indeling van de beroepsbevolking van Veurne naar de sociale stand, in vergelijking met West-Vlaanderen.

Tabel II, 11 : Indeling van de beroepsbevolking naar de sociale stand, te Veurne en in West-Vlaanderen, 31 dec. 1961.

	Mannen		Vrouwen	
	Veurne	West-Vlaanderen	Veurne	West-Vlaanderen
Bedrijfshoofden en vrije beroepen	37,0	24,4	22,3	20,5
Bedrijfshoofden in dienstverband en bedienden	26,2	18,7	27,1	22,1
Werklieden en thuisarbeiders	32,0	52,2	27,3	46,4
Helpers	4,8	4,7	23,3	11,0
Totaal (1)	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Werklozen niet inbegrepen.

In vergelijking met West-Vlaanderen telt Veurne verhoudingsgewijze veel mannelijke bedrijfshoofden en beoefenaars van vrije beroepen (37,0 % tegenover 24,4 %) en veel bedienden (26,2 % tegenover 18,7 %) ; het aandeel van de werklieden ligt relatief zeer laag (32,0 % tegenover 52,2 %). Bij de vrouwelijke beroepsbevolking is vooral het hoge aandeel van de helpers opvallend ; dit aandeel bereikt te Veurne 23,3 % tegenover 11,0 % in West-Vlaanderen. Ook bij de vrouwelijke beroepsbevolking is te Veurne het aandeel van de werklieden (27,3 %) aanzienlijk lager dan in West-Vlaanderen (46,4 %).

HOOFDSTUK III

STRUKTUUR EN WERKGELEGENHEID IN DE LANDBOUW

INLEIDING

Op einde 1947 bedroeg de totale tewerkstelling te Veurne 3.111 personen, waarvan 2.176 mannen en 935 vrouwen ⁽¹⁾. Het aantal arbeidsplaatsen voor de mannen bereikte 97,7 % van de mannelijke beroepsbevolking ; voor de vrouwen was het overeenkomstig aandeel 99,2 %.

De voornaamste bron van werkgelegenheid voor de mannen was de nijverheid en voor de vrouwen de handel- en dienstensektor ⁽²⁾. De landbouw was een eerder beperkte bron van werkgelegenheid. De diverse nijverheidstakken verschaften werk aan 1.247 mannen, dit is 57,3 % van de tewerkstelling van mannen te Veurne. In de handel- en dienstensektor waren 687 mannen (31,6 %) tewerkgesteld en in de landbouw en veeteelt 242 mannen (11,1 %).

De vrouwelijke tewerkstelling te Veurne omvatte 553 personen in de tertiaire sektor (59,1 %), 339 personen in de nijverheid (36,3 %) en 43 personen in de landbouw (4,6 %).

De structuur en de evolutie van de werkgelegenheid in de landbouw worden in de volgende paragrafen nader ontleed. In de hoofdstukken IV en V wordt de betekenis van de nijverheid en de handel- en dienstensektor als bron van werkgelegenheid onder de loupe genomen.

---

(1) Personen in eigen gemeente tewerkgesteld plus ingaande pendel.

(2) Zie appendix III, 1.

De stad Veurne ligt in de Polderstreek, die bekend is voor haar zeer vruchtbare gronden.

In 1959 bedroeg het landbouwareaal te Veurne 1.575,23 ha ⁽¹⁾ of 79,7 % van de totale oppervlakte; in vergelijking met de toestand in West-Vlaanderen (77,8 %) is het aandeel van de voor landbouw voorbehouden oppervlakte verhoudingsgewijze lichtjes hoger en in vergelijking met het Rijk (56,3 %) vrij hoog.

De totale oppervlakte beteeld door landbouwbedrijven met exploitatiezetel te Veurne bedroeg in 1959 1.593,33 ha. Van deze totale oppervlakte werd 1.519,11 ha benomen door 85 beroepslandbouwers, 10,73 ha door 14 beroepstuinbouwers en 43,12 ha door 52 gelegenheidslandbouwers, die produkten van hun bedrijf verkopen. De overige beteelde oppervlakte heeft betrekking op gelegenheidslandbouwers die geen produkten van hun bedrijf verkopen (16,68 ha, 317 bedrijven) en op personen die enkel een moes- of fruittuin betelen voor eigen gebruik (3,69 ha, 123 personen). In de verdere behandeling zal — behoudens uitdrukkelijk anders vermeld — enkel sprake zijn over de bedrijven met ten minste 1 ha beteelde oppervlakte die produkten van hun bedrijf verkopen. De analyse slaat op 84 beroepslandbouwers (1.518,58 ha), 3 beroepstuinbouwers (5,16 ha) en 11 gelegenheidslandbouwers (28,41 ha).

§ 1. Bedrijfsstructuur ⁽²⁾.

A. Grootte van de bedrijven.

De grootte van de bedrijven is een belangrijk element tot verklaring van de bedrijfsstructuur. Het teeltpatroon, de arbeidsbezetting, de mechaniseringsmogelijkheden e.a.m. staan in nauwe relatie met de grootte van het bedrijf. Tabel III, 1 geeft een overzicht van de landbouwbedrijven te Veurne, naar grootte van de bedrijven.

De gemiddelde grootte van de landbouwbedrijven te Veurne bedraagt 15,84 ha. In West-Vlaanderen bedraagt de gemiddelde hoevegrootte slechts 9,20 ha en in het Rijk 8,33 ha.

(1) In 1950 bedroeg de totale beteelde oppervlakte te Veurne 1.584,44 ha. Een vergelijking met de resultaten van de algemene landbouw telling van 1929 is niet mogelijk, daar in 1931 een gedeelte van Veurne overging naar Adinkerke (246 ha).

(2) Gegevens naar ligging van de bedrijfszetel.

Tabel III, 1 : Aantal landbouwbedrijven en betaalde oppervlakte, naar grootte van de bedrijven, Veurne, 1959.

Grootte van de bedrijven	Aantal bedrijven		Betaalde oppervlakte (in ha)		Gemiddelde oppervlakte (in ha)
	Abs.	pCt	Abs.	pCt	
1 tot 3 ha	17	17,4	34,90	2,3	2,05
3 tot 5 ha	6	6,1	25,27	1,6	4,21
5 tot 7 ha	9	9,2	54,01	3,5	6,00
7 tot 10 ha	11	11,2	95,30	6,1	8,66
10 tot 15 ha	15	15,3	181,30	11,7	12,09
15 tot 20 ha	10	10,2	178,46	11,5	17,85
20 tot 30 ha	16	16,3	391,17	25,2	24,45
30 tot 50 ha	12	12,3	458,50	29,5	38,21
50 tot 100 ha	2	2,0	133,24	8,6	66,62
Totaal	98	100,0	1.552,15	100,0	15,84

Veurne telt vrij veel bedrijven van 20 ha en meer. Het aandeel van de bedrijven van 20 ha en meer in het totale aantal bedrijven beloopt te Veurne 30,6 % tegenover een aandeel van 10,2 % in West-Vlaanderen en 7,4 % in het Rijk ; het aandeel van de betaalde oppervlakte behorend tot bedrijven van 20 ha en meer beloopt 63,3 % te Veurne tegenover 32,3 % in West-Vlaanderen en 31,5 % in het Rijk (1).

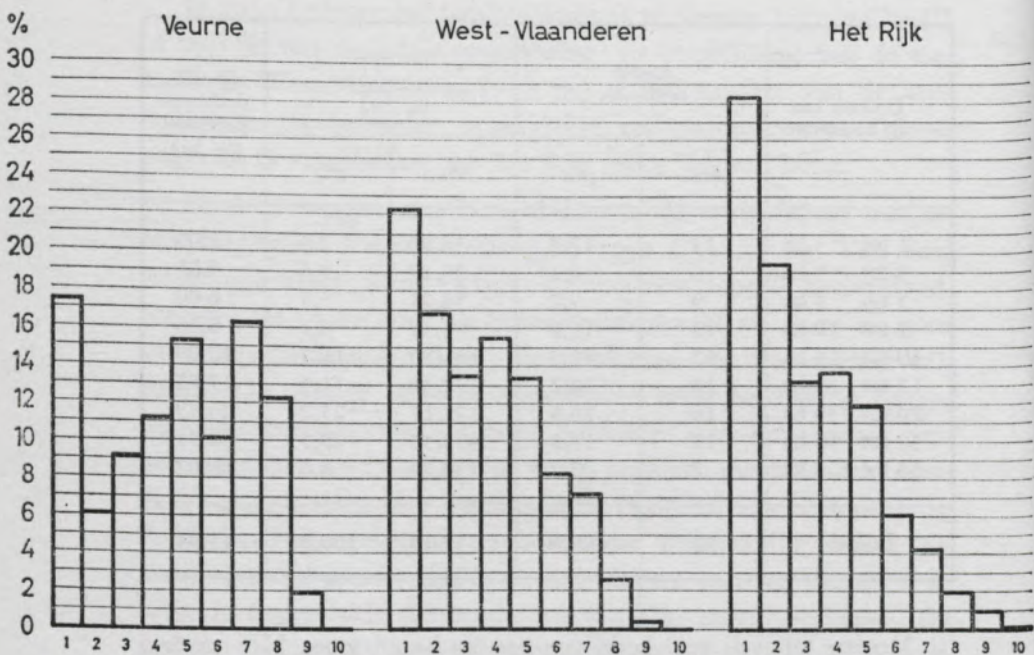
Het zeer kleine bedrijf komt te Veurne weinig voor. Het aandeel van het aantal landbouwbedrijven met minder dan 5 ha beloopt te Veurne 23,5 % tegenover 39,1 % in West-Vlaanderen en 47,7 % in het Rijk ; voor de betaalde oppervlakte zijn de overeenkomstige percentages respectievelijk 3,9 %, 11,7 % en 15,6 % (zie grafiek III, 1).

De aard van de bodem leent zich minder voor het kleine bedrijfstype. Kaart III, 1 duidt de spreiding aan van de hofsteden te Veurne, met aanduiding van de grootteklasse.

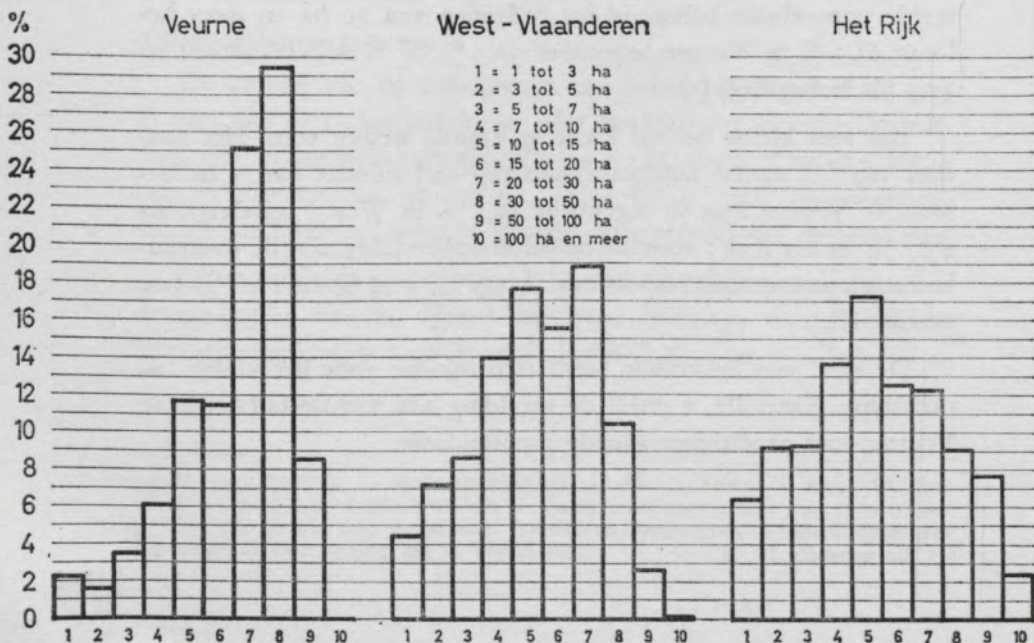
(1) Zie appendix III, 2.

Grafiek III, 1: Procentuele verdeling van het aantal landbouwbedrijven en de betaalde oppervlakte, naar grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1959.

Aantal bedrijven.

Beteelde oppervlakte.

Tussen 1950 en 1959 is het aantal landbouwbedrijven gedaald van 121 tot 99. In alle grootteklassen van minder dan 10 ha was er, zoals tabel III, 2 illustreert, een vermindering van het aantal bedrijven.

Tabel III, 2 : Evolutie van het aantal landbouwbedrijven naar grootteklasse, 1950-59 (a).

Grootte van de bedrijven	Aantal bedrijven		Beteelde oppervlakte (in ha)		Gemiddelde oppervlakte	
	1950	1959	1950	1959	1950	1959
1 tot 3 ha	33	17	64,90	34,90	1,97	2,05
3 tot 5 ha	12	7	48,65	28,56	4,05	4,08
5 tot 10 ha	23	20	166,74	149,31	7,25	7,47
10 tot 20 ha	22	25	330,29	359,76	15,01	14,39
20 tot 30 ha	16	16	384,86	391,17	24,05	24,45
30 tot 50 ha	13	12	467,87	458,50	35,99	38,21
50 tot 100 ha	2	2	140,00	133,24	70,00	66,62
Totaal	121	99	1.603,31	1.555,44	13,25	15,71

Vooraf het zeer kleine bedrijf is in aantal sterk gedaald. In 1959 werden nog slechts 17 bedrijven geteld van 1 tot 3 ha tegenover 33 in 1950 ⁽¹⁾; de betaalde oppervlakte verminderde van 64,90 ha tot 34,90 ha. Ook in de bedrijfsgrootteklasse van 3 tot 5 ha was de vermindering van het aantal bedrijven (van 12 tot 7) en van het areaal (van 48,65 ha tot 28,56 ha) vermeldenswaard, en zelfs nog in de grootteklasse van 5 tot 10 ha waar het aantal bedrijven verminderde van 23 tot 20 en de betaalde oppervlakte van 166,74 ha tot 149,31 ha. Het bedrijfstype van 10 tot 20 ha — het meest voorkomende bedrijfstype in 1959 — is tussen 1950 en 1959 in aantal toegenomen van 22 tot 25 en de betaalde oppervlakte

- (a) Met inbegrip van de bedrijven die geen produkten van hun bedrijf verkopen.
 (1) Het aantal bedrijven van minder dan 1 ha is echter toegenomen van 408 in 1950 tot 491 in 1959. Een aantal bedrijven die in 1950 nog meer dan 1 ha betaalden zijn nadien naar een lagere grootteklasse overgegaan. Onder de 491 bedrijven van minder dan 1 ha waren er in 1959 slechts 52 die produkten van het bedrijf verkochten; 40 waren gelegenheidslandbouwers, 11 beroepstuinbouwers en 1 beroepslandbouwer.

van 330,29 ha tot 359,76 ha. Verder valt op te merken dat een bedrijf van 30 tot 50 ha is verdwenen; de totale betaalde oppervlakte in deze bedrijfsgrootteklasse verminderde echter slechts van 467,87 ha tot 458,50 ha.

De gemiddelde grootte van het bedrijf is toegenomen van 13,25 ha in 1950 tot 15,71 ha in 1959. Deze groei is niet het gevolg van een vergroting van het gemiddelde bedrijf in de onderscheiden grootteklassen, doch wel het gevolg van het uitvallen van een aantal zeer kleine bedrijven (1).

B. De versnippering van de gronden.

De versnipperingsgraad van de landbouwgronden is een belangrijk gegeven voor een rationele exploitatie van het bedrijf. Tabel III, 3 geeft de versnipperingsgraad van de gronden naar bedrijfsgrootteklasse voor de jaren 1950 en 1959.

De versnippering van de gronden is te Veurne tussen 1950 en 1959 niet toegenomen. In de meeste bedrijfsgrootteklassen ligt de gemiddelde grootte van een grondstuk in 1959 boven het gemiddelde van 1950. Het algemeen gemiddelde nam toe van 2,82 ha tot 3,12 ha.

Tabel III, 3 : Gemiddelde grootte van de grondstukken (in ha), per grootteklasse, te Veurne, 1950-59.

Grootte van de bedrijven	1950 (a)	1959	Gemiddeld aantal grondstukken per bedrijf in 1959
1 tot 3 ha . . .	0,98	1,16	1,8
3 tot 5 ha . . .	1,28	1,15	3,7
5 tot 10 ha . . .	1,85	1,62	4,6
10 tot 20 ha . . .	2,60	2,83	5,1
20 tot 30 ha . . .	3,13	3,40	7,2
30 tot 50 ha . . .	3,90	4,37	8,8
50 tot 100 ha . . .	28,00	22,21	3,0
Totaal	2,82	3,12	5,1

(1) Bij een zelfde aantal bedrijven in iedere grootteklasse als in 1959 en een gemiddelde bedrijfsgrootte per bedrijfstype als in 1950 zou de gemiddelde grootte van de bedrijven 15,54 ha bedragen (15,71 ha in 1959).

(a) Totale betaalde oppervlakte, behoudens moestuinen en fruitteelt voor eigen gebruik door personen die geen andere teelten verbouwen.

In vergelijking met West-Vlaanderen is de gemiddelde grootte van de grondstukken in de onderscheiden grootteklassen meestal iets kleiner (1) ; het algemeen gemiddelde (3,12 ha) ligt te Veurne echter hoger dan in West-Vlaanderen (2,51 ha) door de gunstiger bedrijfsgroottestruktuur.

In vergelijking met het Rijk is de versnippering van de gronden te Veurne veel geringer in alle grootteklassen ; een verhoudingsgewijze lagere verbrokkeling van de gronden voor de diverse bedrijfstypes en een algemeen gunstiger structuur naar bedrijfs-grootte leiden gezamenlijk tot een aanzienlijk hoger gemiddelde per grondstuk te Veurne (3,12 ha) dan in het Rijk (1,35 ha).

Op het totaal van 497 grondstukken waren er in 1959 te Veurne 76 niet rechtstreeks bereikbaar langs een openbare weg, dit is 15,3 % van het totaal aantal. In West-Vlaanderen was het overeenkomstig aandeel 15,6 % en in het Rijk 21,5 %.

C. Eigendomsverhoudingen.

De eigendom/huurverhouding is een gegeven dat veelal tot ver in het verleden teruggrijpt en dat van regionale situaties afhankelijk was. Tabel III, 4 geeft de situatie te Veurne in 1959.

Tabel III, 4 : Eigendomsverhoudingen, naar grootte van de bedrijven, te Veurne, 1959.

Grootte van de bedrijven	Totale betaalde oppervlakte (in ha)	Oppervlakte in eigendom (in ha)	Procentueel aandeel in eigendom in het totaal v.d. betaalde oppervl.
1 tot 3 ha	34,90	9,80	28,1
3 tot 5 ha	25,27	6,57	26,0
5 tot 7 ha	54,01	7,61	14,1
7 tot 10 ha	95,30	7,44	7,8
10 tot 15 ha	181,30	45,57	25,1
15 tot 20 ha	178,46	35,18	19,7
20 tot 30 ha	391,17	21,69	5,5
30 tot 50 ha	458,50	71,99	15,7
50 tot 100 ha	133,24	39,04	29,3
Totaal	1.552,15	244,89	15,8

(1) Zie appendix III, 3.

Het aandeel in eigendom uitgebate kultuurgrond is zeer gering, nauwelijks 15,8 %. In West-Vlaanderen werd in 1959 23,7 % van het landbouwareaal in eigendom uitgebaat en in het Rijk 31,8 %.

Normalerwijze is het aandeel dat in eigendom wordt uitgebaat het grootst bij de kleine bedrijven en neemt het af bij het stijgen in grootteklasse. Deze trend is niet duidelijk af te lezen uit tabel III, 4; er moet opgemerkt worden dat de smalle basis van de statistische reeks de invloed van randgevallen zeer scherp tot uiting brengt.

Ongetwijfeld is de relatief gunstige structuur van de landbouwbedrijven naar grootteklasse te Veurne een van de verklarende factoren voor het relatief lage percentage in eigendom uitgebate grond. Binnen de diverse grootteklassen is het aandeel van de in eigendom uitgebate grond te Veurne echter ook aanzienlijk lager dan in het Rijk — behoudens in de grootteklasse van 50 tot 100 ha — en ook in vergelijking met West-Vlaanderen is de eigendomsverhouding in de onderscheiden bedrijfsgrootteklassen veelal geringer, zoals tabel III, 5 uitwijst.

Tabel III, 5 : Aandeel van de betaalde oppervlakte in eigendom uitgebaat, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959.

Grootteklasse	Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk
1 tot 3 ha	28,1	42,6	46,1
3 tot 5 ha	26,0	32,4	39,0
5 tot 7 ha	14,1	29,2	37,1
7 tot 10 ha	7,8	28,3	36,1
10 tot 15 ha	25,1	25,4	34,3
15 tot 20 ha	19,7	21,3	30,9
20 tot 30 ha	5,5	15,7	26,1
30 tot 50 ha	15,7	14,7	25,2
50 tot 100 ha	29,3	20,3	15,8
100 ha en meer	—	63,4	20,0
Totaal	15,8	23,7	31,8

Tussen 1950 en 1959 is het aandeel van de in eigendom uitgebate oppervlakte te Veurne gedaald van 17,7 % tot 15,8 %. De wijzigingen in de structuur naar grootteklasse moeten hierin ver-

rekend worden. Het aandeel van de in eigendom uitgebate grond is in de grootteklasse van 1 tot 3 ha gestegen van 22,1 % in 1950 tot 28,1 % in 1959 en in de grootteklasse van 30 tot 50 ha van 7,7 % tot 15,7 %. In de overige grootteklassen was het aandeel van de eigendom dalend of nagenoeg stabiel (1).

In West-Vlaanderen werd in 1959 verhoudingsgewijze meer grond in eigendom uitgebaat (23,7 %) dan in 1950 (20,8 %); in alle grootteklassen — behoudens de bedrijven van 100 ha en meer — was het aandeel stijgend. In het Rijk waren de wijzigingen weinig belangrijk; in 1959 werd 31,8 % van de bodem in eigendom uitgebaat tegenover 32,6 % in 1950.

§ 2. Teelten en veestapel.

A. Teelten.

Het teelt patroon is in sterke mate funktie van de grootte van de bedrijven. Het kleine bedrijf zal zich normalerwijze meer specialiseren op arbeidsintensieve teelten dan dit het geval zal zijn bij grote bedrijven. Vooraleer het verband tussen de bedrijfsgrootte en het teelt patroon nader te analyseren, wordt een overzicht gegeven van het algemeen beeld in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk. Tabel III, 6 geeft de vergelijkende cijfers, die worden geïllustreerd door grafiek III, 2.

De dominerende teelt te Veurne is de teelt van graangewassen met 665,51 ha of 42,4 % van het totale landbouwareaal (2). In West-Vlaanderen bedroeg het aandeel van de graangewassen 37,2 % en in het Rijk 31,4 %. De poldergronden zijn uitstekend geschikt voor de veeleisende graansoorten. Vooral de teelt van zomergerst is zeer belangrijk geworden met een oppervlakte van 407,47 ha (61,2 % van het graanareaal). De tarweteelt besloeg in 1959 196,27 ha (29,5 %). Verder is alleen de haverteelt nog vermeldenswaard met 60,18 ha (9,0 %).

Het weide- en grasland beslaat 612,43 ha of 39,0 % van het landbouwareaal (3); in West-Vlaanderen is het overeenkomstig

(1) Zie appendix III, 4.

(2) De telling van 15 mei 1963 gaf een totale betaalde oppervlakte (exclusief braakgrond) van 1.515,34 ha (152 aangevers); de graangewassen besloegen 651,01 ha (43,0 %).

(3) 570,30 ha in 1963 (37,6 %).

aandeel 37,1 % en in het Rijk 48,3 %. De polderweiden lenen zich uitstekend tot de fokkerij.

Tabel III, 6 : Teeltpatroon te Veurne, in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1959 (a).

Teelten	Veurne		Procentuele verdeling	
	in ha	pCt	West-Vlaanderen	Het Rijk
Weiden en grasland	612,43	39,0	37,1	48,3
Graangewassen	665,51	42,4	37,2	31,4
Nijverheidsgewassen	147,15	9,4	8,2	5,3
Drooggeogste peulvruchten	55,55	3,5	2,5	0,7
Groenvoedergewassen	34,42	2,2	0,9	2,7
Wortel- en knolgewassen	24,71	1,6	4,1	3,3
Aardappelen	22,46	1,4	8,3	4,3
Tuinbouw voor de verkoop	6,14	0,4	0,8	3,1
Tuinbouw voor eigen gezin	2,03	0,1	0,7	0,8
Overige teelten	0,06	0,0	0,2	0,1
Totaal (b)	1.570,46	100,0	100,0	100,0

Ook de oppervlakte voorbehouden aan nijverheidsgewassen is verhoudingsgewijze zeer groot, nl. 9,4 % (147,15 ha) tegenover 8,2 % in West-Vlaanderen en slechts 5,3 % in het Rijk. Te Veurne werden in 1959 92,97 ha suikerbieten en 54,18 ha vlas geteeld (1).

Een reeds vrij beperkte oppervlakte wordt ingenomen door de droog geogste peulvruchten, namelijk 55,55 ha waarvan 44,60 ha droog geogste erwten. In procent van het totaal der teelten betekent dit echter nog 3,5 % tegenover 2,5 % in West-Vlaanderen en 0,7 % in het Rijk. De belangstelling voor de teelt van droog geogste erwten is in de jongste jaren — na een sterke groei in de naoorlogse periode — opnieuw dalend (2), als gevolg van een

(a) Bedrijven die produkten van hun bedrijf verkopen, met inbegrip van de bedrijven met minder dan 1 ha (in totaal 151 bedrijven met 1.572,96 ha, waarvan 2,50 ha braakgrond).

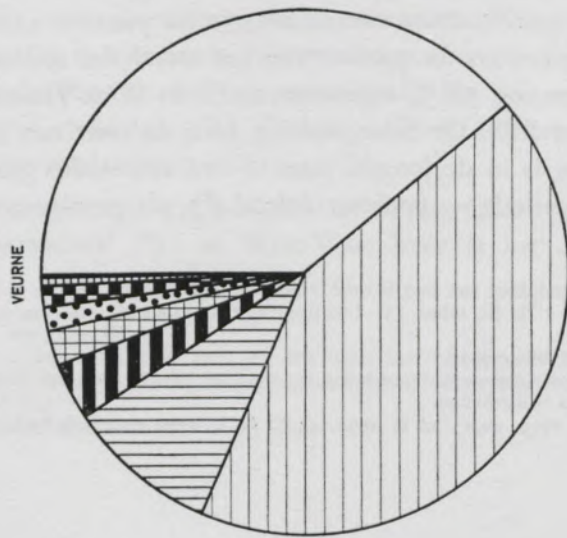
(b) Braakgrond niet inbegrepen.

(1) 162,91 ha nijverheidsgewassen (10,8 %) in 1963 te Veurne, waarvan 97,04 ha vlas en 65,87 ha suikerbieten.

(2) Circa 12 ha in 1929, 40,35 ha in 1950, 44,60 ha in 1959 en 28,78 ha in 1963.

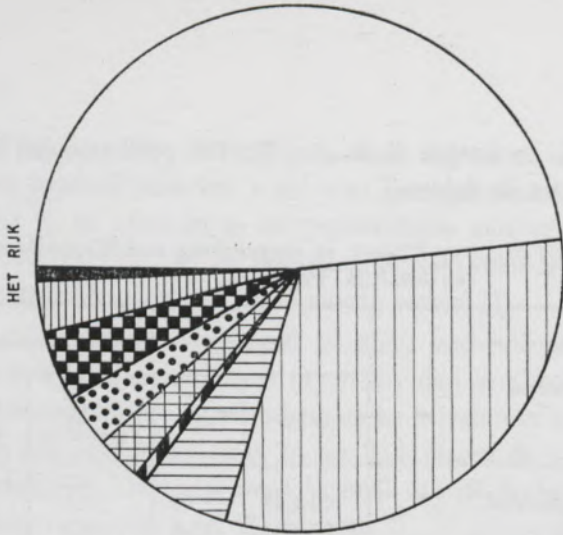
Grafiek III, 2 : Procentuele verdeling van het landbouwareaal te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, in 1959.

W.E.S.

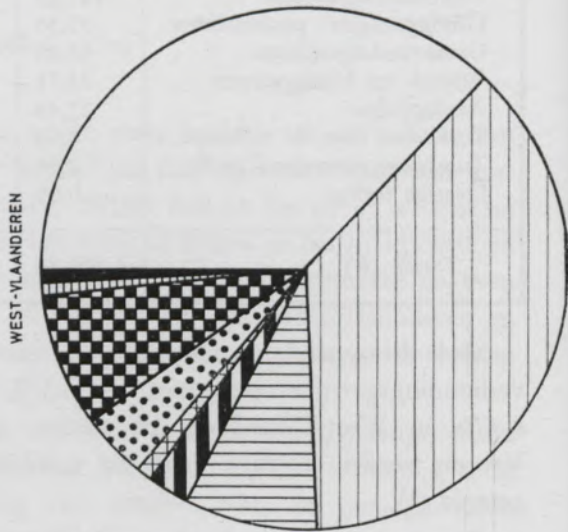

weiden en grasland
 graangewassen
 nijverheidsgebieden

droog geoogte peulvruchten
 groenvoedergewassen
 wortel- en knolgewassen

aardappelen
 tuinbouw voor de verkoop
 overige kulturen

verminderde vraag. Het verhogen van de welstand van de bevolking heeft een daling van het verbruik van droge erwten voor gevolg gehad.

De groenvoedergewassen bezetten in 1959 te Veurne 34,42 ha (1) of 2,2 % van het landbouwareaal ; in West-Vlaanderen was het overeenkomstig aandeel 0,9 % en in het Rijk 2,7 %.

Wortel- en knolgewassen, aardappelen en tuinbouwteelten worden te Veurne verhoudingsgewijze weinig verbouwd. In 1959 besloeg de oppervlakte wortel- en knolgewassen te Veurne 24,71 ha of 1,6 % van het totale areaal ; in West-Vlaanderen bedroeg het overeenkomstig aandeel 4,1 % en in het Rijk 3,3 %. De aardappelteelt benam 22,46 ha of 1,4 % tegenover 8,3 % in West-Vlaanderen en 4,3 % in het Rijk. De tuinbouw voor de verkoop besloeg 6,14 ha of 0,4 % tegenover 0,8 % in West-Vlaanderen en 3,1 % in het Rijk (2).

Tabel III, 7 (3) geeft het teelt patroon te Veurne naar grootte van de bedrijven.

Er valt op te merken dat het teelt patroon van de grotere bedrijven gekenmerkt wordt door een relatief hoge bezetting van nijverheidsteelten en droog geoogste peulvruchten. Op de bedrijven met 20 ha en meer bedraagt het aandeel van de nijverheidsgewassen 10,9 % tegenover 6,9 % op de bedrijven van 1 tot 20 ha ; de overeenkomstige verhoudingscijfers voor de droog geoogste peulvruchten zijn 3,9 % en 3,0 %.

Aardappelen worden weinig verbouwd op de grote bedrijven ; het aandeel bedraagt 0,4 % voor de bedrijven van 20 ha en meer en 2,8 % voor de bedrijven van 1 tot 20 ha.

De bedrijven van minder dan 1 ha omvatten vooral gelegenheidslandbouwers (14,71 ha) en beroepstuinbouwers (5,57 ha). Het is duidelijk dat op deze bedrijven weinig oppervlakte wordt voorbehouden voor weiden en grasland (24,2 %) en voor graangewassen (27,3 %). De tuinbouwteelt voor de verkoop (21,7 %) en de aardappelteelt (11,2 %) zijn er relatief belangrijk.

(1) 35,40 ha in 1963.

(2) In 1963 werden te Veurne 24,07 ha wortel- en knolgewassen geteeld, 12,89 ha aardappelen en 18,38 ha tuinbouwteelten voor de verkoop.

(3) Zie volgende blz.

Tabel III, 7 : Teeltpatroon naar grootteklasse van de bedrijven, Veurne, 1959 (a).

Teelten	— dan 1 ha		1 tot 5 ha		5 tot 10 ha		10 tot 20 ha		20 tot 30 ha		30 tot 50 ha		50 tot 100 ha	
	Opp. (in ha)	pCt	Opp.	pCt	Opp.	pCt	Opp.	pCt	Opp.	pCt	Opp.	pCt	Opp.	pCt
Weiden en grasland	5,04	24,2	27,21	45,2	67,12	45,0	154,23	42,9	140,69	36,0	199,44	43,7	18,70	14,1
Graangewassen	5,67	27,3	23,17	38,5	60,77	40,7	139,52	38,8	169,81	43,4	181,83	39,9	84,74	63,6
Nijverheidsgewassen	0,82	3,9	3,53	5,9	9,67	6,5	26,26	7,3	47,27	12,1	44,76	9,8	14,84	11,1
Droog geoogste peulvruchten	0,09	0,4	1,46	2,4	2,81	1,9	12,81	3,5	19,71	5,0	12,52	2,8	6,15	4,6
Groenvoedergewassen	0,75	3,6	0,38	0,6	2,29	1,5	6,36	1,8	6,37	1,6	10,79	2,4	7,48	5,6
Wortel- en knolgewassen	0,64	3,1	0,98	1,6	4,71	3,2	8,21	2,3	5,44	1,4	3,85	0,8	0,88	0,7
Aardappelen	2,32	11,2	2,05	3,4	1,72	1,1	12,30	3,4	1,63	0,4	2,29	0,5	0,15	0,1
Tuinbouw voor de verkoop	4,52	21,7	1,17	2,0	0,05	—	—	—	—	—	0,40	0,1	—	—
Tuinbouw voor eigen gezin	0,96	4,6	0,16	0,3	0,17	0,1	0,07	—	0,25	0,1	0,12	—	0,30	0,2
Overige teelten	—	—	0,06	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	20,81	100,0	60,17	100,0	149,31	100,0	359,76	100,0	391,17	100,0	456,00	100,0	133,24	100,0

(a) Bedrijven die produkten van hun bedrijf verkopen, met inbegrip van de bedrijven met minder dan 1 ha ; braakgrond niet inbegrepen.

De tuinbouw voor de verkoop is te Veurne weinig ontwikkeld. In 1959 werden 14 beroepstuinbouwers geteld die gezamenlijk 10,73 ha beteelden. Dit areaal wordt echter niet volledig voorbehouden voor tuinbouwteelten; slechts 4,85 ha werden voor tuinbouwteelten bestemd. Door beroepslandbouwers en gelegenhedslandbouwers werden nog 1,29 ha bezet met tuinbouwteelten voor de verkoop. Onder de 14 beroepstuinbouwers werden er 3 geteld die 1 tot 3 ha areaaloppervlakte hadden, 5 met 50 a tot 1 ha en 6 met minder dan 50 a. De tuinbouw wint ook te Veurne aan betekenis. De telling van 15 mei 1963 gaf een areaal van 14,04 ha voor groenteteelt, 0,52 ha teelten onder glas voor de verkoop, 1,49 ha fruitteelt, 1,50 ha kweek van bomen en heesters, 0,35 ha tuinbouwzaden, groente- en bloemenplantgoed en 0,48 ha teelt van bloemen en sierplanten; de groenteteelt in open lucht betrof hoofdzakelijk de teelt van groen geogste erwten bestemd voor de inmaaknijverheid (12,04 ha).

De evolutie in de samenstelling van het teeltpatroon tussen 1950 en 1959 blijkt uit tabel III, 8.

Tabel III, 8 : Evolutie van de teeltbezetting te Veurne, 1950-59 (a).

Teelten	Beteelde oppervlakte (in ha)		Procentuele verdeling	
	1950	1959	1950	1959
Weiden en grasland	650,30	617,09	39,6	38,8
Graangewassen	644,56	666,11	39,3	41,9
Droog geogste peulvruchten . .	55,79	55,61	3,4	3,5
Nijverheidsgewassen	169,19	147,15	10,3	9,2
Groenvoedergewassen	25,99	34,66	1,6	2,2
Wortel- en knolgewassen	30,39	24,86	1,8	1,5
Aardappelen	43,80	28,10	2,7	1,8
Tuinbouw voor de verkoop	7,25	6,14	0,4	0,4
Tuinbouw voor eigen gezin	11,01	10,89	0,7	0,7
Overige teelten	2,80	0,09	0,2	—
Totaal	1.641,08	1.590,70	100,0	100,0

(a) Gelegenheidsvoortbrengers inbegrepen, inclusief bedrijven van minder dan 1 ha.

Tussen 1950 en 1959 blijkt het teeltpatroon weinig te zijn gewijzigd. Het aandeel van de graangewassen is lichtjes toegenomen, namelijk van 39,3 % tot 41,9 %. De teelt van aardappelen daarentegen is teruggelopen van 2,7 % tot 1,8 %. De groenvoedergewassen namen in 1959 een hoger aandeel in dan in 1950, namelijk 2,2 % tegenover 1,6 %. De teelt van graangewassen en van groenvoedergewassen zijn de enige kulturen waarvan het areaal in absolute omvang én het procentueel aandeel in het gehele teeltpatroon zijn toegenomen.

Onder de graangewassen heeft een verschuiving plaats gehad van tarwe en haver naar zomergerst. In 1950 werd 288,10 ha tarwe en 81,07 ha haver geteeld; in 1959 bedroeg de teeltoppervlakte tarwe nog slechts 196,31 ha en de teeltoppervlakte haver 60,18 ha. In 1950 werden 269,35 ha met zomergerst bezaaid tegenover 407,77 ha in 1959 (1).

Onder de nijverheidsteelten was de tendens tegengesteld voor de teelt van suikerbieten en vlas. Het areaal suikerbieten verminderde van 138,85 ha in 1950 tot 92,97 ha in 1959; de vlasuitzaai steeg daarentegen van 28,88 ha tot 54,18 ha (2).

B. Veestapel.

Te Veurne wordt de veeteelt in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk minder intensief beoefend. Tabel III, 9 geeft de grootte van de veestapel te Veurne evenals vergelijkende cijfers met West-Vlaanderen en het Rijk.

De rundveestapel is relatief minder belangrijk dan in West-Vlaanderen en het Rijk; te Veurne bedraagt het aantal stuks rundvee per 100 ha kultuurgrond 144,4 tegenover 166,6 in West-Vlaanderen en 159,1 in het Rijk. Het aantal melkkoeien is te Veurne per 100 ha kultuurgrond aanzienlijk geringer (38,8) dan in West-Vlaanderen (51,6) en het Rijk (60,8). De landbouwers van Veurne hebben daarentegen een relatief groot aantal stuks mest- en slachtvee nl. 21,2 per 100 ha kultuurgrond tegenover 10,8 in West-Vlaanderen en 8,4 in het Rijk.

(1) De telling van 15 mei 1963 geeft 417,37 ha zomergerst, 188,23 ha tarwe en 38,63 ha haver.

(2) In 1963: 65,87 ha suikerbieten en 97,04 ha vlas.

Tabel III, 9 : Vee­tafel te Veurne in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1959 (a).

	VEURNE		VEEBEZETTING			
	Abs. aantal		Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk	
Melk­koeien (b)	611		38,8	51,6	60,8	per 100 ha kultuurgrond
Mest- en slacht­vee (c)	333		99,8	139,1	126,3	per 100 ha weide- en grasland
Totaal rund­vee	2.271		54,4	29,1	17,4	per 100 ha weide- en grasland
Varkens			21,2	10,8	8,4	per 100 ha kultuurgrond
Leghennen			144,4	166,6	159,1	per 100 ha kultuurgrond
Ander pluim­vee			370,8	449,8	330,3	per 100 ha gras- en weiland
Landbouw­paarden			66,6	166,1	85,4	per 100 ha kultuurgrond
			235,2	753,4	364,9	per 100 ha kultuurgrond
			283,2	761,9	356,7	per 100 ha kultuurgrond
			8,3	11,9	10,2	per 100 ha kultuurgrond

(a) Alle bedrijven die produkten van hun bedrijf verkopen, met inbegrip van de bedrijven met minder dan 1 ha.

(b) Melk- en trekkoeien inbegrepen.

(c) Mestkalveren inbegrepen.

Ook de varkensstapel en de pluimveestapel is verhoudingsgewijze weinig belangrijk te Veurne ; vooral in vergelijking met West-Vlaanderen worden grote afwijkingen vastgesteld. Per 100 ha kultuurgrond worden te Veurne slechts 66,6 varkens gehouden tegenover 166,1 in West-Vlaanderen en 85,4 in het Rijk. Het aantal leg-hennen per 100 ha kultuurgrond beloopt 235,2 te Veurne tegenover 753,4 in West-Vlaanderen en 364,9 in het Rijk.

Ook het aantal landbouwpaarden is te Veurne relatief gering, namelijk 8,3 per 100 ha kultuurgrond tegenover 11,9 in West-Vlaanderen en 10,2 in het Rijk.

De veeteelt wordt minder intensief beoefend op de grote bedrijven. Alhoewel de bezetting per 100 ha kultuurgrond op de grote bedrijven veelal geringer is, zoals tabel III, 10 aantoont, is de veestapel op de grote bedrijven in absolute cijfers meestal belangrijker dan op de kleine bedrijven.

De rundveestapel — globaal beschouwd — wordt het meest intensief beoefend op de bedrijven van 5 tot 15 ha en op de exploitaties van 30 tot 50 ha. De afwijkingen naar grootteklasse zijn eerder gering (1). De trend komt duidelijker naar voor bij de bezetting van melkkoeien. De bedrijven met minder dan 10 ha hebben een bezetting van meer dan 60 melkkoeien per 100 ha — behoudens in de klasse van 1 tot 3 ha — tegenover een bezetting van minder dan 40 melkkoeien per 100 ha op de bedrijven met 15 ha en meer.

Voor de varkensstapel is de trend weinig uitgesproken. De pluimveestapel is verhoudingsgewijze zeer groot op de kleine bedrijven ; de relatieve bezetting daalt vrij regelmatig met de grootte van de bedrijven.

De gemiddelde bezetting per bedrijf in absoluut aantal is voor de rundveestapel en varkensstapel uitgesproken stijgend met de grootte van de bedrijven ; de bezetting van melkkoeien volgt duidelijk deze trend. Zelfs voor de pluimveestapel kan op een gelijkwaardige tendens gewezen worden, hoewel minder duidelijk.

Het is zonder meer duidelijk dat de landbouwpaarden vooral op de grote bedrijven worden aangetroffen. Op de 75 bedrijven met

(1) Er moet rekening mee gehouden worden dat de bedrijven van minder dan 1 ha 14 beroepstuinbouwers omvat en dat de grootteklasse van 50 ha en meer slechts 2 exploitaties telt.

Tabel III, 10 : Veebezetting naar grootte van de bedrijven, Veurne, 1959.

Grootteklasse	Rundvee			Melkkoeien			Varkens			Pluinvee		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
	minder dan 1 ha . . .	16	0,3	76,9	13	0,3	62,5	29	0,6	139,4	1.237	23,8
1 tot 3 ha . . .	46	2,7	131,8	16	0,9	45,8	27	1,6	77,4	1.085	63,8	3.108,9
3 tot 5 ha . . .	28	4,7	110,8	16	2,7	63,3	25	4,2	98,9	143	23,8	565,9
5 tot 7 ha . . .	94	10,4	174,0	35	3,9	64,8	26	2,9	48,1	257	28,6	475,8
7 tot 10 ha . . .	156	14,2	163,7	62	5,6	65,1	49	4,5	51,4	767	69,7	804,8
10 tot 15 ha . . .	304	20,3	167,7	83	5,5	45,8	160	10,7	88,3	1.295	86,3	714,3
15 tot 20 ha . . .	246	24,6	137,8	69	6,9	38,7	159	15,9	89,1	934	93,4	523,4
20 tot 30 ha . . .	524	32,8	134,0	136	8,5	34,8	301	18,8	76,9	1.389	86,8	355,1
30 tot 50 ha . . .	777	64,8	169,5	168	14,0	36,6	206	17,2	44,9	1.025	85,4	223,6
50 ha en meer . . .	80	40,0	60,0	13	6,5	9,8	66	33,0	49,5	22	11,0	16,5

(A) = absoluut aantal.

(B) = gemiddeld aantal per bedrijf.

(C) = aantal stuks per 100 ha kultuurgrond.

minder dan 1 ha werden slechts 6 landbouwpaarden geteld, op de 20 bedrijven van 5 tot 10 ha werden 21, op de 25 bedrijven van 10 tot 20 ha werden 34 en op de 30 bedrijven van 20 ha en meer werden 69 landbouwpaarden geteld.

Tabel III, 11 geeft de gemiddelde veebezetting per bedrijf, naar grootteklasse te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk.

De rundveestapel is in alle grootteklassen — behoudens de klasse van 30 tot 50 ha — minder belangrijk te Veurne dan in West-Vlaanderen en het Rijk; de verschillen zijn echter doorgaans eerder gering.

De varkensstapel is te Veurne in alle grootteklassen aanzienlijk geringer dan in West-Vlaanderen, behoudens in de grootteklasse van 50 tot 100 ha (1). Ook in vergelijking met het Rijk wordt een minder belangrijke varkensstapel geregistreerd; de afwijkingen zijn echter minder groot.

Ook de pluimveestapel vertoont in alle grootteklassen te Veurne een veel geringere bezetting dan in West-Vlaanderen; in vergelijking met het Rijk zijn de afwijkingen minder groot en in een vier-tal grootteklassen is de bezetting zelfs hoger te Veurne dan in het Rijk.

Tabel III, 12 (2) geeft de evolutie van de veestapel te Veurne voor de periode 1950-63.

De rundveestapel is tussen 1950 en 1963 in aanzienlijke mate uitgebreid. In 1950 werden 1.779 stuks rundvee geteld en in 1963 was het aantal opgelopen tot 2.326 stuks.

Ook de varkensstapel was iets belangrijker geworden in 1963 met 1.174 stuks tegenover 1.057 in 1950.

De pluimveestapel is vrij wisselend. In 1963 werden nog 4.287 leghennen gehouden tegenover 4.329 in 1950; de pluimveestapel in zijn geheel verminderde van 8.593 stuks in 1950 tot 6.165 in 1963.

Het aantal landbouwpaarden is tussen 1950 en 1963 vermindert van 211 tot 84 stuks. De motorisering van het landbouwbedrijf doet de paardenstapel sterk slinken.

(1) De grootteklasse van 50 tot 100 ha omvat te Veurne slechts 2 bedrijven, zodat de afwijking aan toevallige oorzaken kan te wijten zijn.

(2) Zie blz. 66.

Tabel III, 11 : Gemiddelde veebezetting per bedrijf, naar grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1959.

Grootteklasse	Rundvee			Melkkoecien			Varkens			Pluimvee		
	Veurne	W.-VI.	Het Rijk	Veurne	W.-VI.	Het Rijk	Veurne	W.-VI.	Het Rijk	Veurne	W.-VI.	Het Rijk
1 a tot 1 ha	0,3	0,5	0,6	0,3	0,2	0,3	0,6	3,6	1,1	23,8	97,6	29,8
1 tot 3 ha	2,7	3,6	3,2	0,9	1,6	1,6	1,6	6,4	2,2	63,8	105,4	17,9
3 tot 5 ha	4,7	7,6	7,1	2,7	3,1	3,3	4,2	10,8	4,5	23,8	100,4	54,0
5 tot 7 ha	10,4	11,2	10,9	3,9	4,1	4,8	2,9	14,4	7,1	28,6	109,0	58,1
7 tot 10 ha	14,2	15,1	15,2	5,6	5,1	6,3	4,5	16,7	9,4	69,7	116,5	43,2
10 tot 15 ha	20,3	20,8	21,1	5,5	6,4	8,1	10,7	18,5	11,0	86,3	122,2	57,6
15 tot 20 ha	24,6	27,8	28,1	6,9	7,9	9,8	15,9	20,8	12,4	93,4	119,8	109,0
20 tot 30 ha	32,8	36,4	35,3	8,5	9,3	11,1	18,8	22,8	13,7	86,8	111,5	79,0
30 tot 50 ha	64,8	53,8	48,5	14,0	10,9	13,7	17,2	24,5	14,6	85,4	101,8	119,9
50 tot 100 ha	40,0	75,0	67,3	6,5	10,5	17,7	33,0	20,9	18,7	11,0	89,0	52,0
100 ha en meer	—	60,8	78,8	—	19,0	18,2	—	27,3	17,4	—	44,5	104,0
	15,1	11,8	9,9	4,1	3,7	3,8	7,0	11,8	5,3	54,4	107,4	44,7

Tabel III, 12 : Evolutie van de veestapel te Veurne, 1950-63.

	1950	1954	1958	1962	1963
Melkkoeien	519	558	583	590	560
Mest- en slachtvee .	225	272	354	—	280
Totaal rundvee . . .	1.779	1.997	2.273	2.327	2.326
Varkens	1.057	1.056	1.156	1.500	1.174
Leghennen (a) . . .	4.329	3.406	3.316	3.732	4.287
Totaal pluimvee (a)	8.593	6.279	6.764	6.323	6.165
Landbouwpaarden . .	211	176	146	86	84

§ 3. Mechanisering.

In 1950 werden voor de landbouwactiviteiten te Veurne 20 landbouwtractoren gebruikt, 14 dorstractoren, 3 landbouwjeeps, 51 pikbinders en 2 pikdorsers, 2 bietenrooiers en 2 spuittoestellen; geen enkele hofstede beschikte over een melkmachine, terwijl ook geen enkele motokultuur werd gebruikt. Sinds 1950 is de mechanisering van de landbouwactiviteiten ook te Veurne snel gevorderd, zoals tabel III, 13 aantoont.

Tabel III, 13 : Evolutie van de mechanisering in de landbouw te Veurne, 1950-63.

	1950	1954	1958	1962	1963
Landbouwtractoren (b) .	23	37	55	59	64
Dorstractoren	14	9	9	11	7
Motokultoren	—	—	4	4	4
Pikbinders	51	(c)	48	45	43
Pikdorsers	2	3	3	7	7
Bietenmachines	2	2	3	3	4
Spuittoestellen	2	2	3	4	4
Melkmachines	—	6	16	20	20

Het aantal landbouwtractoren (b) is toegenomen van 23 in 1950 tot 64 in 1963. Het aantal dorstractoren en pikbinders is met enkele eenheden verminderd, doch er was een toename van 2 tot 7

(a) Voor 1950 met uitsluiting van de gelegenhedsvoortbrengers.

(b) Met inbegrip van landbouwjeeps.

(c) Niet geteld.

pikdorsers. Het aantal motokultoren blijft gering, namelijk 4; er werd echter reeds vastgesteld dat de tuinbouw — waar de motokultuur het meest gebruikt wordt — te Veurne weinig ontwikkeld is. In 1963 werden te Veurne 20 melkmachines gebruikt.

Te Veurne werden in 1963 4,2 landbouwtractoren ingezet per 100 ha kultuurgrond tegenover 3,1 in West-Vlaanderen en 3,7 in het Rijk.

Het aantal melkmachines dat te Veurne in 1963 in gebruik was per 100 melkkoeien bedroeg 3,6 tegenover 3,2 in West-Vlaanderen en 3,9 in het Rijk.

Het is duidelijk dat de hoge gemiddelde bedrijfsgrootte van de landbouwexploitaties de mechanisering in de hand werkt en dat de mechanisering op het grote bedrijf een dwingende noodzakelijkheid is geworden.

§ 4. Landbouwbevolking en tewerkstelling.

Op einde 1959 werd een telling doorgevoerd van de landbouwbevolking en de tewerkstelling in de landbouw. Er werd 1 beroepslandbouwer minder geteld dan op 15 mei 1959; de oppervlakte beteeld door beroepslandbouwers bedroeg 1.528,48 ha tegenover 1.519,11 ha in mei 1959.

Onder de 84 beroepslandbouwers waren er 75 zonder bijberoep, 5 met een bijberoep in de landbouwsector (2 aannemers van landbouwwerken en 3 handelaars in landbouwprodukten) en 4 met bijberoep buiten de landbouwsector (3 handelaars en 1 arbeider). Onder de 14 beroepstuinbouwers waren er 11 zonder bijberoep, 1 was tevens aannemer van landbouwwerken en 2 hadden een activiteit buiten de landbouw.

Op 31 dec. 1959 werden te Veurne 394 personen geteld waarvan het onderhoud uitsluitend of hoofdzakelijk werd verzekerd door de inkomsten van een landbouwexploitatie ⁽¹⁾. In procent van de totale bevolking betekende dit 5,4 %; in West-Vlaanderen in zijn geheel bedroeg het overeenkomstig percentage 9,0 % en in het Rijk 6,6 %. In de Polders van het Veurnse ⁽²⁾ leeft 15,1 % van de

(1) 278 personen van meer dan 14 jaar (138 mannen en 140 vrouwen) en 116 personen van minder dan 14 jaar.

(2) Adinkerke, St.-Joris, Veurne, Alveringem, Avekapelle, Booitshoeke, Eggewaartskapelle, Oeren, Pervijze, Ramskapelle, Steenkerke, Wulpen, Zoetenaai.

totale bevolking van de landbouw. Veurne is in dit gebied een verstedelijkt centrum met verzorgende functie. Vooral in de gemeenten ten zuiden van Veurne, binnen het arrondissement Veurne gelegen en die tot de Zandleemstreek behoren, is het aandeel van de bevolking dat van de landbouw leeft zeer groot, namelijk 31,5 %. Alleen in de eigenlijke kustzone van het arrondissement Veurne is de landbouwactiviteit weinig belangrijk; zij vertegenwoordigt er slechts voor 2,6 % van de bevolking de voornaamste bestaansbron.

De landbouwersgezinnen te Veurne omvatten 564 personen ⁽¹⁾, zodat 170 gezinsleden of 30,1 % voor hun bestaansbron niet van de landbouw afhankelijk zijn. In West-Vlaanderen bedraagt het aandeel van de gezinsleden van de landbouwersgezinnen die buiten de landbouw hun bestaansbron vinden 32,5 % en in het Rijk 41,8 %.

Volgens de landbouw telling van 1950 leefden te Veurne 471 personen of 6,2 % van de totale bevolking uitsluitend of hoofdzakelijk van de landbouw. In West-Vlaanderen bedroeg het overeenkomstig aandeel 14,1 % en in het Rijk 12,9 %.

Tussen 1950 en 1959 is de landbouwbevolking te Veurne verminderd van 471 tot 394 personen of met 16,3 %; in West-Vlaanderen bedroeg de relatieve daling 37,8 % en in het Rijk 29,7 %.

De tewerkstelling in de landbouw omvatte in 1959 te Veurne 252 bestendig tewerkgestelde arbeidskrachten op 106 bedrijven met bestendig tewerkgesteld personeel. De bestendige tewerkstelling bestond uit 145 mannen en 107 vrouwen. Per 100 ha kultuurgrond ⁽²⁾ werden te Veurne 16,4 personen bestendig tewerkgesteld tegenover 25,7 in West-Vlaanderen en 22,9 in het Rijk. De landbouwactiviteit is dus te Veurne weinig arbeidsintensief; de hoge gemiddelde grootte van de bedrijven — waarmee het teeltpatroon en de intensiviteit van de veestapel nauw samenhangt — verklaart in belangrijke mate deze afwijkingen.

Er waren 29 bedrijven met 1 bestendig tewerkgestelde, 38 bedrijven met 2 bestendig tewerkgestelden, 21 bedrijven met 3 bestendig tewerkgestelden, 9 bedrijven met 4 bestendig tewerkgestelden, 7 bedrijven met 5 bestendig tewerkgestelden en 1 bedrijf met 6 en met 7 bestendig tewerkgestelden.

(1) Waaronder 5 personeelsleden met kost en inwoon.

(2) Oppervlakte beteeld door beroepslandbouwers en beroepstuinbouwers.

Het aantal loontrekkende arbeidskrachten onder deze bestendig tewerkgestelden beliep 31 personen ⁽¹⁾ op 28 bedrijven. Per 100 bedrijven met bestendig tewerkgesteld personeel waren er te Veurne 26,4 bedrijven die bestendig loontrekkende arbeidskrachten tewerkstelden ⁽²⁾; in West-Vlaanderen beliep dit aandeel 12,9 % en in het Rijk 6,8 %. De loontrekkende arbeidskrachten maakten te Veurne 12,3 % uit van het totaal der bestendig tewerkgestelden tegenover 7,8 % in West-Vlaanderen en 4,5 % in het Rijk.

Er waren te Veurne 26 bedrijven met 1 bestendig loontrekkende arbeidskracht, 1 bedrijf met 2 en 1 bedrijf met 3 bestendig loontrekkenden.

De tijdelijke tewerkstelling in de landbouw te Veurne is eerder onbeduidend. In 1959 werden op de bedrijven zonder bestendig loontrekkend personeel 5.373 arbeidsdagen en op de bedrijven met bestendig loontrekkend personeel 1.530 arbeidsdagen gepresteerd door tijdelijk tewerkgesteld personeel. A rato van een arbeidsprestatie van 300 werkdagen per arbeidseenheid betekent de tijdelijke tewerkstelling de tegenwaarde van 23 arbeidseenheden. Per 100 ha kultuurgrond betekent dit 1,5 arbeidseenheden; in West-Vlaanderen was het overeenkomstig gegeven 2,0 en in het Rijk 2,3 ⁽³⁾.

In Tabel III, 14 ⁽⁴⁾ werd de evolutie opgenomen van de bestendige tewerkstelling in de landbouw te Veurne tijdens de periode 1950-63.

Het aantal bestendig tewerkgestelden in de landbouw is te Veurne tussen 1950 en 1959 gedaald van 302 tot 252 personen of met 16,6 %; in West-Vlaanderen bedroeg de overeenkomstige daling 24,2 % en in het Rijk 35,9 %.

De vermindering van het aantal exploitanten en gezinsleden beliep te Veurne 16,9 % voor de mannen en 9,6 % voor de vrouwen; in West-Vlaanderen waren de overeenkomstige dalingspercentages 16,7 % en 27,6 % en in het Rijk 30,8 % en 40,8 %.

(1) 27 mannen en 4 vrouwen.

(2) Het aantal bestendig tewerkgestelden omvat de bedrijfshoofden, de helpers (bezoldigd en niet bezoldigd) en de niet-familiale arbeidskrachten. Onder de loontrekkende arbeidskrachten zijn begrepen de bezoldigde familiale arbeidskrachten en de niet-familiale arbeidskrachten.

(3) Er werden te Veurne verder nog 1.665 arbeidsdagen gepresteerd in werken in aanneming op 105 bedrijven.

(4) Zie volgende blz.

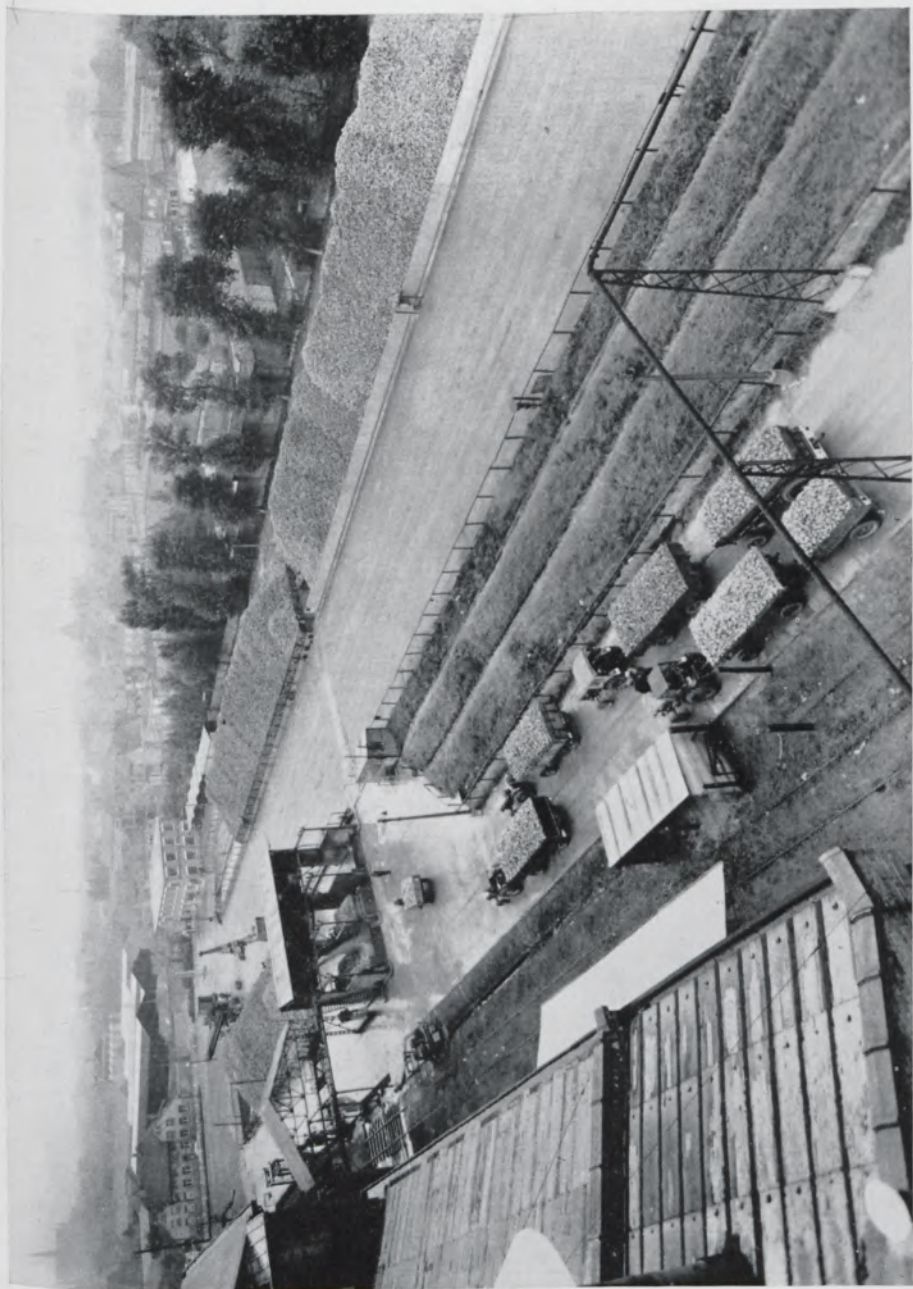
Tabel III, 14 : Evolutie van de bestendige tewerkstelling in de landbouw te Veurne, 1950-63.

Bestendig tewerkgestelden	1950	1959	1960	1961	1962	1963
Exploitanten en gezinsleden						
Mannen	142	118	123	129	123	120
Vrouwen	114	103	57	82	73	44
Knechten, meiden, arbeiders						
Mannen	35	27	32	25	29	25
Vrouwen	11	4	4	1	—	—
Totaal	302	252	216	237	225	189

De vermindering van het aantal arbeidskrachten die geen deel uitmaken van het gezin beliep te Veurne 22,9 % voor de mannen en 63,6 % voor de vrouwen ; in West-Vlaanderen waren de overeenkomstige dalingspercentages 36,7 % en 64,9 % en in het Rijk 36,1 % en 69,6 %.

Na 1959 is het aantal bestendig tewerkgestelden nog gedaald. De tellingen van 1960 en volgende jaren zijn niet integraal vergelijkbaar met de algemene tellingen van 1950 en 1959 ; vooral voor de vrouwelijke tewerkstelling blijkt de interpretatie van « bestendig tewerkgesteld » niet volgens dezelfde normen te zijn geschied.

De algemene landbouwtelling van 1959 verstrekt ook een aantal gegevens over de opvolging op de landbouwbedrijven. Volgens deze gegevens waren te Veurne op 23 bedrijfshoofden van 65 jaar en meer er slechts 11 met rechtstreekse opvolging op het bedrijf ; in de leeftijdsgroep van 50 tot 65 jaar waren er 33 met rechtstreekse opvolging op een totaal van 55, in de leeftijdsgroep van 40 tot 50 jaar waren er 22 op 26 en in de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar 27 op 35.

Suikerfabriek te Veurne.

Foto : Stadsbestuur Veurne

Markttdag te Veurne.

HOOFDSTUK IV

STRUKTUUR EN WERKGELEGENHEID IN DE NIJVERHEID

§ 1. Hedendaagse structuur van de nijverheid.

De industriële tewerkstelling te Veurne is vrij beperkt en bovendien sterk gekoncentreerd in een paar bedrijfstakken. Slechts een gering aantal bedrijven is het ambachtelijk stadium ontgroeid.

Op 30 juni 1962 bedroeg de totale bezoldigde tewerkstelling in de plaatselijke industrie te Veurne 855 eenheden in 98 bedrijven. In procent van de actieve bevolking betekent deze tewerkstelling een aandeel van 32 % tegenover 18 % in het arrondissement Veurne en 37 % in West-Vlaanderen.

De dominerende bedrijfstakken te Veurne zijn het bouwbedrijf (semi-industrieel) met 367 bezoldigde arbeidskrachten (42,9 % van het totaal) in 36 bedrijven en de voedingswarenbereiding met 218 tewerkgestelden (25,5 %) in 18 bedrijven. Deze beide sectoren nemen gezamenlijk 68,4 % op van de totale industriële tewerkstelling te Veurne. Van enig belang qua tewerkstelling zijn nog de metaalverwerkende nijverheid met 92 tewerkgestelden (10,8 %) in 21 bedrijven en de houtverwerkende nijverheid met 83 tewerkgestelden (9,7 %) in 6 bedrijven. In geen enkele van de overige bedrijfstakken zijn meer dan 50 personen tewerkgesteld.

Op 30 juni 1962 hadden slechts 9 bedrijven een tewerkstelling van 20 personen overschreden. Een bouwonderneming had meer dan 100 tewerkgestelden en 4 bedrijven (suikerfabriek, confiserie, meubelbedrijf en bouwonderneming) hadden tussen 50 en 100 tewerkgestelden. De 4 bedrijven met een tewerkstelling van 20 tot 50 personen behoorden tot het bouwbedrijf (2 bedrijven), de voedingswarenbereiding (dorsondernemer en vervoer) en de textielnijver-

heid. In deze 9 bedrijven met meer dan 20 tewerkgestelden was een tewerkstelling van 523 personen of 61,2 % van het totaal aanwezig. Als kleinere bedrijven van enige betekenis (10 tot 20 tewerkgestelden) kunnen vermeld worden 3 bouwondernemingen, 2 metaalverwerkende bedrijven en 1 zetelfabriek.

Het aandeel van de mannen in de totale industriële tewerkstelling bedroeg 728 personen of 85,1 % van het totaal. In de voedingswarenbereiding waren 67 vrouwen (52,8 % van het totaal aantal vrouwen), in de houtnijverheid 17 vrouwen (13,4 %), in de kledingsnijverheid 17 vrouwen (13,4 %) en in de textielnijverheid 14 vrouwen (11,0 %) tewerkgesteld. De werkgelegenheid voor vrouwen in de plaatselijke industrie was dus zeer gering.

De kleinstructuur van de bedrijven en het overwicht van het bouwbedrijf brengen ook mede dat de inschakeling van bedienden zeer beperkt blijft. Op een totale tewerkstelling van 855 personen op 30 juni 1962 werden slechts 69 bedienden geteld (waarvan 38 mannen en 31 vrouwen) of een aandeel van 8,1 %. In de vijf bedrijven met meer dan 50 tewerkgestelden werden 47 bedienden geteld en in de vier bedrijven met 20 tot 50 tewerkgestelden nog 10 bedienden.

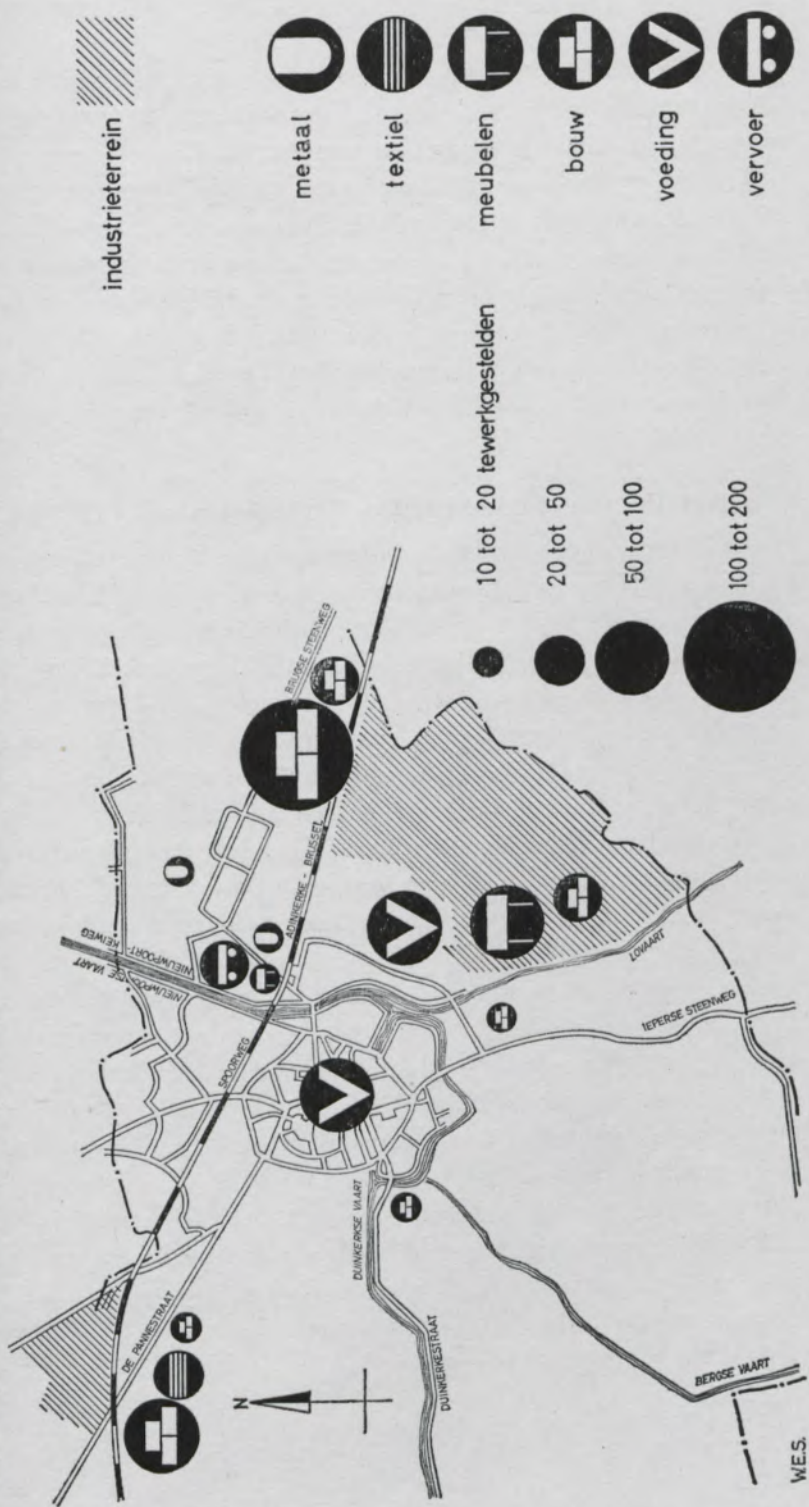
Per 1.000 inwoners had Veurne op 30 juni 1962 117 bezoldigden in de plaatselijke industrie; in West-Vlaanderen bedroeg dit verhoudingscijfer 140 en in het Rijk 147 (1).

Kaart IV, 1 geeft de lokalisatie van de industriële bedrijven met ten minste 10 tewerkgestelden te Veurne.

Veurne behoort tot een gebied waar de industriële werkgelegenheid zeer schaars is. In het gehele arrondissement Veurne bedroeg de bezoldigde tewerkstelling in de industrie midden 1962 slechts 3.099 personen; de stad Veurne had hierin een aandeel van 27,6 % voor een aandeel in de bevolking van 15,6 %. De werkgelegenheid in de industrie in het arrondissement Veurne ligt vooral in het bouwbedrijf (49,3 %), in de metaalnijverheid (14,8 %), in de voedingswarenbereiding (13,5 %), in de steenbakkerijen (8,1 %) en in de houtnijverheid (5,8 %). In het gehele arrondissement Veurne werden in 1962 slechts 12 bedrijven geteld met meer dan

(1) Be- en verwerkende nijverheid, bouwbedrijf en transportbedrijf. Indien rekening wordt gehouden met de extractieve nijverheid dan komt het Rijk tot een verhoudingscijfer van 158.

Kaart IV,1 Lokalisatie van de industriële bedrijven te Veurne, 1963.

50 tewerkgestelden ; hiervan waren er 5 gevestigd te Veurne, 5 te Nieuwpoort (3 in metaalsektor, 1 steenbakkerij, 1 bouwonderneming), 1 te Koksijde (bouw) en 1 te Pervijze (bouw).

Ook in de aangrenzende gemeenten van de arrondissementen Diksmuide, Oostende en Ieper is de industrie weinig ontwikkeld. Binnen een straal van 15 km omheen Veurne hebben enkel 7 gemeenten een bezoldigde tewerkstelling in de industrie die 100 personen overtreft : Nieuwpoort (864), Koksijde (455), De Panne (378), Westende (360), Diksmuide (357), Oostduinkerke (116) en Alveringem (116) ; 53,3 % van de tewerkstelling behoort tot het bouwbedrijf.

§ 2. Evolutie van de industriële werkgelegenheid, 1937-62.

De werkgelegenheid in de industrie is te Veurne tijdens de periode 1937-62 weinig toegenomen, zoals tabel IV, 1 illustreert.

Alleen de voedingswarenbereiding en het bouwbedrijf zijn werkelijk expansieve bedrijfstakken te Veurne (zie grafiek IV, 1). In de voedingswarenbereiding steeg de werkgelegenheid van 98 arbeidsplaatsen in 1937 tot 142 in 1947 en tot 218 arbeidsplaatsen in 1962. De groei werd vooral bepaald door de uitbreiding van de werkgelegenheid in een konfiserie en een suikerfabriek.

De groei van de werkgelegenheid in het bouwbedrijf werd ondersteund door de wederopbouw aan de kust na de tweede wereldoorlog, nadien door de grote bouwactiviteit die in de badplaatsen door de toeristische bedrijvigheid in het leven werd geroepen. De werkgelegenheid steeg van 162 arbeidskrachten in 1937 tot 246 in 1947 en tot 367 in 1962 ⁽¹⁾. Het typische van deze activiteit is de grote geografische mobiliteit ; de werkgelegenheid situeert zich niet te Veurne zelf maar hoofdzakelijk in de kustgemeenten. Bovendien geschiedt de rekrutering van de arbeidskrachten voor een gedeelte in de gemeente waar de werf zich bevindt of in de omgeving ⁽²⁾. Dit alles brengt mede dat het bouwbedrijf in feite niet als een motorisch element voor de ontwikkeling van Veurne kan beschouwd worden. Deze activiteit heeft waarde als tussenschakel tussen de primaire sektor en de eigenlijke industrie en draagt bij om de overgang aldus te vergemakkelijken.

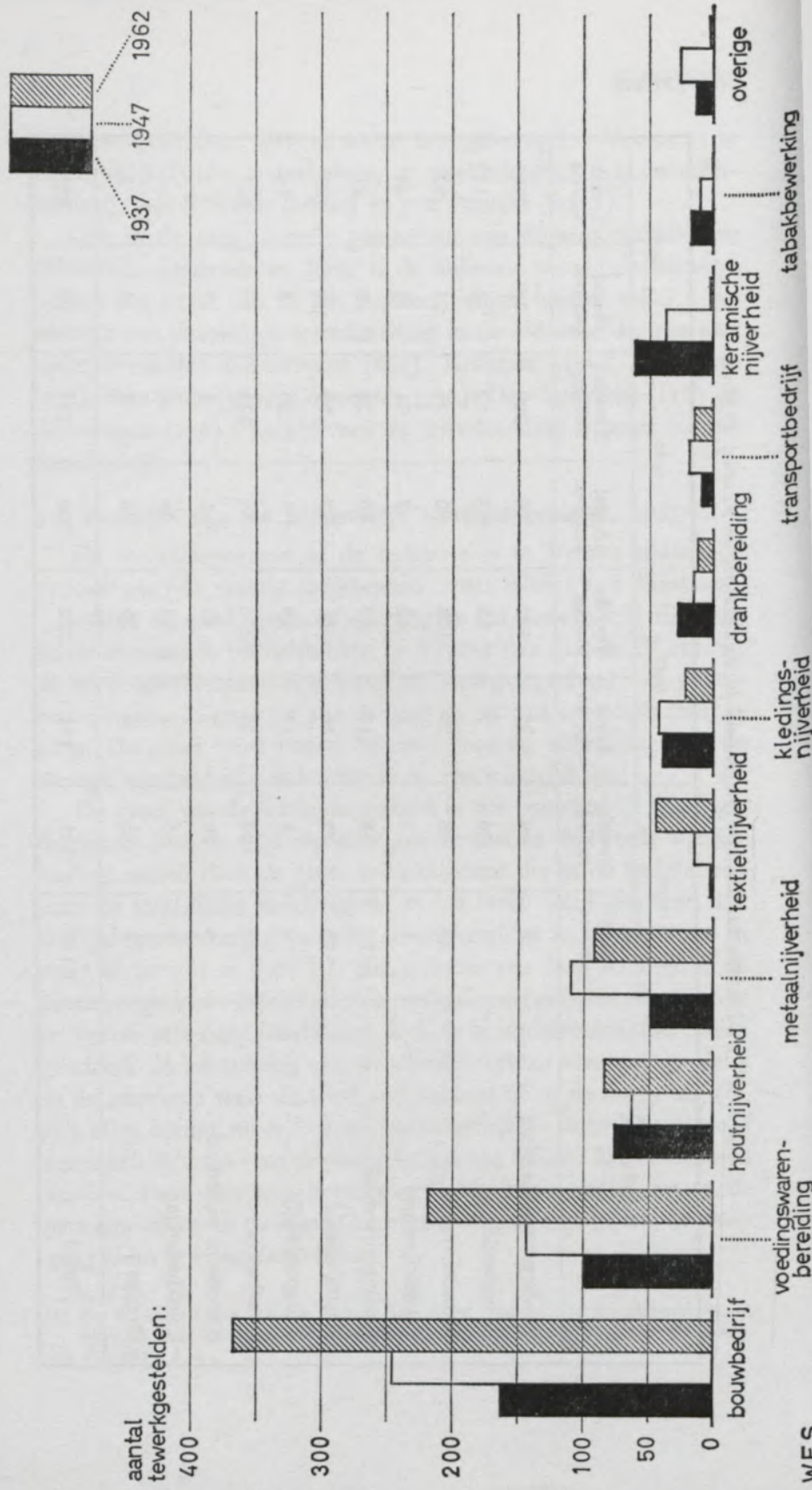
(1) Op te merken valt dat een bedrijf, met thans ongeveer 30 tewerkgestelden, in 1937 en 1947 gekatalogeerd werd in de bedrijfstak « keramische nijverheid ».

(2) Zie infra, § 4.

Tabel IV, 1 : Evolutie van de werkgelegenheid in de industrie te Veurne, 1937-62.

Bedrijfstakken	1937		1947		1960		1962	
	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling
Voedingswarenbereiding	20	98	21	142	16	208	18	218
Drankbereiding	7	26	7	15	3	12	3	12
Metaalnijverheid	18	48	24	108	20	71	21	92
Textielnijverheid	1	2	1	15	2	41	1	44
Kledingsnijverheid	14	38	17	42	10	23	8	21
Houtnijverheid	15	75	10	61	7	79	6	83
Transportbedrijf	3	8	10	19	5	20	3	14
Bouwbedrijf	28	162	46	246	34	323	36	367
Keramische nijverheid	5	59	7	37	1	2	1	2
Tabakbewerking	1	16	2	12	—	—	—	—
Overige	8	13	6	25	2	2	1	2
Totaal	120	545	151	722	100	781	98	855

Grafiek IV,1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de industrie te Veurne, per bedrijfstak, 1937-62.

In de metaalverwerkende nijverheid werd tussen 1937 en 1947 een vrij belangrijke groei geregistreerd van de werkgelegenheid, namelijk van 48 tot 108 arbeidskrachten. In 1947 was de werkgelegenheid relatief belangrijk geworden in de sectoren « konstruktie en herstelling van auto's, motorrijwielen en rijwielen » (44 tewerkgestelden), bij een scheepswerf voor rivierschepen (17 tewerkgestelden) en in een konstruktiewerkhuis (16 tewerkgestelden). In 1962 was de werkgelegenheid in de metaalsektor gedaald tot 92 arbeidsplaatsen. De vermindering valt hoofdzakelijk terug op de dalende tewerkstelling in het bedrijf voor scheepsbouw.

In de sektor keramische nijverheid daalde de werkgelegenheid van 59 arbeidskrachten in 1937 tot 37 in 1947 en tot 2 in 1962. Deze vermindering is nagenoeg louter statistisch. Een bedrijf (33 tewerkgestelden) wordt thans gekatalogeerd in de sektor bouw en een ander bedrijf (13 tewerkgestelden) wordt thans als handelsinrichting beschouwd.

In de textielnijverheid was er een lichte groei van de werkgelegenheid. In 1937 werden er slechts 2 tewerkgestelden geteld tegenover 15 in 1947 en 44 in 1962. In 1947 telde een lompenbedrijf 15 tewerkgestelden; in 1962 was deze onderneming verdwenen doch er was een weverij in de plaats getreden.

In het transportbedrijf was er enige verruiming van de werkgelegenheid, namelijk van 8 arbeidskrachten in 1937 tot 19 in 1947; in 1962 was de werkgelegenheid gedaald tot 14 arbeidsplaatsen.

In de houtnijverheid was er in de jongste jaren enige groei van de werkgelegenheid; in 1962 werden 83 arbeidskrachten geteld tegenover 61 in 1947 en 75 in 1937.

De werkgelegenheid in de kledingsnijverheid was dalend na 1947. Het aantal arbeidsplaatsen verminderde van 42 in 1947 tot 21 in 1962. Ook in de drankbereiding was de beweging dalend, namelijk van 26 in 1937 tot 15 in 1947 en tot 12 in 1962; dit is een algemeen verschijnsel in deze sektor waar de concentratie tot grotere bedrijfseenheden op nationaal vlak zeer uitgesproken vormen heeft aangenomen.

In 1937 stelde een tabakfabrikant 16 personen tewerk; in 1947 werden door 2 dergelijke bedrijven 12 personen tewerkgesteld terwijl in 1962 in deze bedrijfstak geen enkele bezoldigde arbeidskracht werd gevonden.

In 1937 werden 4 bezoldigden tewerkgesteld door 4 schoenmakers, 3 bezoldigden in 2 drukkerijen, 5 bezoldigden door 1 diamantslijperij en 1 bezoldigde door een leerlooierij. In 1962 werd nog slechts een tewerkstelling geregistreerd van 2 personen in een drukkerij.

In de gevestigde industrie zijn de uitbreidingskansen van de werkgelegenheid vrij beperkt. De activiteit in het bouwbedrijf wordt ondersteund door de toeristische uitbouw van de Westkust. Ook in de houtnijverheid mag enige uitbreiding van de werkgelegenheid verwacht worden. De groei van de industriële tewerkstelling te Veurne zal echter in hoofdzaak moeten gebracht worden door de inplanting van nieuwe bedrijven; in deze optiek werden door het gemeentebestuur van Veurne bouwrijpe terreinen als industriegrond bestemd. Een paar ondernemingen in expansie, zoals een voedingsbedrijf en een betoncentrale hebben zich reeds op dit industrieterrein ingeplant. In 1964 viel eveneens een belangrijke beslissing ten gunste van de industriële expansie te Veurne; na advies van de Westvlaamse Economische Raad besliste een wolspinnerij zich te Veurne te vestigen ten noorden van de stad. Er wordt in deze nieuwe onderneming in de komende jaren een tewerkstelling verwacht van circa 400 arbeidskrachten.

§ 3. Alleenstaande handarbeiders.

De resultaten van de nijverheidstelling van 31 dec. 1961 zijn nog niet beschikbaar. Inlichtingen geput uit de algemene volkstelling van 31 dec. 1961 laten echter toe het aantal alleenstaande handarbeiders vrij nauwkeurig te bepalen. Tabel IV, 2 geeft voor de bijzonderste nijverheidstakken het aantal zelfstandigen ⁽¹⁾ en inrichtings- of ondernemingshoofden in dienstverband die te Veurne wonen en er hun bedrijvigheid uitoefenen; deze gegevens omvatten eveneens de werkgevers. Wanneer van dit totaalcijfer het aantal werkgevers wordt afgetrokken, dan bekomt men het aantal alleenstaande handarbeiders; het aantal werkgevers werd hierna bepaald volgens de gegevens van de R.M.Z.-telling over het 2de kwartaal 1962.

(1) Zelfstandigen, patroons, inrichtings- of ondernemingshoofden niet in dienstverband.

Tabel IV, 2 : Aantal alleenstaande handarbeiders te Veurne, 31 dec. 1961.

Bedrijvigheid	Aantal zelfstandigen, inrichtings- en ondernemingshoofden (1) (A)	Aantal werkgemers (2) (B)	Aantal alleenstaande handarbeiders (A) - (B)	Aantal helpers in de nijverheid en het ambachtswezen
Vervoer	188	3	185	54
Metaalnijverheid	32	21	11	3
Kledingsnijverheid	29	8	21	1
Houtnijverheid	23	6	17	6
Bouwbedrijf	36	36	—	5
Voedingswarenber.	22	18	4	1
Overige	25	6	19	3
Totaal	355	98	257	73

Het aantal alleenstaande handarbeiders te Veurne bedraagt circa 250 personen. Vooral in de sektor vervoer is het aantal alleenstaande zelfstandigen zeer groot (185); het betreft haast uitsluitend binnenschippers (3). De overige alleenstaande handarbeiders vindt men vooral in de kledingsnijverheid (21), de houtnijverheid (17) en de metaalnijverheid (11).

*
**

Het totale aantal helpers in nijverheidsinrichtingen en bij alleenstaande handarbeiders bedroeg op 31 dec. 1961 73 personen; het grootste aantal helpers werd geregistreerd bij de binnenschippers (54 helpers).

§ 4. Rekrutering van de arbeidskrachten.

De rekrutering van de arbeidskrachten geschiedt overwegend in het eigen arrondissement en in vrij belangrijke mate in de kust-

(1) Er werden 2 ondernemingshoofden in dienstverband geteld in de voedingswarenbereiding en 1 in de kledingsnijverheid.

(2) R.M.Z.-telling, 2de kwartaal 1962.

(3) De telling van 31 dec. 1947 gaf voor Veurne 122 binnenschippers.

gemeenten van het eigen arrondissement. Tabel IV, 3 geeft de herkomst van 370 werklieden die begin mei 1963 door industriële bedrijven en aannemers uit Veurne werden tewerkgesteld.

Tabel IV, 3: Herkomst van de werklieden tewerkgesteld in de industrie te Veurne, enquête W.E.S., 1963.

Woongemeente van de werklieden	Be- en verwerkende nijverheid	Bouwbedrijf
Veurne	64	43
Randgemeenten van Veurne (a)	10	55
Kustgemeenten van het arrondissement Veurne (b)	26	82
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne	11	41
Arrondissement Diksmuide	1	15
Arrondissement Oostende	3	15
Arrondissement Ieper	—	2
Overige gemeenten van West-Vlaanderen	—	2
Totaal	115	255

Op 115 mannelijke werklieden die in de be- en verwerkende nijverheid werden opgenomen, waren er 64 woonachtig te Veurne (55,7 %) en 26 (22,6 %) in de kustgemeenten; slechts 4 werklieden hadden hun woonplaats buiten het arrondissement Veurne.

Het rekruteringsveld voor het bouwbedrijf is meer gespreid. Op 255 tewerkgestelden waren er 82 (32,2 %) woonachtig in de kustgemeenten, 43 (16,9 %) te Veurne en 55 (21,7 %) in de randgemeenten van Veurne (1).

De agrarische gemeenten van het arrondissement Veurne leverden nog 41 arbeidskrachten (16,1 %). Uit het arrondissement Diksmuide werden 15 werklieden (5,9 %) aangetrokken, evenals uit het arrondissement Oostende. De bouwerven van de geënuquêteerde bedrijven lagen in de kustgemeenten: De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Oostende en voor een paar kleinere ondernemers te Veurne.

(a) Adinkerke, Avekapelle, Bulskamp, Booitshoeke, De Moeren, Pervijze, Ramskapelle, Steenkerke, Wulpen.

(b) De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

(1) Koksijde wordt bij de kustgemeenten gerekend.

HOOFDSTUK V

STRUKTUUR EN WERKGELEGENHEID IN DE HANDEL- EN DIENSTENSEKTOR

Als verstedelijkt centrum in een agrarisch gewest heeft Veurne zich ontwikkeld tot een verzorgingscentrum van een vrij ruim gebied. De verzorgende functie van een streekcentrum is verhoudingsgewijze belangrijker in een agrarisch gewest dan in een gebied met een sterk industrieel gerichte structuur. De ontwikkeling van de industrie leidt immers normalerwijze tot een grotere verspreiding van handelsinrichtingen en dienstverlenende bedrijven; in een groter aantal gemeenten en gehuchten roept de concentratie van de bevolking en het volume van de geldstroom mogelijkheden in het leven die niet denkbaar zijn in een gewest met schaarse en gespreide bevolking, zoals in een agrarisch gebied.

§ 1. Werkgelegenheid in de eigenlijke handel.

Op einde 1947 werden te Veurne 31 handelsinrichtingen met bezoldigd personeel en 364 alleenstaande handelaars geteld. De bezoldigde tewerkstelling beliep 122 personen, waarvan 82 werklieden en 40 bedienden. Bovendien werden in totaal nog 94 helpers tewerkgesteld.

Onder de 31 handelsinrichtingen met bezoldigd personeel waren er 8 inrichtingen voor groothandel, 14 voor groot- en kleinhandel en 9 voor kleinhandel. Onder de 364 alleenstaande handelaars waren er 335 die alleen in detail verkochten, 12 groothandelaars en 17 die in 't groot en in detail verkochten.

Het aantal kleinhandelsinrichtingen te Veurne beliep 45 per 1.000 inwoners tegenover 40 in West-Vlaanderen en 32 in het Rijk.

Het aantal inrichtingen voor groothandel en voor groot- en kleinhandel bedroeg 6,7 per 1.000 inwoners te Veurne tegenover 5,0 in West-Vlaanderen en 4,9 in het Rijk.

De tewerkstelling in de kleinhandelsinrichtingen — werklieden, bedienden, helpers — bedroeg te Veurne 84 personen of 11,0 personen per 1.000 inwoners tegenover 11,7 p.d. in West-Vlaanderen en 12,9 p.d. in het Rijk. In groothandel en groot- en kleinhandel werden te Veurne 17,3 personen tewerkgesteld per 1.000 inwoners tegenover 7,9 in West-Vlaanderen en 10,6 in het Rijk.

Tabel V, 1 geeft de evolutie van het aantal handelsinrichtingen en de bezoldigde tewerkstelling in de periode 1937-47.

Tussen 1937 en 1947 is het aantal alleenstaande handelaars in vrij belangrijke mate toegenomen, vooral in de sektor textiel- en kledingsnijverheid. In laatstgenoemde branche steeg het aantal alleenstaande handelaars van 46 tot 79 eenheden. Het aantal inrichtingen met bezoldigd personeel was evenwel dalend, namelijk van 33 tot 31 eenheden.

De bezoldigde tewerkstelling was tussen 1937 en 1947 gestegen van 85 tot 122 personen. Bij de verkoop van produkten van de voedingsnijverheid werden in 1947 16 personen en bij de verkoop van produkten van de metaalnijverheid 11 bezoldigde arbeidskrachten meer tewerkgesteld dan in 1937; in 1947 werden in de branches kunst- en precisienijverheid en handel in verscheidene artikelen respectievelijk 6 en 10 bezoldigden tewerkgesteld tegenover geen enkele in 1937.

Tussen 1947 en 1962 is de bezoldigde tewerkstelling te Veurne toegenomen van 122 tot 224 personen.

De bezoldigde tewerkstelling in 1962 omvatte 141 werklieden en 83 bedienden. Onder de werklieden kwamen slechts 4 vrouwen voor tegenover 137 mannen; de bedienden omvatten 38 mannen en 45 vrouwen.

De bijzonderste branches te Veurne zijn de verkoop van voedingswaren en de verkoop van produkten van onbewerkte en bewerkte metalen. Tabel V, 2 (1) geeft een nadere analyse van de tewerkstelling in de handelsinrichtingen te Veurne.

---

(1) Zie blz. 84.

Tabel V, 1 : Evolutie van het aantal handelsinrichtingen en de bezoldigde tewerkstelling te Veurne, 1937-47.

Aard van de handel	Alleenstaande handelaars		Inrichtingen met bezoldigd personeel			
	1937	1947	Aantal inrichtingen		Bezoldigde tewerkstelling	
			1937	1947	1937	1947
Onbereide produkten van landbouw	10	19	5	1	9	12
Produkten van mijnen, groeven	7	7	4	5	16	9
Voedingsnijverheid (a)	120	114	10	9	16	32
Produkten van tabaknijverheid	6	9	—	—	—	—
Produkten van scheikundige nijverheid	5	14	4	2	7	7
Produkten van houtnijverheid, stoffering en bouw	14	13	1	1	5	3
Produkten van papiernijverheid	14	2	—	—	—	—
Produkten van drukkunst	6	6	—	—	—	—
Produkten van huiden- en ledernijverheid	14	14	—	—	—	—
Produkten van textiel- en kledingsnijverheid	46	79	3	2	6	3
Produkten van keramische nijverheid	6	6	4	3	13	16
Produkten van metaalnijverheid	40	48	2	2	13	24
Produkten van kunst- en precisienijverheid	14	17	—	1	—	6
Handel in verscheidene artikelen	10	16	—	5	—	10
Totaal	312	364	33	31	85	122

(a) De beenhouwers en spekslagers werden in 1937 bij de handelsinrichtingen geteld, in 1947 daarentegen bij de nijverheidsinrichtingen; in deze analyse werden ze niet meegerekend als handelsinrichting.

Tabel V, 2 : Aantal handelsinrichtingen met bezoldigd personeel en tewerkstelling te Veurne, 1962.

Aard van de handelsinrichting	Aantal inrichtingen	Tewerkstelling	Tewerkstelling per 1.000 inwoners	
			Veurne	Het Rijk
Verkoop van produkten van de bedrijven van onbewerkte en bewerkte metalen	10	104	14,2	3,3
Verkoop van produkten van de voedingswarenbereiding, van visserij en landbouw, bestemd voor onmiddellijk verbruik	8	33	4,5	4,1
Verkoop van produkten van de landbouwnijverheid	5	21	2,9	0,7
Verkoop van produkten van mijnen en groeven	5	18	2,5	1,2
Verkoop van produkten van de chemische nijverheid	3	10	1,4	1,8
Verkoop van produkten van de textiel- en kledingsnijverheid	3	10	1,4	2,0
Overige	4	28	3,8	9,0
Totaal	38	224	30,6	22,1

In de sektor verkoop van metaalwaren telt Veurne een inrichting met ongeveer 75 tewerkgestelden en een inrichting met circa 15 tewerkgestelden. In de sektor van de voedingswaren heeft een groothandelaar circa 20 tewerkgestelden (1). Een grootwarenhuis stelt ongeveer 10 personen tewerk; er is verder nog één inrichting (glashandel) die meer dan 10 bezoldigden tewerkstelt.

Op dezelfde wijze als het aantal alleenstaande handarbeiders werd berekend (2) kan het aantal alleenstaande handelaars worden vastgesteld op 31 dec. 1961; deze berekening geeft 177 alleenstaande handelaars (3).

Het totale aantal helpers in groot- en kleinhandel te Veurne bedroeg op 31 dec. 1961 63 personen.

§ 2. Werkgelegenheid in de dienstensektor.

Tot de dienstverlenende bedrijven worden gerekend het bank- en financiewezen, de persoonsverzorging, het hotelbedrijf en de vermakelijkheidsbedrijven.

In 1947 werden 127 inrichtingen geteld in de sektor hotel-, restauratie- en cafébedrijf; 5 inrichtingen hadden bezoldigd personeel in dienst (5 personen). Er werden 9 instellingen geregistreerd in de sektor bank-, financie- en verzekeringswezen, waaronder 6 met bezoldigd personeel (35 tewerkgestelden), 14 inrichtingen in de sektor schoonmaakbedrijven en persoonsverzorging, waaronder 3 met bezoldigde tewerkstelling (4 personen) en 2 inrichtingen in de sektor vermakelijkheidsbedrijven. De totale bezoldigde tewerkstelling in de dienstverlenende bedrijven bedroeg aldus 44 personen.

In 1962 werden in de sektor hotel-, restauratie- en cafébedrijf in 4 inrichtingen met bezoldigd personeel 4 bezoldigden geteld, in 3 schoonmaakbedrijven 15 tewerkgestelden en in 7 agentschappen e.d. nog 11 personen.

---

(1) In 1960 werden nog 2 groothandelaars geteld met ieder circa 20 tewerkgestelden. Een van deze groothandelaars heeft sindsdien zijn magazijnen overgebracht naar Koksijde.

(2) Zie hoofdstuk IV, § 3.

(3) Het totaal aantal inrichtingshoofden in groot- en kleinhandel, te Veurne wonend en er bedrijvig, bedroeg op 31 dec. 1961 215 personen; na aftrek van 38 werkgevers (volgens de R.M.Z.-telling van het 2de kwartaal 1962) komt men tot 177 alleenstaande handelaars.

Veurne heeft een afdeling van de Nationale Bank; ook de Bank Société Générale de Belgique, Bank van Brussel, Kredietbank en Bank van Roeselare en van West-Vlaanderen zijn er vertegenwoordigd, benevens een wisselagent; de bezoldigde tewerkstelling in het bank- en financiewezen bedraagt circa 30 personen.

Het aantal inrichtingen zonder bezoldigd personeel in de dienstensektor bedraagt ongeveer 90 eenheden en het totale aantal helpers 21 personen (1).

§ 3. De winkelspreiding te Veurne (2).

De typische winkelstraat te Veurne is — afgezien van de Grote Markt — de Ooststraat. Op 65 gebouwen werden er in 1963 46 handelshuizen geteld, dit is 71 % van het totale aantal. De Grote Markt telt 19 winkels op 34 gebouwen (56 %). Ook de Zuidstraat is nog een typische winkelstraat; het gedeelte van de Grote Markt tot de Lindendreef groepeert 42 winkels op 83 gebouwen of 51 %, terwijl het gedeelte tussen de Lindendreef en de Ieperbrug nog 4 winkels (15 %) telt.

De Noordstraat is nog een belangrijke handelsstraat, zonder evenwel over de ganse lengte het karakter van een winkelstraat te hebben; op 127 gebouwen worden er 29 winkels geteld (23 %).

De Ooststraat, Zuidstraat, Grote Markt en Noordstraat groeperen samen 60 % van alle winkels. Van enige betekenis zijn nog de Pannestraat (16 winkels), de Bruggesteeweg (14 winkels), de Vleeshouwerstraat (7 winkels) en de Statiestraat (6 winkels).

De winkelkern wordt in feite gevormd door de Grote Markt met de van daaruit vertrekkende radiale wegen naar het oosten, het zuiden en het noorden.

Kaart V, 1, geeft de spreiding van de winkels te Veurne, met indeling in 4 hoofdgroepen, namelijk :

-
- (1) Volgens de volkstelling van 31 dec. 1961 waren er nog 16 inrichtingshoofden in de sektor geneeskunde en 23 inrichtingshoofden in de sektor « private diensten van algemeen belang » die woonachtig en actief waren te Veurne. Het aantal loon- en weddetrekkenden in deze inrichtingen en in andere algemene diensten (onderwijs e.d.) bedroeg 290 personen en het aantal helpers 40 personen. Deze gegevens omvatten echter niet de ingaande pendel.
- (2) Opname door gemeentebestuur Veurne, augustus 1963. Met inbegrip van diensten, zoals haarkappers e.a., die tevens produkten verkopen. Exclusief cafés.

Vrije Technische Scholen «St.-Idesbald», Veurne.

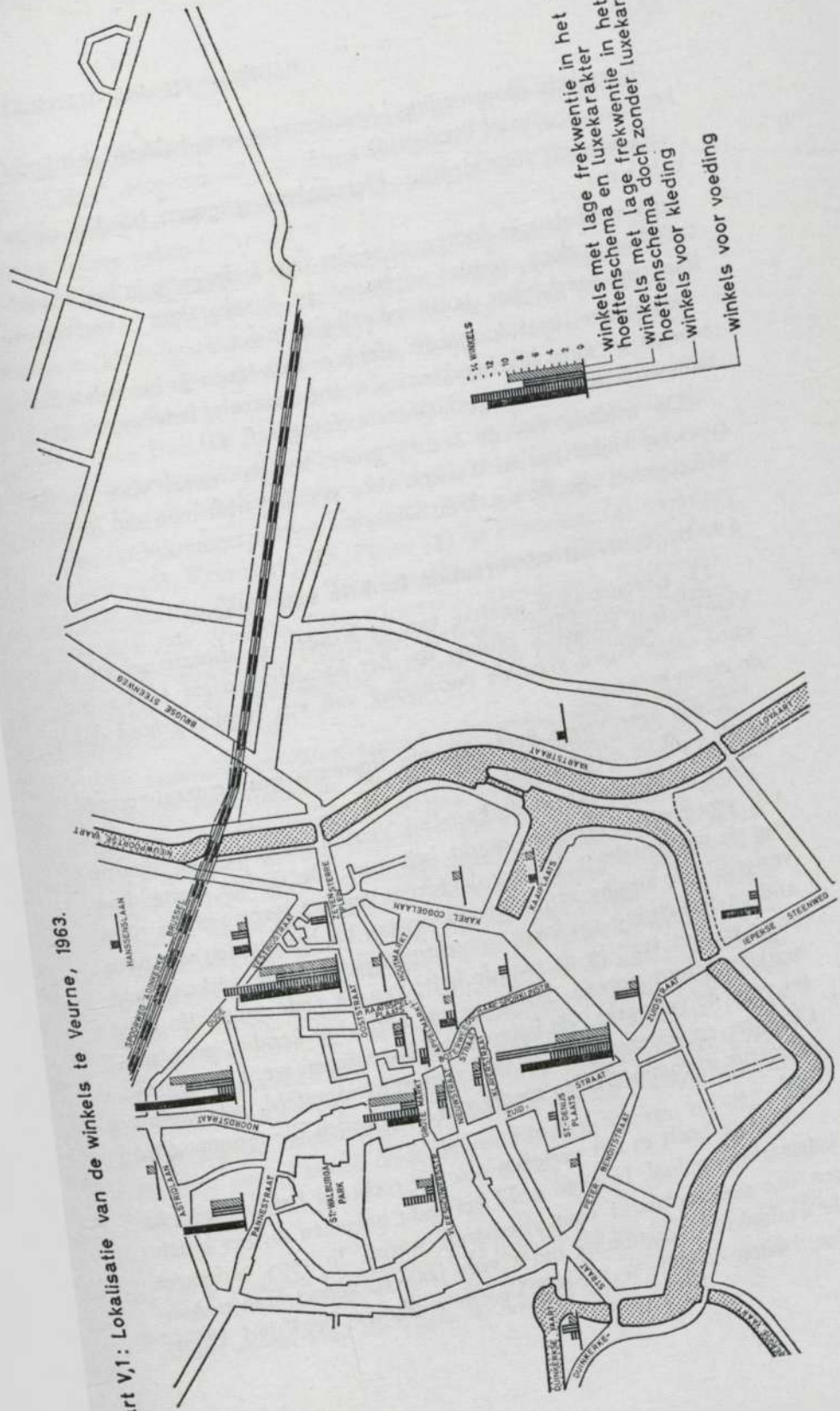
Foto : Leuridan, Veurne

St.-Augustinuskliniek, Veurne.

Kaart V.1: Lokalisatie van de winkels te Veurne, 1963.

winkels met lage frekwentie in het be-
 hoeftenschema en luxe karakter
 winkels met lage frekwentie in het be-
 hoeftenschema doch zonder luxe karakter
 winkels voor kleding
 winkels voor voeding

W.E.S.

i) winkels voor voeding : kruidenierswaren, bakkerij, banketbakkerij e.d. (exclusief konfiserie) ;

ii) winkels voor kleding : kleermakers, schoenen, hoeden, nieuwkuis e.d. ;

iii) winkels met doorgaans eerder lage frekwentie in het behoeftenschema doch zonder uitgesproken luxekarakter : verfwaren, likeuren, haarkapper, huishoudartikelen e.d. ;

iv) winkels met doorgaans zeer lage frekwentie in het behoeftenschema en soms luxekarakter : juwelen, meubels, lederwaren, sanitaire artikelen, bloemen, konfiserie, fotograaf, e.d.

De winkels van de laatste groep komen vooral voor in de typische winkelstraten. Winkels voor voeding treft men aan in alle wijken ; het zijn de z.g. buurtwinkels.

§ 4. De centraal verzorgende functie van Veurne.

De bovenstaande analyse van de handel- en dienstensektor te Veurne laat duidelijk blijken dat het handelsapparaat te Veurne werd uitgebouwd voor de verzorging van een ruimer gebied dan de eigen gemeente.

Reeds zeer vroeg heeft Veurne trouwens een centraal-verzorgende functie uitgeoefend.

Als hoofdplaats van de kastelnij Veurne heeft de stad Veurne vrij vroeg een wekelijkse markt bekomen. De oudste vermelding van de weekmarkt te Veurne dagtekent van het jaar 1228. In 1670 verleende de koning van Frankrijk octrooi tot het houden van twee andere wekelijkse markten, respectievelijk voor de verkoop van boter en van vee ; in de tweede helft van de 18de eeuw zijn deze markten teloor gegaan. Pogingen tot herleving kenden geen succes voor de veemarkt ; de botermarkt daarentegen werd belangrijk. De vlas- en garenmarkt die in 1757 werd ingesteld, was weinig succesrijk evenmin als een markt van vette zaden die teruggaat tot 1852.

Veurne heeft in het verleden ook het recht tot het houden van jaarmarkten gehad. In 1396 werd het recht bekomen tot het inrichten van een jaarmarkt voor allerhande waren. In 1595 verkregen de wethouders vergunning om 4 vrije jaar- en veemarkten te houden, buiten diegene waarmede Veurne reeds was begiftigd. Onder

de druk van naburige steden — Diksmuide, St.-Winoksbergen, Ieper, Cassel, Hondshoote — werd het aantal tot 2 verminderd.

Behoudens de botermarkt hebben de markten te Veurne eerder gering sukses gekend.

De wekelijkse markt te Veurne trekt thans regelmatig een 70-tal marktkramers. Het grootste aantal marktkramers verkoopt textiel-waren en kledingsstukken (circa 35) of voedingswaren (circa 15); ook de verkoop van zaden (een 5-tal), bloemen en planten (3) en schoenen (4) valt te vermelden. Naast de gewone markt is er de verkoop van fruit die in de zomer een 30-tal marktkramers samenbrengt, de verkoop van landbouwmachines en de verkoop van geogelte. Veurne heeft nog enige faam voor zijn botermarkt (1).

De marktkramers komen vooral uit Roeselare (12), Diksmuide (8), Ieper (6), Veurne (5), De Panne (4) en Poperinge (4); verder zijn te vermelden Woesten, Woumen, Oostvleteren, Houthulst, Perwijze, Koksijde, Vladslo, Leke, Oostende, Alveringem, Kortemark, Koekelare, Wijtschate, Hollebeke, Zarren, Vlamertinge, Brielen, Oostnieuwkerke, Nieuwkapelle, Beveren (V), Lichtervelde, Gistel, Nieuwpoort, Torhout.

De voornaamste Westvlaamse gemeenten met verzorgende functie op het vlak van de eigenlijke handelsinrichtingen zijn Oostende, Kortrijk, Brugge, Roeselare, Waregem, Knokke, Menen, Ieper, Poperinge, Veurne, Izegem en Tielt. Naar de omvang van de werkgelegenheid voor bezoldigde arbeidskrachten en het aantal werkgevers in de eigenlijke handel neemt Veurne in de rangorde van de verzorgingscentra — zoals hiervoor opgesomd — de tiende plaats in met 262 arbeidskrachten (2). Wordt bedoelde werkgelegenheid in de handel uitgedrukt in verhouding tot de totale bevolking, dan komt Veurne op de vierde plaats met een verhoudingscijfer van 35,8 arbeidsplaatsen per duizend inwoners, na Kortrijk (53,5), Oostende (47,8) en Brugge (44,2) maar voor Roeselare (32,6). Het geciteerde verhoudingscijfer duidt er op dat Veurne voor een belangrijk gebied buiten de stedelijke omschrijving een verzorgende functie uitoefent.

(1) Op de wekelijkse woensdagmarkt werd er tijdens het jaar 1961 18.421 kg boter verkocht en 115.180 eieren.

(2) Toestand op 30 juni 1962. Het betreft de bezoldigde arbeidskrachten (224), verhoogd met het aantal inrichtingen met bezoldigd personeel (38).

Neemt men als norm voor het bepalen van de plaatselijk verzorgende functie het bedoelde verhoudingscijfer dat geldt voor het Rijk (24,7 p.d.), dan zou een tewerkstelling van 181 personen volstaan voor de eigen bevolking van Veurne. De tewerkstelling bedroeg 262 personen, zodat nagenoeg $\frac{1}{3}$ van de tewerkstelling in de handel te Veurne als regionaal verzorgend zou kunnen worden beschouwd. Dit is ongetwijfeld slechts een zeer grove benadering van de regionaal verzorgende functie. Tal van factoren zijn, naast de bezoldigde werkgelegenheid in de handel, medebepalend voor de feitelijke structuur en betekenis van de handelssector ⁽¹⁾.

Na Veurne — met 262 arbeidskrachten in de eigenlijke handelsinrichtingen met bezoldigd personeel — hebben onder de overige gemeenten van het arrondissement Veurne alleen De Panne (138 arbeidskrachten), Koksijde (104) en Nieuwpoort (92) een noemenswaardige tewerkstelling in de handel ⁽²⁾.

Per 1.000 inwoners beliep de tewerkstelling in de handel te De Panne 21,1 personen, te Koksijde 17,5 en te Nieuwpoort 13,2 personen tegenover 35,8 te Veurne. In de badplaatsen wordt de vraag tijdens het toeristisch seizoen in aanzienlijke mate gestimuleerd door de niet permanente bevolking. In de overige gemeenten van het arrondissement Veurne bedroeg de tewerkstelling in de handel nog amper 75 personen of 3,7 per 1.000 inwoners. In deze agrarische gemeenten viel de bezoldigde tewerkstelling (44 personen) bijna uitsluitend in de verkoop van produkten van de landbouwnijverheid (22 bezoldigden) en de verkoop van voedingswaren (14); de overige tewerkstelling werd geregistreerd bij de verkoop van huiden- en lederwaren (2), onbewerkte en bewerkte metalen (2), steenkolen (2), produkten van de chemische nijverheid (1) en diverse (1).

In vergelijking met het Rijk is de bezetting te Veurne aanzienlijk hoger in de sectoren « metalen », « produkten van de landbouwnijverheid » en « mijnen en groeven » ⁽³⁾. Per 1.000 inwoners worden 14,2 bezoldigden geteld bij de verkoop van

(1) Aldus kan er op gewezen worden dat een aantal Westvlaamse centra met ongetwijfeld verzorgende functie op het vlak van de handel, volgens deze norm niet als verzorgingscentrum zouden gekatalogeerd worden (Ieper, Waregem, Menen, Tielt, Torhout).

(2) Te Oostduinkerke beliep de tewerkstelling (bezoldigden + werkgevers) in de handel in 1962 slechts 6 personen.

(3) Zie tabel V, 2, blz. 84.

onbewerkte en bewerkte metalen te Veurne tegenover 3,3 in het Rijk. Een groothandel met ongeveer 75 tewerkgestelden heeft zijn afzet tot ver buiten het eigen arrondissement; het bedrijf behoort eerder tot de stuwende sektor dan wel tot de verzorgende sektor.

Bij de verkoop van produkten van de landbouwnijverheid worden te Veurne 2,9 bezoldigden per 1.000 inwoners geregistreerd tegenover 0,7 in het Rijk; Veurne is het verzorgingscentrum voor een ruim agrarisch ommeland.

In de sektor mijnen en groeven worden te Veurne 2,5 bezoldigden per 1.000 inwoners geteld tegenover 1,2 in het Rijk.

Ook de sektor «voedingswaren» heeft te Veurne nog een relatief hoge bezetting, namelijk 4,5 bezoldigden per 1.000 inwoners tegenover 4,1 in het Rijk.

Opvallend is echter het ontbreken van enige bezoldigde tewerkstelling in sectoren zoals de kunst- en precisiebedrijven, huiden- en lederwaren en tabakswaaren.

In de jongste naoorlogse periode heeft de toeristische ont-plooiing aan de Westkust een snelle vlucht genomen. Deze groei van de toeristische funktie is gepaard gegaan met een uitbouw van de handel- en dienstensektor. Door deze ontwikkeling blijkt de stad Veurne enigermate aan betekenis te hebben ingeboet als regionaal verzorgend centrum. Het is eerst na 1956 dat deze aantasting van de verzorgende funktie van Veurne zich duidelijk heeft doorgezet. In 1947 bedroeg de verhouding tussen het aantal arbeidsplaatsen (1) in de handel per duizend inwoners te Veurne tegenover de kustgemeenten index 296; in 1956 was deze verhouding nog gestegen tot index 347. Sindsdien verloopt de groei van de handelssektor sneller aan de Westkust dan te Veurne; in 1960 werd voor Veurne nog slechts een index bereikt van 292 en in 1962 van 240.

Indien het aantal arbeidsplaatsen in de handel per duizend inwoners zoals vastgesteld in het Rijk als norm voor de plaatselijk verzorgende funktie wordt aanvaard, dan had in 1947 20% van de werkgelegenheid in de handel te Veurne een regionaal verzorgend karakter. In 1956 was het aandeel van de tewerkstelling met regionaal verzorgend karakter gestegen tot 37%; in 1960 was dit aandeel echter opnieuw gedaald tot 33% en in 1962 tot 31%.

(1) Bezoldigde tewerkstelling, verhoogd met het aantal inrichtingen met bezoldigd personeel.

De ontwikkeling van de handelssector was verhoudingsgewijze groot te De Panne en Koksijde ; Nieuwpoort en Oostduinkerke daarentegen hadden praktisch geen deel in deze groei.

§ 5. Nadere analyse van de verzorgende funktie van Veurne.

Teneinde de invloedssfeer van het handelsapparaat van Veurne af te lijnen en een inzicht te krijgen in de feitelijke waarde van de verzorgende funktie van Veurne werd in de loop van 1963 door het Westvlaams Economisch Studiebureau een enquête georganiseerd. In 46 gemeenten rond Veurne gelegen werden 200 personen geënquêteerd die als milieukenners konden worden beschouwd (1). Aan deze personen werd gevraagd de stad of gemeente aan te duiden waar de inwoners winkelen wanneer zij buiten de eigen woongemeente aankopen verrichten of beroep doen op dienstverlening (2) en de motieven aan te geven die de keuze van het aankoopcentrum bepalen.

Op de 46 in de enquête betrokken gemeenten zijn er 33 waarvoor Veurne in meerdere of mindere mate als verzorgingscentrum optreedt ; op de overige 13 gemeenten blijkt Veurne als verzorgingscentrum geen vat te hebben. Kaart V, 2 geeft de resultaten van dit onderzoek, met aanduiding van de intensiteit van de invloedssfeer.

Veurne is het verzorgingscentrum van alle zuidelijke gelegen agrarische gemeenten ; de gemeentengroep in de vierhoek De Moeren-Avekapelle-Hoogstade-Leisele is zeer sterk op Veurne georiënteerd. De aankopen die buiten de eigen gemeente geschieden, worden door de bevolking van deze gemeente voor circa 84 % verricht te Veurne (zie tabel V, 3). Naar het noorden komen Nieuwpoort en De Panne in mededinging met Veurne. Naar het noordoosten toe dringt de invloed door van Nieuwpoort en Oostende ; Ramskapelle en St.-Joris bijvoorbeeld liggen in de invloedssfeer van Nieuwpoort. De gemeenten ten oosten van de lijn Avekapelle-Hoogstade zijn reeds in sterke mate op Diksmuide en enigszins op

(1) Kwamen hiervoor in aanmerking : gemeentesekretaris, pastoor, hoofdonderwijzer, sekretaris van werknemers- en werkgeversorganisaties, voorzitter van landbouwersorganisatie, sekretaris van de Bond van de Grote Gezinnen, dokters, apothekers e.d.

(2) Vb. : bankverrichtingen, coiffeuse, kliniek e.d.

Lo georiënteerd. De gemeenten ten zuiden van Leisele-Gijverinkhove zijn op Poperinge afgestemd; hier is ook reeds de aantrekkingskracht van Ieper vast te stellen.

In tabel V, 3 wordt aangeduid welk percentage van de bevolking op Veurne is gericht voor de aankopen die buiten de eigen gemeente geschieden.

Tabel V, 3: Intensiteit van de invloedssfeer van Veurne als aankoopcentrum, enquête W.E.S., 1963.

GEMEENTEN	Bevolking die op Veurne is georiënteerd	
	Aandeel	Abs. aantal
Adinkerke-De Panne	49 %	4.520
Koksijde-Wulpen-Booitshoeke	62 %	4.220
Oostduinkerke	36 %	1.230
Nieuwpoort	3 %	210
Groep De Moeren-Avekapelle-Hoogstade-Leisele	84 %	7.540
Schore-Pervijze-Oostkerke-Lampernisse	28 %	560
Nieuwkapelle-Lo-Pollinkhove	42 %	1.130
Beveren (IJzer)	5 %	50
		19.460

Uit de omringende gemeenten doen ongeveer 20.000 inwoners met grotere of mindere regelmaat aankopen te Veurne.

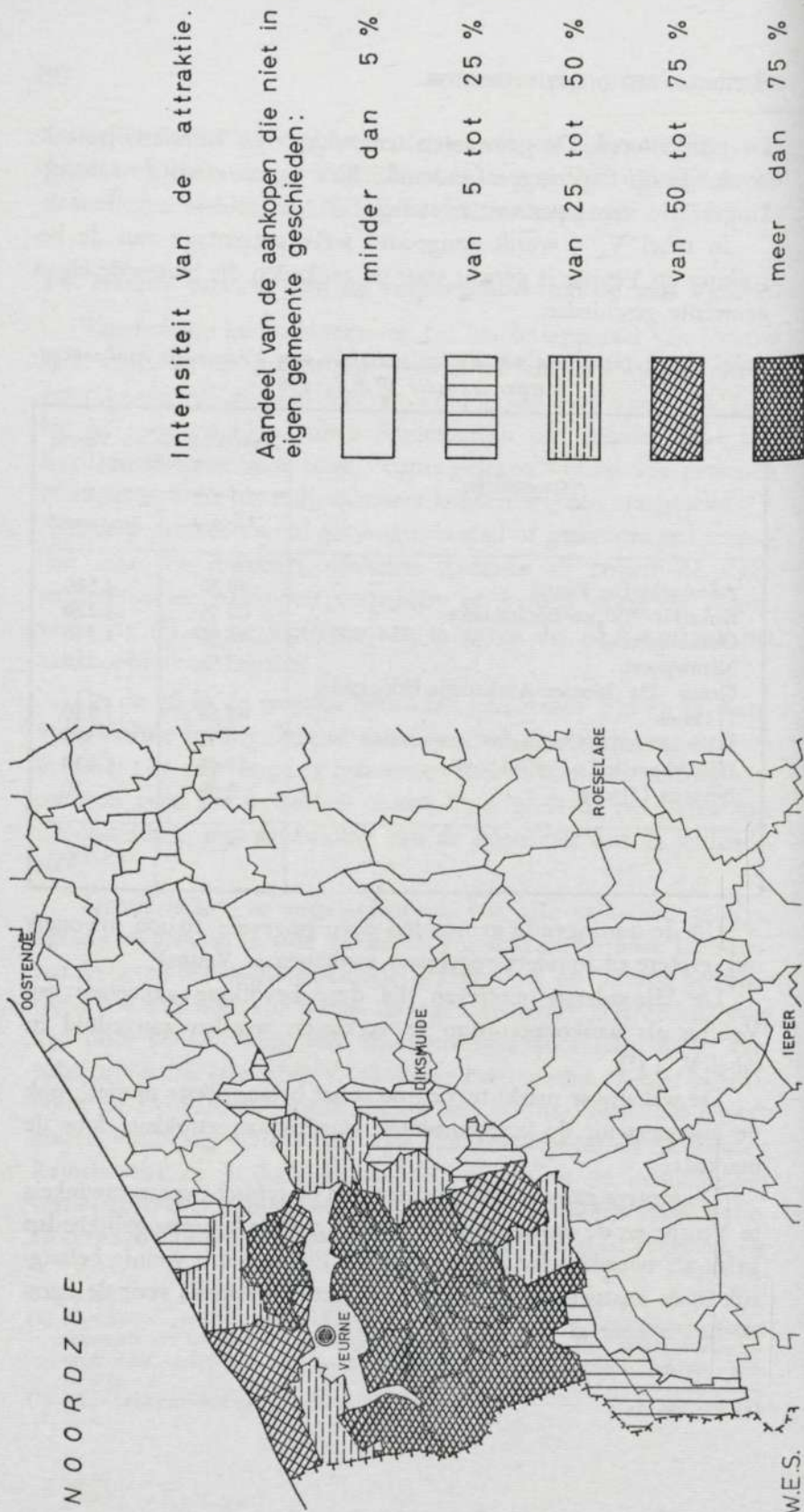
De bijzonderste motieven die deze bevolking aanzetten om Veurne als aankoopcentrum te verkiezen worden aangeduid in tabel V, 4 (1).

De wekelijkse markt te Veurne is het belangrijkste motief; ook de inwoners uit de kustgemeenten worden aangetrokken door de marktdag.

De grotere gamma van produkten in de typische centrumwinkels te Veurne en de daarmee samengaande grotere keuzemogelijkheden geldt als tweede belangrijkste motief; dit motief is weinig belangrijk in de kustgemeenten doch is van grote betekenis voor de agrarische gemeenten.

(1) Zie blz. 95.

Kaart V, 2 : De invloedssfeer van het verzorgingscentrum Veurne. Enquête W.E.S., 1963.

Tabel V, 4: *Motieven die de aantrekkingskracht van Veurne als aankoopcentrum bepalen, enquête W.E.S., 1963.*

REDENEN	Kustgemeenten (a)	Gemeentengroep De Moeren-Hoogstade-Leisele	Overige gemeenten	Totaal
Wekelijkse markt te Veurne	27	44	20	91
Grotere keuze in de winkels	18	40	16	74
Nabijheid als centrum	25	29	8	62
Aanwezigheid van een warenhuis	18	25	17	60
Publiek vervoer	16	19	13	48
Lagere prijzen	15	13	3	31
Om in mindere mate een morele koopverplichting te hebben	7	7	8	22
Andere redenen (kwaliteit van de produkten, om onbekend te blijven e.d.)	8	17	17	42
	134	194	102	430 (b)

(a) Kustgemeenten De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort, evenals Adinkerke, Wulpen en Boitschoeke.

(b) Door de geënquêteerden kan meer dan één reden voor de keuze van Veurne als aankoopcentrum worden opgegeven; het totaalcijfer stemt dus niet overeen met het aantal ondervraagde personen.

De keuze van een aankoopcentrum is logischerwijze funktie van de afstand tussen de diverse centra en de woongemeente; in dit perspectief is de uitrusting qua publiek vervoer van betekenis.

De aanwezigheid van een warenhuis stimuleert de aantrekkingskracht van Veurne. Het relatief lage prijsniveau — althans voor sommige produkten — komt enigermate tussen bij de keuze van Veurne als aankoopcentrum; dit motief is verhoudingsgewijze belangrijk voor de kustgemeenten. Het lage prijsniveau werd 15 maal geciteerd op een totaal van 134 antwoorden voor de kustgemeenten, dit is 11 %; het aandeel bedraagt slechts 5 % in de overige gemeenten.

Konkluderend kan er op gewezen worden dat de invloedssfeer van Veurne hoofdzakelijk de agrarische gemeenten van het eigen arrondissement omvat en praktisch beperkt blijft tot het arrondissement Veurne. De wekelijkse markt is een belangrijk element in deze aantrekkingskracht; voor de agrarische gemeenten is de keuzemogelijkheid in een brede gamma van produkten van betekenis terwijl voor de kustgemeenten het prijspeil medebepalend is.

§ 6. De toeristische activiteit te Veurne.

Als kunsthistorische stad, in direkte verbinding met de Westkust, heeft Veurne deel aan het toeristisch fenomeen.

In 1964 telde Veurne 5 hotels en een 17-tal pensions; de logieskapaciteit in deze inrichtingen bedroeg circa 250 personen. Er is verder enige logiesgelegenheid bij partikulieren (17 kamers).

Het aantal overnachtingen steeg van 3.057 personen in 1954 tot 5.707 in 1960 en daalde opnieuw tot 4.719 in 1962 (1). De statistiek van de overnachtingen moet echter omzichtig geïnterpreteerd worden, aangezien praktisch geen controle bestaat op de aangiften. De overnachtingen tijdens 1962 slaan voor circa 73 % op Belgen, voor 8 % op Fransen en voor 8 % op Nederlanders; verder zijn nog te vermelden de Duitsers (circa 6 %) en de Britten (circa 3 %). De overnachtingen liggen in 1962 voor ongeveer 43 % gekoncentreerd in de maanden juli en augustus.

(1) Bron: N.I.S.; met inbegrip van de overnachtingen bij partikulieren (260 in 1962).

Het toerisme te Veurne is echter meestal geen verblijfstoerisme. Als kunsthistorische stad en verkeersknooppunt van de Westkust trekt Veurne echter talrijke ééndagsbezoekers aan. Toeristische bezienswaardigheden te Veurne zijn onder meer het stadhuis, het gerechtshof, het Spaans paviljoen, de oude vleeshalle en de Hoge Wacht, de St.-Niklaaskerk en de St.-Walburgakerk. De jaarlijkse Boetprocessie te Veurne heeft grote bekendheid verworven. Van meer recente datum is de Oogststoet. De stad Veurne is aangesloten bij de interkommunale « De Belgische Westkust » die zich tot doel stelt het toerisme te stimuleren en te propageren.

Het toerisme te Veurne leunt sterk aan bij het kusttoerisme van de Westkust. De groothandel van Veurne heeft een belangrijk afzetgebied in de badplaatsen tijdens het toeristisch seizoen. De kustgemeenten trekken tijdens het eigenlijke seizoen talrijke arbeidskrachten — vooral vrouwelijke — aan uit Veurne.

HOOFDSTUK VI

ARBEIDSMIGRATIE EN WERKLOOSHEID TE VEURNE

§ 1. Arbeidsmigratie te Veurne.

Op het totaal van 1.031 mannelijke loon- en weddetrekkenden te Veurne waren er op 31 dec. 1961 355 of 34,4 % die niet in de eigen gemeente waren tewerkgesteld ; op 383 vrouwelijke loon- en weddetrekkenden waren er 122 of 31,9 % die eveneens buiten Veurne waren tewerkgesteld. Er waren 162 weddetrekkenden en 193 loontrekkenden onder de mannelijke pendelarbeiders ; bij de vrouwelijke pendelarbeiders waren er 68 bedienden en 54 loontrekkenden (1).

Tabel VI, 1 (2) geeft de indeling van de uitgaande pendel naar de richting en de aard van de bedrijvigheid.

De uitgaande pendel is in belangrijke mate op het eigen arrondissement gericht ; 184 mannen (51,8 %) en 92 vrouwen (75,4 %) zijn in het eigen arrondissement tewerkgesteld. Vooral Koksijde (89 mannen en 22 vrouwen) en De Panne (36 mannen en 39 vrouwen) trekken een groot aantal arbeidskrachten aan uit Veurne. De voornaamste bedrijfstakken van tewerkstelling zijn het bouwbedrijf (59) en landsverdediging (43) voor de mannen en het onderwijs (24) en de diensten aan personen (22) voor de vrouwen.

De overige Westvlaamse arrondissementen stelden 72 mannen en 16 vrouwen tewerk ; de voornaamste arrondissementen van tewerkstelling waren het arrondissement Oostende met 18 mannen en 8 vrouwen, het arrondissement Brugge met 16 mannen en 2 vrouwen en het arrondissement Diksmuide met 13 mannen en 1 vrouw.

(1) In totaal waren er 15 mannelijke patroons, 4 vrouwelijke patroons, 5 helpers en 4 helpsters die hun bedrijvigheid uitoefenden buiten de eigen gemeente.

(2) Zie volgende blz.

In de provincie Brabant waren 29 mannen en 3 vrouwen tewerkgesteld, waarvan 17 mannen en 1 vrouw te Brussel. In de overige provincies waren nog 20 mannen en 8 vrouwen tewerkgesteld. In Frankrijk waren 24 mannen tewerkgesteld, hoofdzakelijk in de metaalnijverheid (12) en het bouwbedrijf (8).

Er valt op te merken dat de telling van 31 dec. 1961 geen aanduiding geeft nopens de aantrekkingskracht van de toeristische bedrijvigheid in de kustgemeenten op de arbeidsmarkt van Veurne (1).

De tewerkgestelden in andere provincies zijn overwegend bedienden; op 49 mannen zijn er 37 bedienden (75,5 %) en op 11 vrouwen zijn er 8 bedienden (72,7 %). De tewerkgestelden in Frankrijk zijn, op één na, werklieden.

De gegevens over de ingaande pendel te Veurne zijn nog niet volledig beschikbaar. Tabel VI, 2 (2) geeft de indeling van personen woonachtig in de Westvlaamse arrondissementen en tewerkgesteld te Veurne; in 1947 leverden deze arrondissementen 99 % van de ingaande pendel te Veurne.

Uit de kustgemeenten (3) van het arrondissement Veurne zijn er 299 mannen en 49 vrouwen te Veurne tewerkgesteld; vooral het bouwbedrijf neemt vrij veel mannelijke arbeidskrachten op. De overige gemeenten van het arrondissement Veurne sturen nog 227 mannen en 88 vrouwen voor tewerkstelling naar Veurne; voor de mannen overheerst het bouwbedrijf en voor de vrouwen de dienstensektor. Uit het arrondissement Diksmuide waren 72 mannen en 27 vrouwen te Veurne tewerkgesteld, uit het arrondissement Ieper 28 mannen en 16 vrouwen, uit het arrondissement Oostende 27 mannen en 8 vrouwen en uit de arrondissementen Brugge, Kortrijk, Roeselare en Tielt samen 26 mannen en 4 vrouwen.

De ingaande pendel uit deze arrondissementen omvatte 488 werklieden en 191 bedienden bij de mannen en 113 werklieden en 79 bedienden bij de vrouwen. De bedienden zijn vooral tewerkgesteld in het onderwijs (53 mannen, 15 vrouwen), vervoer en verkeer (34 mannen, 1 vrouw) en groot- en kleinhandel (27 mannen, 25 vrouwen).

(1) De telling had plaats buiten het seizoen.

(2) Zie volgende blz.

(3) Inclusief Adinkerke.

Tabel VI, 2 : Ingaande pendel van werklieden en bedienden naar het gebied van berkornst en de bedrijfstak van tewerkstelling, Veurne, 31 dec. 1961.

Bedrijfstakken	HERKOMST VAN DE ARBEIDSKRACHTEN													
	Kustgemeenten arr. Veurne (a)		Overig arr. Veurne		Arr. Diksmuide		Arr. Ieper		Arr. Oostende		Arr. Brugge		Overig West-Vlaanderen	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
Landbouw, veeteelt	20	—	19	—	3	—	—	1	—	—	2	—	—	—
Voedingswarenbereiding	31	1	18	1	6	—	—	—	1	—	—	—	2	—
Textielnijverheid	4	1	8	2	5	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Houtnijverheid	18	1	14	3	6	1	1	1	—	—	—	—	—	—
Metaalnijverheid	29	2	19	2	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bouwbedrijf	79	2	75	—	7	1	5	—	9	—	1	—	3	—
Vervoer en verkeer	32	—	15	1	11	—	4	—	3	—	3	—	1	—
Groot- en kleinhandel	27	17	27	10	6	—	9	1	5	1	—	1	3	—
Bank-, financie- en verzekerings- wezen	—	3	7	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Diensten aan personen	2	7	1	46	—	11	—	4	—	2	—	1	—	—
Onderwijs	28	5	4	3	5	2	2	3	5	4	3	1	6	1
Overige	29	10	20	18	12	12	3	6	2	1	—	—	1	—
Totaal	299	49	227	88	72	27	28	16	27	8	10	3	16	1

(a) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

De arbeidsmobiliteit is spiegel van de verzorgende functie van Veurne en zijn positie als eindpunt in het verkeer; de ingaande pendel omvat vooral tewerkgestelden in de dienstensektor en groot- en kleinhandel, in de vervoersektor en het bouwbedrijf.

Konkluderend kan eveneens gewezen worden op het feit dat de arbeidsmobiliteit in het Veurnse een grote wisseling van arbeidskrachten kent op korte afstand ⁽¹⁾.

§ 2. Werkloosheid te Veurne.

A. Volledig werklozen te Veurne.

Veurne behoort tot een gebied dat lange tijd gekenmerkt werd door relatief hoge werkloosheidscijfers. De werkloosheid is thans ook in het arrondissement Veurne op een laag niveau teruggevallen. Op 30 juni 1963 werden bij de telling van de volledig werklozen in het arrondissement Veurne 452 volledig werkloze mannen en 25 volledig werkloze vrouwen geteld. In procent van de totale mannelijke en vrouwelijke bevolking betekende dit een aandeel van respectievelijk 2,0 % en 0,1 %; in West-Vlaanderen waren de overeenkomstige verhoudingscijfers respectievelijk 1,2 % en 0,2 % en in het Rijk 1,0 % en 0,3 %. Het relatief lage verhoudingscijfer van de vrouwen moet gezien worden in relatie met het verhoudingsgewijze gering aantal loon- en weddetrekkenden in het arrondissement Veurne ⁽²⁾ en het feit dat de toeristische bedrijvigheid — waarin veel vrouwelijke arbeidskrachten uit de kustzone worden tewerkgesteld — op einde juni reeds hernomen is. Onder de mannelijke beroepsbevolking was de werkloosheid in het arrondissement Veurne in 1963 — jaar van hoge economische bedrijvigheid — verhoudingsgewijze groot.

Tabel VI, 3 ⁽³⁾ geeft een overzicht van de werkloosheid te Veurne tijdens de jaren van gunstige conjunctuur 1955-57, de recessiejaren 1958-59 en de jaren van hoogconjunctuur 1960-63 en een vergelijking met de situatie in West-Vlaanderen en in het Rijk.

(1) Zie o.m. G. DECLERQ & O. VANNESTE : « Strukturele werkloosheid — Theorie van de structurele werkloosheid », Kortrijk, 1957, 83 e.v.

(2) In 1947 bedroeg het aandeel van de loon- en weddetrekkenden in het totaal van de vrouwelijke bevolking in het arrondissement Veurne 7,3 % tegenover 13,0 % in West-Vlaanderen en 13,5 % in het Rijk.

(3) Zie volgende blz.

Tabel VI, 3 : Evolutie van de volledige werkloosheid in het Veurnse, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-63.

Periode	Veurne				In pCt van de totale bevolking (a)							
	Abs.		In pCt van de totale bevolking (a)		Kust-gemeenten (b)		Overige gemeenten van het arrondissement Veurne		West-Vlaanderen		Het Rijk	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
1955-57	77	33	2,2	0,9	2,5	2,8	2,9	0,8	2,4	0,9	1,4	0,7
1958-59	105	25	3,0	0,7	3,3	2,5	3,3	0,5	2,9	0,8	1,9	0,7
1960-61	96	27	2,7	0,7	3,0	2,5	3,4	0,7	2,3	0,6	1,6	0,5
1962-63 (c)	40	17	1,1	0,4	1,2	2,2	1,4	0,5	0,8	0,4	0,6	0,3

(a) Respektievelijk ten opzichte van de totale mannelijke bevolking en vrouwelijke bevolking.

(b) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

(c) Door het M.B. van 29-12-1961 werden sommige volledig werklozen met beperkte arbeidsgeschiktheid van gemeentelijke controle vrijgesteld en niet meer opgenomen in de statistiek van de gecontroleerde werklozen.

De werkloosheid onder de mannen was te Veurne in vergelijking met het Rijk vrij groot. De werkloosheidsdruk was er regelmatig anderhalve maal zo groot als in het Rijk; hierbij moet nog rekening worden gehouden met een relatief kleiner aandeel van de loon- en weddetrekkenden in de beroepsbevolking te Veurne dan in het Rijk (1). In vergelijking met West-Vlaanderen in zijn geheel waren de afwijkingen eerder gering; de situatie evolueerde echter in ongunstige zin voor Veurne. Ten opzichte van de kustgemeenten van het eigen arrondissement en de overige gemeenten van het eigen arrondissement was de werkloosheidsdruk te Veurne verhoudingsgewijze tamelijk laag.

De werkloosheid onder de vrouwen is te Veurne gering en ligt er verhoudingsgewijze op het niveau van het Rijk en van West-Vlaanderen in zijn geheel. Opvallend is de hoge werkloosheid onder de vrouwen in de kustgemeenten; de vrouwelijke beroepsbevolking is er hoofdzakelijk georiënteerd op de toeristische activiteit, die enkel tijdens een drietal maanden van het jaar werkgelegenheid biedt.

De konjunkturgevoeligheid van de werkloosheid te Veurne blijkt uit tabel VI, 4 (2).

De werkloosheid onder de mannen is te Veurne in vergelijking met het Rijk meer gevoelig aan de neergaande conjunctuur. In 1958 is de werkloosheid te Veurne gestegen tot index 113 en in 1959 tot index 133 ten opzichte van het basisjaar 1955 tegenover een toename tot index 108 respectievelijk 123 in het Rijk; de werkloosheid lag nochtans reeds in 1955 te Veurne op een hoger niveau dan in het Rijk. De herleving van de conjunctuur blijkt eerder traag door te werken op de arbeidsmarkt van Veurne; in 1961 lag de werkloosheid te Veurne nog hoger dan in 1955 (index 112), terwijl in het Rijk de werkloosheid was gedaald tot index 86. Het verschillend verloop in vergelijking met West-Vlaanderen is frappant. De werkloosheid in West-Vlaanderen steeg in de recessieperiode 1958-59 nauwelijks tot boven het niveau van 1955 en was in 1961 gedaald tot index 70.

(1) Het aandeel van de loon- en weddetrekkenden in de totale mannelijke beroepsbevolking beliep in 1947 te Veurne 55,0% tegenover 71,6% in het Rijk en 65,2% in West-Vlaanderen.

(2) Zie volgende blz.

Tabel VI, 4 : Evolutie van de volledige werkloosheid te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-63.

Jaar	Veurne		Indexcijfers jaar 1955 = 100					
	M	V	Veurne		West-Vlaanderen		Het Rijk	
			M	V	M	V	M	V
1955	86	42	100	100	100	100	100	100
1956	63	31	73	74	76	71	82	72
1957	82	25	95	60	63	46	74	54
1958	97	25	113	60	90	56	108	69
1959	114	25	133	60	101	70	123	79
1960	96	26	112	62	88	57	109	68
1961	96	28	112	67	70	51	86	56
1962 (a)	54	20	63	48	35	41	41	40
1963	26	15	30	36	22	27	28	29

De evolutie van de werkloosheid onder de vrouwen valt moeilijk juist te stellen door het strenger worden van de wetgeving terzake.

B. Gedeeltelijk en toevallig werklozen te Veurne.

De gedeeltelijke en toevallige werkloosheid is te Veurne weinig omvangrijk. Tabel VI, 5 geeft de evolutie van het aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen te Veurne en de verhouding tot het aantal volledig werklozen.

Het aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen bedroeg te Veurne in de periode 1955-63 gemiddeld 22 mannen en 7 vrouwen. Tegenover 100 volledig werkloze mannen werden er ongeveer 20 tot 25 gedeeltelijk en toevallig werkloze mannen geregistreerd; in West-Vlaanderen bedroeg het overeenkomstig verhoudingscijfer meestal ongeveer het dubbele of meer en in vergelijking met het Rijk was de afwijking nog groter. Ook voor de vrouwelijke gedeeltelijk en toevallig werklozen werden te Veurne verhoudingsgewijze lage cijfers geregistreerd.

(a) Door het M.B. van 29-12-1961 werden sommige volledig werklozen met beperkte arbeidsgeschiktheid van gemeentelijke controle vrijgesteld en niet meer opgenomen in de statistiek van de gecontroleerde werklozen.

Tabel VI, 5: Evolutie van het aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen te Veurne, 1955-63.

Jaar	Veurne		Aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen per 100 volledig werklozen					
	M	V	Veurne		West-Vlaanderen		Het Rijk	
			M	V	M	V	M	V
1955	22	3	26	7	43	47	52	41
1956	34	6	54	19	57	47	65	46
1957	19	6	23	24	44	55	50	51
1958	22	8	23	32	51	101	63	71
1959	19	7	17	28	55	82	63	49
1960	15	9	16	35	32	44	45	38
1961	16	7	17	25	38	51	46	45
1962	21	7	39	35	79	51	94	57
1963	34	5	131	33	198	53	211	53

Het geringe aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen moet gezien worden in functie van de schaarse industrialisering van het gewest.

C. Seizoengevoeligheid van de werkloosheid te Veurne.

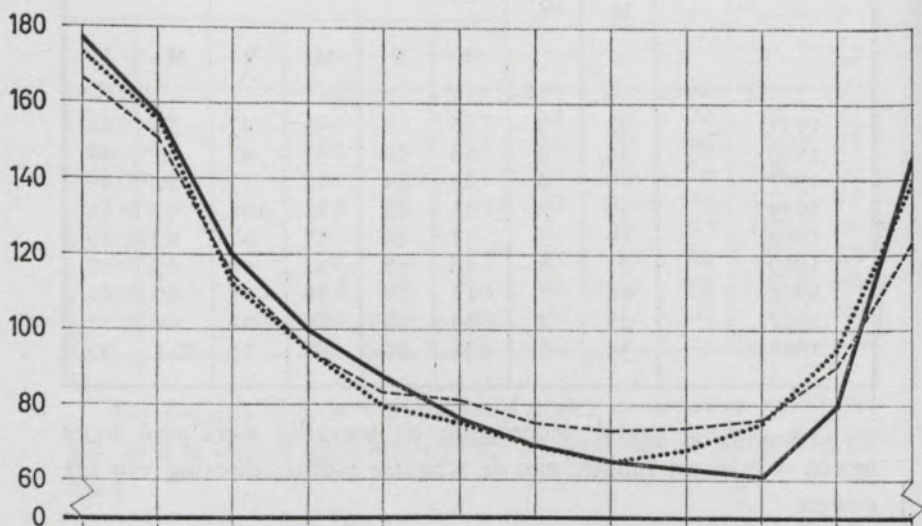
De seizoengevoeligheid van de totale werkloosheid bij de mannen is te Veurne vrij gelijklopend met die in West-Vlaanderen, zoals grafiek VI, 1 illustreert. Te Veurne wordt als hoogste index in januari 177 geregistreerd tegenover 173 in West-Vlaanderen; als laagste index heeft men te Veurne 61 in oktober tegenover 65 in West-Vlaanderen in augustus. De variatiebreedte is 116 eenheden te Veurne en 108 in West-Vlaanderen. In vergelijking met het Rijk is de werkloosheid onder de mannen te Veurne enigszins sterker seizoengevoelig; de variatiebreedte bedraagt 116 te Veurne tegenover 93 in het Rijk.

De werkloosheid onder de vrouwen is te Veurne sterk seizoengebonden. De hoogste index bedraagt 157 (in januari) en de laagste 15 (in juli); de variatiebreedte belooft 142 eenheden tegenover 71 in West-Vlaanderen en 40 in het Rijk. Hierbij moet rekening gehouden worden met het geringe volume van de vrouwelijke loontrekkende bevolking te Veurne. De oriëntatie van een deel van de

Grafiek VI, 1 : Seizoenindex van de totale werkloosheid te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-62.

— Veurne.
 ..... West - Vlaanderen.
 - - - - - Het Rijk.

Mannen.

Vrouwen.

vrouwelijke tewerkstelling op de toeristische activiteit beïnvloedt de schommelingen van de werkloosheid in belangrijke mate; de werkloosheid onder de vrouwen daalt in juli-augustus tot zeer lage cijfers.

D. Kwalitatieve analyse van de werkloosheid te Veurne.

De telling van de volledig werklozen op 30 juni 1962 gaf voor Veurne 96 volledig werkloze mannen en 6 volledig werkloze vrouwen. In deze paragraaf zal enkel gehandeld worden over de mannelijke werklozen.

Tabel VI, 6 geeft de indeling van de volledig werkloze mannen naar leeftijd en duur van de werkloosheid.

Tabel VI, 6: Volledig werkloze mannen naar leeftijd en duur van de werkloosheid, Veurne, 30 juni 1962.

Leeftijdsgroep	DUUR VAN DE WERKLOOSHEID						Totaal
	minder dan 3 m.	3 tot 6 m.	6 tot 12 m.	1 tot 2 j.	2 tot 5 j.	5 tot 10 j.	
min dan 20 j.	—	—	—	—	—	—	—
20 tot 25 j.	1	—	2	—	—	—	3
25 tot 30 j.	2	—	—	—	—	—	2
30 tot 35 j.	1	—	—	—	—	—	1
35 tot 40 j.	2	—	2	—	—	—	4
40 tot 45 j.	1	—	—	—	2	—	3
45 tot 50 j.	1	—	5	1	—	—	7
50 tot 55 j.	3	2	4	1	7	4	21
55 tot 60 j.	3	1	3	2	7	5	21
60 tot 65 j.	—	—	9	8	8	9	34
Totaal	14	3	25	12	24	18	96

De volledige werkloosheid was op 30 juni 1962 vooral een kwestie van ouderen, met veelal een langdurige werkloosheid als gevolg van beperkte arbeidsgeschiktheid.

Op de 96 getelde volledig werkloze mannen waren er 34 van meer dan 60 jaar en 42 tussen 50 en 60 jaar; 76 of 79,2% van het totale aantal waren dus door hun hoge leeftijd reeds vrij moeilijk plaatsbaar. De arbeidsgeschiktheid was voor 19 van deze 76 mannen van 50 jaar en meer, normaal, terwijl 8 van hen als ge-

deeltelijk geschikt werden aangezien en 49 nog slechts een zeer beperkte arbeidsgeschiktheid hadden (1). De werkloosheidsduur lag dan ook veelal vrij hoog; 53 mannen (69,7 %) waren reeds meer dan 1 jaar werkloos.

Onder de volledig werklozen van minder dan 50 jaar, behoorden er nog 7 tot de leeftijdsgroep van 45 tot 50 jaar. De werkloosheidsduur was in de groep van 50 jaar en minder in belangrijke mate korteduurswerkloosheid; 8 onder hen waren minder dan 3 maand werkloos en slechts 3 waren meer dan 1 jaar werkloos. Ook onder deze werklozen was het aantal met beperkte arbeidsgeschiktheid belangrijk; slechts 3 onder hen werden als normaal geschikt gekatalogeerd, 14 waren gedeeltelijk geschikt en 3 hadden een zeer beperkte geschiktheid.

De volledig werklozen op 30 juni 1962 waren overwegend gewone ongeschoolden of geofende ongeschoolden. Tabel VI, 7 geeft de indeling van de volledig werklozen naar beroepsgroep en duur van de werkloosheid.

Tabel VI, 7 : Volledig werkloze mannen naar beroepsgroep en duur van de werkloosheid, Veurne, 30 juni 1962.

Beroepsgroep	Duur van de werkloosheid						Totaal
	minder dan 3 m.	3 tot 6 m.	6 tot 12 m.	1 tot 2 j.	2 tot 5 j.	5 tot 10 j.	
Landbouw	—	—	1	—	—	1	2
Bouw	1	—	—	—	1	—	2
Hout	—	1	—	—	—	—	1
Metaal	—	—	—	—	1	1	2
Textiel	—	—	1	—	—	—	1
Kleding	—	—	1	—	—	—	1
Voeding	—	—	1	—	—	—	1
Verkeer	1	1	3	—	2	3	10
Geofende ongeschoolde	2	—	4	4	6	2	18
Gewone ongeschoolde	10	1	13	8	9	11	52
Overige	—	—	1	—	5	—	6
Totaal	14	3	25	12	24	18	96

(1) Zie appendix VI, 1.

Het aantal gewone ongeschoolden beliep 52 en het aantal geëfende ongeschoolden 18 of samen 72,9 % van het totale aantal. In de beroepsgroep verkeer werden nog 10 volledig werklozen geteld.

De gewone ongeschoolden telden 28 volledig werklozen die reeds meer dan 1 jaar werkloos waren en bij de geëfende ongeschoolden waren er 12 reeds meer dan 1 jaar werkloos.

De laatste gemeente van tewerkstelling lag overwegend in het eigen arrondissement; 88 mannen (91,7 %) hadden als laatste plaats van tewerkstelling een gemeente van het arrondissement Veurne gehad, terwijl slechts 1 volledig werkloze voordien buiten West-Vlaanderen — namelijk in Frankrijk — was tewerkgesteld.

Uiteindelijk blijkt de reserve onder de geregistreerde werkloosheid te Veurne vrij miniem te zijn.

HOOFDSTUK VII

HUISVESTING EN OPENBARE NUTSVOORZIENINGEN TE VEURNE

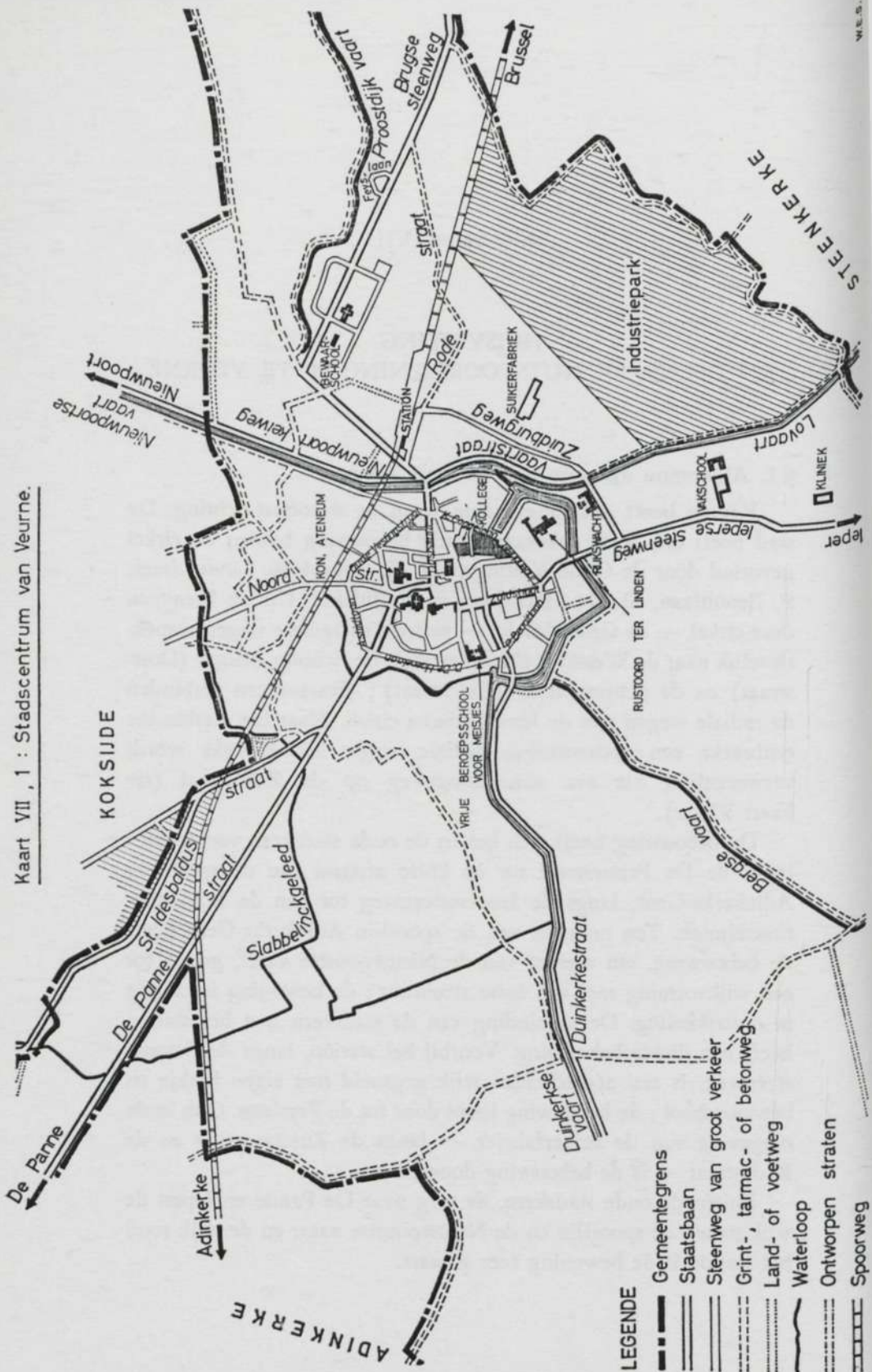
§ 1. Algemene opbouw van de stad Veurne.

Veurne heeft een langgerekte vorm in west-oost-richting. De stad heeft een sterk gekoncentreerde bebouwing binnen de cirkel gevormd door de Oude Vestingstraat, K. Coggelaan, Lindendreef, P. Benoitlaan, D. De Haenelaan en Astridlaan. Uit de kern van deze cirkel — de Grote Markt — vertrekken radiale wegen respectievelijk naar de Westkust (Noordstraat), de richting Brugge (Ooststraat) en de richting Ieper (Zuidstraat); dwarsstraten verbinden de radiale wegen met de concentrische cirkel. Naar het westen toe ontbreekt een rechtstreekse radiale weg; het contact wordt verwezenlijkt via een aansluitingsweg op de Zuidstraat (zie kaart VII, 1).

De bebouwing heeft zich buiten de oude stadskern voortgezet: langs de De Pannestraat tot op korte afstand van de spoorweg Adinkerke-Gent, langs de Ieperssteenweg tot aan de St.-Augustinuskliniek. Ten noorden van de spoorlijn Adinkerke-Gent heeft de bebouwing, ten westen van de Nieuwpoortse vaart, geleid tot een wijkvorming met vrij losse structuur; de bewoning is er nog in ontwikkeling. De verbinding van de stadskern met het station heeft een dichte bebouwing. Voorbij het station, langs de Brugsesteenweg, is een afgescheiden wijk gegroeid met eigen kerkje en bewaarschool; de bebouwing loopt door tot de Feyslaan. Ook in de omgeving van de suikerfabriek — langs de Zuidburgweg en de Rodestraat — is de bebouwing doorgelopen.

Buiten de oude stadskern, de weg naar De Panne en Ieper, de wijk tussen de spoorlijn en de Nieuwpoortse vaart en de wijk rond het station is de bewoning zeer schaars.

Kaart VII, 1 : Stadscentrum van Veurne.

LEGENDE

- Gemeentegrens
- Staatsbaan
- Steenweg van groot verkeer
- - - Grint-, tarmac- of betonweg
- ..... Land- of voetweg
- ~ Waterloop
- Ontworpen straten
- Spoorweg

De hofsteden liggen verspreid ten oosten en ten westen van de stadskern (zie kaart III, 1). De enkele nijverheidsinrichtingen liggen verspreid over de stad; de uitbreiding van bestaande bedrijven en de inplanting van nieuwe bedrijven heeft meestal plaats op het industriepark ten oosten van de Lovaart (zie kaart IV, 1). De handelsinrichtingen zijn uiteraard in het eigenlijke centrum en langs de toevoerwegen gevestigd (zie kaart V, 1).

Tabel VII, 1 geeft de evolutie van de bebouwing te Veurne in de periode 1866-1961.

Tabel VII, 1: Evolutie van de bebouwing te Veurne, 1866-1961.

Jaren	Aantal huizen (a)	Andere gebouwen (b)	Aantal gezinnen (d)
1866	1.083	—	1.143
1880	1.249	—	1.349
1890	1.213	65	1.389
1900	1.268	90	1.431
1910	1.532	113	1.642
1920	1.749	60	1.912
1930	1.949	93	2.220
1947 (c)	1.908	65	2.286
1961	2.071	203	2.272

De bouwactiviteit was het grootst in de periode 1900-10. De eerste wereldoorlog heeft het woningenvolume niet gereduceerd; de sterke inwijking in de onmiddellijk naoorlogse jaren heeft de bouwactiviteit zelfs gestimuleerd. In de jongste jaren is de bouwbedrijvigheid eerder gering.

De vergelijking van de gebouwenvoorraad met het aantal gezinnen wijst op een veelal krappe woningmarkt. Volgens de jongste tellingsgegevens (einde 1961) waren er te Veurne 2.139 private woningen voor 2.249 private gezinnen; er is geen ruimte op de woningmarkt voor de aangroei van het aantal gezinnen en voor het verlaten van ongezone en onvoldoende woningen.

- (a) Eigenlijke partikuliere huizen, hotels, herbergen, logementhuizen, huizen waarvan de bewoners in gemeenschap leven, noodwoningen.
 (b) Gebouwen, niet voor huisvesting bestemd, maar die bijkomstig woningen bevatten voor portiers, toezichters, enz. en andere gebouwen.
 (c) In 1931 werd een gedeelte van Veurne afgescheiden ten voordele van Adinkerke.
 (d) Private en kollektieve gezinnen.

§ 2. Kwantitatieve en kwalitatieve analyse van het woning-volume.

A. Toestand einde 1947.

Op 31 dec. 1947 werden te Veurne 2.119 woningen geteld in 1.921 gebouwen die hoofdzakelijk of bijkomstig voor huisvesting bestemd waren. Tabel VII, 2 geeft een nadere ontleding van de gebouwen- en woningenvoorraad.

Op de totale woningvoorraad van 2.119 woningen — inclusief 19 noodwoningen — waren er 21 onbewoond of 1,0 % van het totaal aantal. Het aantal gezinnen beliep 2.286.

Te Veurne bedroeg de gemiddelde bezetting per 100 bewoonde woningen 336 personen; in West-Vlaanderen in zijn geheel bedroeg de woondensiteit 339 inwoners per 100 bewoonde woningen en in het Rijk 300 personen.

Tabel VII, 2: *Woongebouwen- en woningenvoorraad te Veurne, 31 dec. 1947.*

	Aantal gebouwen		Aantal woningen		Aantal bewoners
	Be-woond	Onbe-woond	Be-woond	Onbe-woond	
Partikuliere huizen	1.857	17	2.044	21	6.677
Noodwoningen	19	—	23	—	69
Hotels	7	—	9	—	32
Herbergen, logementhuizen . .	3	—	3	—	10
Kostschool	1	—	1	—	103
Kloostergemeenschap	1	—	1	—	30
Rusthuis voor ouden van dagen	1	—	1	—	39
Ziekenhuis	2	—	2	—	10
Gebouwen die bijkomstig woningen bevatten voor portiers, toezichters, e.d.	13	—	14	—	87
Totaal	1.904	17	2.098	21	7.057
Gebouwen in opbouw (nieuw) .	—	8			
Gebouwen in wederopbouw . .					
Gebouwen geheel of gedeeltelijk vernield en waaraan niet gewerkt wordt	—	14			
	—	66			

Van de 1.874 partikuliere huizen waren er 297 of 15,8 % na 1930 gebouwd, 465 huizen werden tussen 1918 en 1930 opgetrokken, d.i. 24,8 % en 1.112 huizen ⁽¹⁾ of 59,3 % gaan terug tot vóór 1918. De structuur naar bouwjaar van de woningvoorraad te Veurne was ongunstig in vergelijking met West-Vlaanderen in zijn geheel. In West-Vlaanderen dateerden 18,8 % van de partikuliere huizen van na 1930, 29,6 % van de periode 1918-30 en 51,6 % van vóór 1918; deze relatief gunstige structuur in West-Vlaanderen is het gevolg van de wederopbouw van de frontstreek na de eerste wereldoorlog en van de grote bouwactiviteit aan de kust na 1920. In vergelijking met het Rijk in zijn geheel was de woningvoorraad te Veurne gemiddeld van jonge datum; 15,0 % van de huizen in het Rijk dagtekende van na 1930, 17,2 % uit de periode 1918-30 en 67,8 % uit de jaren vóór 1918.

Het aantal woonvertrekken ⁽²⁾ per 100 bewoonde woningen beliep te Veurne 454 tegenover 412 in West-Vlaanderen en 387 in het Rijk.

In 1.332 woningen, d.i. 63,5 % van het totale aantal, was er te Veurne meer dan één woonvertrek per persoon, in 344 woningen (16,4 %) was er één woonvertrek per persoon, 369 woningen (17,6 %) hadden een half tot minder dan één woonvertrek per persoon en 53 woningen (2,5 %) boden minder dan een half woonvertrek per persoon. In West-Vlaanderen waren de overeenkomstige percentages 54,3 %, 21,5 %, 21,1 % en 3,1 % en in het Rijk 57,5 %, 23,1 %, 16,9 % en 2,5 %.

Het gemiddeld aantal woonvertrekken per 100 inwoners, naar de dichtheid van de bewoning, werd opgenomen in tabel VII, 3 ⁽³⁾.

Op grond van de criteria die door het Nationaal Instituut voor de Huisvesting worden toegepast voor de bepaling van gezonde woontoestanden, waren er in 1947 te Veurne 309 woningen (14,7 %) waar de woondensiteit te hoog was; een aangepaste rotatie van de woningen kon echter de toestand beduidend verbeteren. Gemeten naar de oppervlakte van de woonruimte waren er echter 736 woningen (35,1 %) die niet aan de minimumvereiste voldeden

(1) Met inbegrip van 16 huizen waarvan de bouwdatum onbekend is.

(2) Onder « woonvertrekken » verstaat men de vertrekken bestemd voor de fundamentele behoeften van het gezinsleven (slaapkamers, eet- en woonkamers) of hiervoor gebruikt.

(3) Zie volgende blz.

Tabel VII, 3: Gemiddeld aantal woonvertrekken per 100 inwoners te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1947.

Aantal bewoners	Gemiddeld aantal woonvertrekken per 100 inwoners		
	Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk
1 persoon . . .	352	296	266
2 personen . . .	214	190	183
3 personen . . .	150	136	133
4 personen . . .	119	109	110
5 personen . . .	102	93	95
6 personen . . .	84	81	83
7 personen . . .	83	73	75
8 personen . . .	73	66	67
9 personen . . .	65	62	62
10 personen en meer	69	57	55

voor hun bewoning ⁽¹⁾. Ook hier was een beter samentreffen van behoefte en voorraad mogelijk; in feite waren er 221 woningen (10,5 %) die niet aan de minimumvoorwaarde (ten minste 25 m² oppervlakte) voldeden.

In 1947 waren te Veurne 866 of 41,3 % van de woningen bewoond door de eigenaar; in West-Vlaanderen bedroeg het overeenkomstig aandeel 40,7 % en in het Rijk 38,9 %.

(1) Criteria toegepast door het Nationaal Instituut voor de Huisvesting

Aantal personen	Vereist aantal woonvertrekken	Minimum oppervlakte (in m ²)
1	1	25
2	2	35
3	3	47
4	4	60
5	4	67
6	5	73
7	6	80
8	6	85
9 - 10 - 11	7	90
12 en meer	8	100

B. Evolutie van het woningenvolume, 1947-62.

Tussen einde 1947 en einde 1962 groeide het aantal particuliere huizen te Veurne aan van 1.874 tot 2.041 huizen. Tabel VII, 4 ⁽¹⁾ geeft een overzicht van deze evolutie.

De nieuwbouw te Veurne was tot 1955 zeer gering, met uitzondering van het jaar 1950. Sinds 1955 worden te Veurne jaarlijks gemiddeld 15 particuliere huizen nieuw gebouwd ⁽²⁾; in de periode 1955-62 werden echter 37 particuliere huizen gesloopt.

Te Veurne zijn de N.V. voor Goedkope Woningen en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom werkzaam. Door de N.V. voor Goedkope Woningen werden in 1950 te Veurne 12 eengezinswoningen gebouwd en in 1955 4 eengezinswoningen; in 1962 werd een aanbesteding gedaan voor 23 woningen en 8 appartementen, waarvan de werken in 1963 werden aangevat. Door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom werden tussen 1948 en 1962 aan 4 personen te Veurne kredieten toegestaan voor privaatbouw. Door de N.V. voor Goedkope Woningen, noch door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, werden woningen verkocht die in groepsbouw waren opgetrokken geworden.

Te Veurne is ook een kredietvennootschap, erkend door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, gevestigd. Door deze maatschappij « T'Huis Best » werden tijdens de periode 1948-62 32 kredieten toegestaan voor woningbouw te Veurne; het bedrag der kredieten bedroeg 5.553.000 fr.

Tussen 1955 en 1961 werden in het raam van de strijd tegen de ongezonde woningen, in toepassing van het K.B. van 12 februari 1955, 29 slopingstoelagen toegekend; tijdens dezelfde periode werden 8 verhuizingstoelagen toegekend.

De aanleg van een villawijk tussen de Nieuwpoortkeiweg en de Brugsesteenweg is gepland.

Rekening houdend met de wijzigingen in de leeftijdsopbouw van de bevolking, blijkt de woningbehoefte in de stad Veurne tegen eind 1975 met ongeveer 100 eenheden te zullen verhogen. Voor

(1) Zie volgende blz.

(2) Tijdens de jongste jaren wordt vastgesteld dat tal van beoefenaars van vrije beroepen hun woonplaats kiezen in een kustgemeente (vooral Koksijde), eventueel met behoud van een kantoor te Veurne.

Tabel VII, 4 : Evolutie van het aantal particuliere huizen te Veurne, 1947-62.

Jaar	Totaal bij het begin van het jaar	Nieuwbouw	Wederopbouw	Gesloopt	Gebouwen van een andere categorie verbouwd tot woonhuis	Woongebouwen verbouwd tot gebouwen van een andere categorie	Totaal einde van het jaar
1948	1.874	8	—	—	1	—	1.881
1949	1.881	10	3	—	—	—	1.894
1950	1.894	23	4	—	—	—	1.921
1951	1.921	5	2	1	—	—	1.927
1952	1.927	13	—	—	1	2	1.939
1953	1.939	8	—	—	—	—	1.947
1954	1.947	9	—	3	—	—	1.953
1955	1.953	14	—	—	—	—	1.967
1956	1.967	11	—	—	—	—	1.978
1957	1.978	18	2	—	—	—	1.997
1958	1.997	14	1	9	—	—	2.003
1959	2.003	12	—	4	—	—	2.011
1960	2.011	17	—	1	—	—	2.027
1961	2.027	14	3	8	—	—	2.036
1962	2.036	19	—	14	—	—	2.041

vervangingsbouw moet gerekend worden op een behoefte van ongeveer 40 woningen per jaar. De bouwactiviteit zal dus moeten verhoogd worden.

§ 3. Openbare nutsvoorzieningen te Veurne.

Veurne heeft voorzieningen op het vlak van elektriciteit (laagspanning en hoogspanning), gas en drinkwater.

Het verbruik in laagspanning bedroeg in 1962 1.731.119 kWh, waarvan 40.358 kWh voor openbare diensten en gemeentediensten en 209.365 kWh voor openbare verlichting; in 1955 waren de overeenkomstige cijfers 909.619 kWh, 42.836 kWh en 72.106 kWh. Het aantal abonnees bedroeg 2.545 in 1962 tegenover 2.472 in 1955.

Het verbruik in hoogspanning beliep in 1962 1.260.369 kWh, waarvan 167.408 kWh voor openbare diensten; in 1955 werden slechts 154.175 kWh in hoogspanning verbruikt (uitsluitend particulier verbruik).

De lengte van het laagspanningsnet in 1962 was 66.661 m, waarvan 3.869 m ondergronds; het hoogspanningsnet beliep 2.806 m, waarvan 2.526 ondergronds.

De toename van het verbruik is zeer hoog, vooral het verbruik in hoogspanning, alhoewel nog steeds slechts een laag gemiddelde bereikt wordt.

In vergelijking met het Rijk en West-Vlaanderen is het elektriciteitsverbruik gering. In 1962 bedroeg het particulier verbruik in laagspanning te Veurne slechts 203 kWh per inwoner tegenover 258 in het Rijk en 251 in West-Vlaanderen; het verbruik door openbare diensten en voor openbare verlichting bereikte echter 34 kWh per inwoner te Veurne tegenover 28 in het Rijk en 24 in West-Vlaanderen. De afwijkingen zijn zeer groot voor het verbruik in hoogspanning: 172 kWh per inwoner te Veurne tegenover 1.342 in het Rijk en 657 in West-Vlaanderen.

Het gasverbruik bedroeg in 1962 852.938 m³, waarvan 26.862 m³ voor openbare diensten en gemeentediensten. In 1955 beliep het gasverbruik 599.962 m³, waarvan 12.218 m³ voor openbare diensten en gemeentediensten. Het aantal abonnees in 1962 beliep 1.471 tegenover 1.368 in 1955.

De gas- en elektriciteitsbedeling is toevertrouwd aan de Intercommunale elektriciteits- en gasmaatschappij voor de Vlaamse gewesten (Inelgas).

De waterbedeling te Veurne geschiedt door de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht. Het aantal abonnees op 31 dec. 1962 bedroeg 1.337 en de lengte van het waterbedelingsnet 37.723 m. Het waterverbruik steeg van 63.308 m³ in 1955 tot 109.867 m³ in 1962.

Veurne bezit een telefooncentrale, als zonecentrum; het net is volledig geautomatiseerd. De zone Veurne behoort tot het gewest Brugge. Veurne heeft tevens een telegraafkantoor.

Te Veurne is een postontvangerij van 1ste klasse gevestigd; onder de bevoegdheid vallen, naast Veurne, de gemeenten Wulpen, Avekapelle, Zoetenaai, Eggewaartskapelle, Steenkerke, Wulveringem, Vinkem, Houtem, Bulskamp en De Moeren.

De Kommissie van Openbare Onderstand heeft te Veurne een rusthuis voor ouden van dagen — rustoord Ter Linden — onder zijn beheer. Op einde 1962 waren 27 mannen en 65 vrouwen in het rustoord opgenomen. Op heden overtreffen de aanvragen de mogelijkheden van opname, niet enkel voor de omliggende gemeenten maar ook voor Veurne zelf.

Veurne heeft verder een Tehuis voor Kinderen — onder het beheer van de K.O.O. — met een capaciteit van 38 kinderen. 4 paviljoenen voor kinderen, met een capaciteit van 60 personen, werden einde 1963 in gebruik genomen (1).

Veurne bezit een nieuw opgerichte kliniek met moederhuis, onder privébeheer. De St.-Augustinus-kliniek heeft 116 bedden en het moederhuis 24 bedden. Op het vlak van de gezondheidszorg vervult Veurne een belangrijke verzorgende functie voor het omliggende (2). Tabel VII, 5 geeft een overzicht van de herkomst van de patiënten.

Uit alle gemeenten van het eigen arrondissement en uit tal van gemeenten van het arrondissement Diksmuide worden patiënten

(1) Te Veurne is er eveneens een Tehuis voor kinderen (weeskinderen en gerechtskinderen) onder privébeheer.

(2) De meest nabije klinieken vindt men te Oostduinkerke en Diksmuide (met moederhuis) en moederhuizen te Nieuwpoort en Diksmuide.

Tabel VII, 5 : Geografische spreiding van de patiënten in de kliniek en het moederhuis te Veurne, jaar 1962.

Gemeente van herkomst	Kliniek	Moederhuis
Veurne	356	87
Randgemeenten van Veurne	264	72
De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort	537	130
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne	264	101
Arrondissement Diksmuide	158	21
Arrondissement Ieper	21	3
Arrondissement Oostende	16	1
Overige Westvlaamse arrondissementen	18	6
Andere provincies en buitenland	177	8
Totaal	1.811	429

in de kliniek en het moederhuis opgenomen. Door het toeristisch verkeer aan de Westkust komt Veurne tot een vrij groot aantal patiënten van buiten West-Vlaanderen.

Op einde 1961 werd de materniteit Maria Troost naar de nieuw opgerichte kliniek St.-Augustinus overgebracht. De inrichting werd op einde 1962 heropend als tehuis voor ouden van dagen en chronische zieken ; de capaciteit bedraagt 22 bedden.

Veurne is verder de zetel van een rechtbank van eerste aanleg, een rechtbank van koophandel, een vredegerecht en een arrondissementskommissariaat.

De Kamer van koophandel van Veurne is zeer actief en heeft daarenboven een sociaal sekretariaat uitgebouwd ; het ambtsgebied omvat al de gemeenten van het arrondissement Veurne.

HOOFDSTUK VIII

ALGEMEEN VORMEND EN VAKONDERWIJS TE VEURNE

§ 1. Het technisch en beroepsonderwijs voor jongens.

De Vrije Technische Scholen werden gesticht op 1 september 1944; de lessen werden aangevat op 5 januari 1945. In dagonderwijs wordt onderricht verstrekt voor metaalbewerking, elektriciteit, houtbewerking, volmaking garage en volmaking radio en televisie. Aanvankelijk werd enkel lager secundair technisch en beroepsonderwijs gegeven; thans telt de school een 80-tal leerlingen in de afdeling van het hoger secundair technisch onderwijs.

Het aantal leerlingen is in de jongste jaren in belangrijke mate toegenomen, namelijk van 214 leerlingen in het schooljaar 1950-51 tot 315 leerlingen in het schooljaar 1955-56 en tot 479 leerlingen in het schooljaar 1962-63. Tabel VIII, 1 (1) geeft een overzicht van de evolutie van het aantal leerlingen naar cyclus en afdeling.

Het aantal leerlingen is vooral belangrijk in de afdeling metaalbewerking: 242 leerlingen in het lager secundair technisch onderwijs, 17 leerlingen in het hoger secundair technisch onderwijs en 55 leerlingen in het beroepsonderwijs. In 1950-51 bedroeg het aantal leerlingen in de afdeling metaalbewerking 119 personen.

De verzorgende functie van Veurne op het vlak van het technisch en beroepsonderwijs voor jongens is zeer belangrijk. Tabel VIII, 2 (1) geeft de spreiding van de leerlingen naar woongemeente voor het schooljaar 1962-63.

---

(1) Zie volgende blz.

Tabel VIII, 1: Evolutie van het aantal leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens, naar cyclus en afdeling, 1950-62.

Cyclus en afdeling	Schooljaar 1950-51	Schooljaar 1955-56	Schooljaar 1962-63
Beroepsonderwijs (A4) metaalbewerking	—	—	55
Technisch onderwijs, lagere se- cundaire cyclus (A3)			
metaalbewerking	119	228	242
elektriciteit	24	32	52
houtbewerking	54	55	53
voorbereidend	17	—	—
Technisch onderwijs, hogere se- cundaire cyclus (A2)			
1e jaar	—	—	33
mechanica	—	—	17
elektriciteit	—	—	27

Tabel VIII, 2: Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens te Veurne, schooljaar 1962-63.

Woongemeente van de leerlingen	Lagere secundaire cyclus		Hogere secundaire cyclus	
	Aantal leerlingen	Per 1.000 jongens van 12 tot 15 j.	Aantal leerlingen	Per 1.000 jongens van 15 tot 18 j.
Veurne	72	306	14	59
Randgemeenten van Veurne (a)	73	294	9	36
Kustgemeenten van het arron- dissement Veurne	96	132	18	27
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne .	54	164	13	39
Arrondissement Diksmuide .	92	56	18	11
Arrondissement Ieper	6	—	—	—
Arrondissement Brugge . . .	4	—	1	—
Arrondissement Oostende . .	5	—	—	—
Overige	3	—	1	—
	405		74	

(a) Adinkerke, Avekapelle, Booitshoeke, Bulskamp, De Moeren, Pervijze, Ramskapelle, Steenkerke, Wulpen. Koksijde niet inbegrepen.

De randgemeenten van Veurne zijn volledig op Veurne aange-
wezen ; het aantal leerlingen in de lagere secundaire cyclus is er
verhoudingsgewijze even hoog als te Veurne zelf. Ook de kust-
gemeenten van het arrondissement Veurne sturen vrij veel leerlin-
gen naar het technisch en beroepsonderwijs te Veurne, vooral Oost-
duinkerke en Koksijde (zie kaart VIII, 1). Het zuidelijk gedeelte
van het arrondissement Veurne is haast volledig op Veurne ge-
axeerd ; de invloed gaat tot op de rand van het arrondissement
Ieper (Krombeke, Oostvleteren). Opvallend is het verhoudings-
gewijze hoog aantal leerlingen uit het arrondissement Diksmuide ;
de verbindingsmogelijkheid per spoor blijkt belangrijk te zijn.

De meest nabije scholen voor technisch en beroepsonderwijs
zijn De Panne en Diksmuide. Een landbouwschool is gevestigd te
Nieuwpoort en een te Kaaskerke, een vissersschool te Nieuwpoort
en een hoteliersschool te Koksijde.

Voor de vorming van middenstandsjongeren en patroonsoplei-
ding werd te Veurne onlangs een Vormingsinstituut opgericht.

§ 2. Het technisch en beroepsonderwijs voor meisjes.

Veurne bezit tevens een school voor technisch en beroepsonder-
wijs voor meisjes ; ze werd opgericht in 1924. Er wordt onderricht
verstreckt voor snit en naad, lagere cyclus ; de hogere cyclus is in
wording.

Het aantal leerlingen stagneert in de jongste jaren : 179 leer-
lingen in 1950-51, 176 leerlingen in 1955-56 en 167 leerlingen in
1962-63.

De leerlingen zijn overwegend herkomstig uit Veurne en rand-
gemeenten, zoals tabel VIII, 2 (1) illustreert.

Het rekruteringsveld is sterker gekoncentreerd rond Veurne dan
de rekrutering van jongens voor het technisch onderwijs.

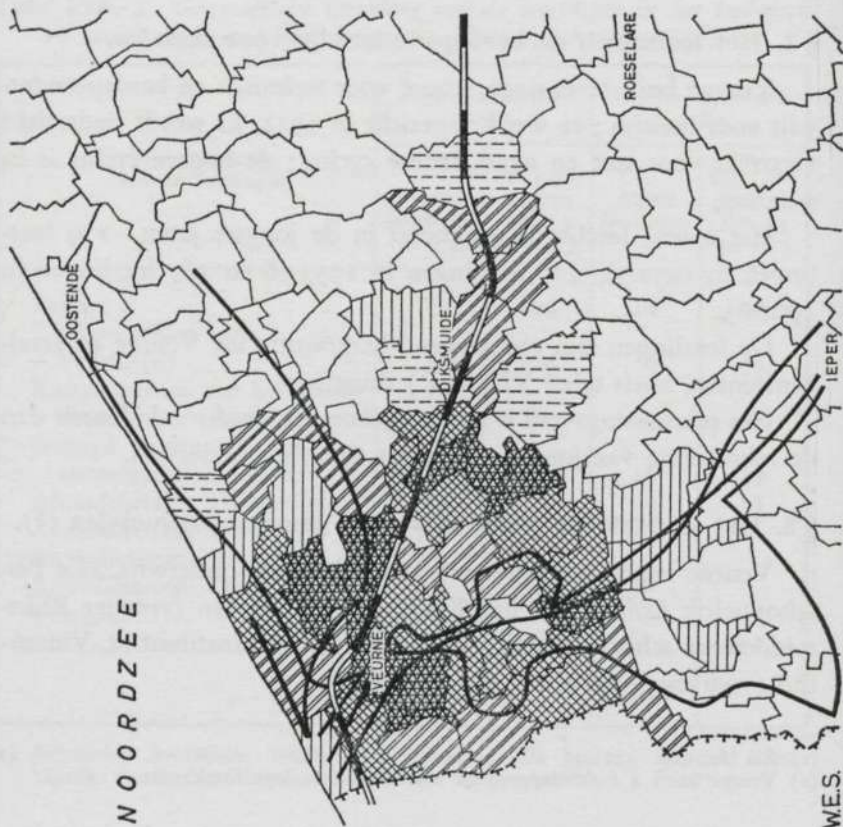
§ 3. Het middelbaar onderwijs voor jongens en meisjes (2).

Veurne heeft drie scholen voor middelbaar onderwijs. Het Bis-
choppelijk College en het Koninklijk Atheneum (vroeger Rijks-
middelbare school) dagtekenen van 1851. Het Instituut St.-Vincen-
tius (voor meisjes) werd gesticht in 1919.

(1) Zie blz. 129.

(2) Veurne heeft 4 inrichtingen voor vóórschools en lager onderwijs.

Kaart VIII, 1 : Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens te Veurne, schooljaar 1962-63

 spoorlijnen
 autobuslijnen

Lager secundair onderwijs.

Aantal leerlingen per 1000 jongens van 12 tot 15 jaar.

minder dan 50 per 1000

van 50 tot 100 per 1000

van 100 tot 200 per 1000

van 200 tot 300 per 1000

300 en meer per 1000

Tabel VIII, 3 : Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor meisjes te Veurne, schooljaar 1962-63.

Woongemeente van de leerlingen	Aantal leerlingen	Aantal leerlingen per 1.000 meisjes van 12 tot 18 j.
Veurne	64	168
Randgemeenten van Veurne (a)	48	76
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne	40	30
Arrondissement Diksmuide	10	4
Overige	2	—
Totaal	164	

Het Bisschoppelijk College en het Koninklijk Atheneum bezitten een lagere cyclus en een hogere cyclus met oude en moderne humaniora (1). De diverse afdelingen in de moderne humaniora zijn : lager middelbaar onderwijs, wetenschappelijke afdeling en economische afdeling ; in de oude humaniora bestaat een Grieks-Latijnse afdeling en een afdeling Latijn-Wiskunde. Het onderwijs in het Koninklijk Atheneum is toegankelijk voor jongens en meisjes ; deze inrichting heeft eveneens een familiale afdeling.

In het Instituut St.-Vincentius wordt opleiding gegeven in de moderne humaniora, lagere cyclus.

Tabel VIII, 3 (2) geeft de evolutie van het aantal leerlingen in het middelbaar onderwijs in de periode 1950-62.

Het aantal jongens in het middelbaar onderwijs in de lagere cyclus steeg van 225 tijdens het schooljaar 1950-51 tot 352 in het schooljaar 1962-63 ; in de hogere cyclus was er een toename van 94 tot 248 leerlingen.

Het aantal meisjes in het middelbaar onderwijs te Veurne is veel geringer dan het aantal jongens. Tijdens het schooljaar 1950-51

(a) Adinkerke, Avekapelle, Bootshoeke, Bulskamp, De Moeren, Koksijde, Pervijze, Ramskapelle, Steenkerke, Wulpen.

(1) Bij het Koninklijk Atheneum is sinds 1961 een psycho-medico-sociaal centrum aangehecht ; Veurne heeft eveneens een Vrije Dienst voor studie- en beroepsoriëntering.

(2) Zie volgende blz.

Tabel VIII, 4 : Evolutie van het aantal leerlingen in het middelbaar onderwijs te Veurne, 1950-62.

Cyclus	Schooljaar 1950-51		Schooljaar 1955-56		Schooljaar 1962-63	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Middelbaar onderwijs						
lagere cyclus	225	50	286	54	352	101
hogere cyclus	94	12	156	30	248	28
Familiale afdeling	—	18	—	29	—	29

volgden 50 meisjes de lagere cyclus van het middelbaar onderwijs en 12 meisjes de hogere cyclus ; tijdens het schooljaar 1962-63 was hun aantal gestegen tot 101 respectievelijk 28 leerlingen. In 1962-63 waren 29 meisjes ingeschreven in de familiale afdeling tegenover 18 tijdens het schooljaar 1950-51.

Tabel VIII, 4 geeft de geografische spreiding van de leerlingen in het middelbaar onderwijs te Veurne.

Tabel VIII, 5 : Geografische spreiding van de leerlingen in het middelbaar onderwijs te Veurne, schooljaar 1962-63 (a).

Woongemeente van de leerlingen	Lager middelbaar onderwijs		Hoger middelbaar onderwijs	
	Aantal leerlingen	Per 1.000 jongens en meisjes v. 12 - 15 j.	Aantal leerlingen	Per 1.000 jongens en meisjes v. 15 - 18 j.
Veurne	110	243	74	161
Randgemeenten van Veurne (b)	46	99	34	72
Kustgemeenten van het arrondissement Veurne	124	92	100	80
Overige gemeenten van het arrondissement Veurne	70	108	38	63
Arrondissement Diksmuide	21	6	20	6
Overige	9	—	9	—
Totaal	380		275	

(a) Bisschoppelijk College en Koninklijk Atheneum (jongens en meisjes) ; familiale afdeling niet inbegrepen.

(b) Adinkerke, Avekapelle, Bootshoeke, Bulskamp, De Moeren, Pervijze, Ramskapelle, Steenkerke, Wulpen ; Koksijde wordt bij de kustgemeenten gerekend.

De verzorgende funktie van Veurne is belangrijk voor het gehele arrondissement. Het middelbaar onderwijs van Veurne betreft nog enkele leerlingen uit het arrondissement Diksmuide, doch hun aantal is reeds zeer gering.

HOOFDSTUK IX

VEURNE IN RUIMTELIJK EKONOMISCH PERSPEKTIEF

Het is duidelijk dat de economie van een stad zoals Veurne in sterke mate afhankelijk is van wat in de omringende gewesten gebeurt. Veurne ligt binnen de invloedssfeer van gewesten met verschillende ontwikkelingsdynamiek. De houding van Veurne ten opzichte van de ontwikkeling in het nabije Duinkerke, de invloed van het kusttoerisme op de arbeidsmarkt van Veurne, de kans dat Veurne — binnen zijn beperkte mogelijkheden — als groei- en concentratiepunt fungeert voor de Westhoek, zijn zovele facetten die de aandacht vragen.

§ 1. Noord-Frankrijk.

Noord-Frankrijk, waartoe worden gerekend het département du Nord en het département Pas-de-Calais, is een gebied met hoge industriële ontwikkeling. De uitbouw van de industrie is echter zeer sterk en traditioneel gericht op steenkool en textiel. Noord-Frankrijk heeft zeer vroeg deel gehad aan de industriële revolutie, doch blijft traag om te schakelen naar nieuwe sectoren die in andere gewesten bijdragen tot een verhoudingsgewijze vluggere expansie.

De werkgelegenheid in zijn geheel in Noord-Frankrijk stagneerde in de jongste jaren. Er is een lichte groei in nieuwe bedrijfstakken, doch de terugloop van de werkgelegenheid in de traditionele sectoren drukt op deze ontwikkeling; de sectoren met hoge techniciteit zijn er nog steeds relatief zwak vertegenwoordigd.

Tussen 1954 en 1962 is de industriële werkgelegenheid in

Noord-Frankrijk met 37.200 arbeidsplaatsen verminderd ⁽¹⁾. De beroepsbevolking in de landbouw is tussen 1954 en 1962 met circa 40.000 eenheden gedaald ⁽²⁾. In de tertiaire sektor was er tussen 1954 en 1962 een toename van het aantal bezoldigden van 23.600 eenheden ⁽³⁾.

De evolutie van de bevolking brengt echter mede dat in de eerstvolgende jaren een belangrijke groei van de beroepsbevolking mag worden verwacht. Het IVde Plan raamde de groei van de actieve bevolking tussen 1 januari 1960 en 1 januari 1965 op 55.000 eenheden, waarvan 27.000 door het effect van de natuurlijke bevolkingsgroei, 21.000 door een verhoging van de aktiviteitsgraad van de vrouwelijke bevolking en 7.000 door het gekombineerd effect van een dalend aantal militairen (+ 13.000) en een daling van de aktiviteitsgraad van ouderen (— 6.000). Deze groei volgt op een periode van teruglopende beroepsbevolking die op 33.000 eenheden werd geschat voor de periode 1954-60 ⁽⁴⁾; volgens de eerste resultaten van de volkstelling van 1962 was er tussen 1954 en 1962 een vermindering van de actieve bevolking van circa 42.000 personen (40.000 mannen en 2.000 vrouwen) ⁽⁵⁾. Tussen 1 januari 1963 en 1 januari 1966 wordt — afgezien van mogelijke uitwijkingsoverschotten — een aangroei van de actieve bevolking voorzien van ten minste 65.000 personen ⁽⁶⁾. De groei van de actieve bevolking zal na 1965 belangrijk blijven.

(1) Contribution à l'évolution de l'emploi dans la région : 1954-62 ; in *Perspectives Nord-Pas-de-Calais*, CERES, Lille, décembre 1962, 11.

Perspectives de développement de la région Nord-Pas-de-Calais 1963-65 (Régionalisation du IVe Plan), CERES, Lille, 1963, 46.

(2) Situation démographique, économique et sociale dans la Région en 1962, INSEE, Lille, 5.

(3) Contribution à l'évolution de l'emploi dans la région : 1954-1962 ; in *Perspectives Nord-Pas-de-Calais*, CERES, Lille, décembre 1962, 11.

(4) *Perspectives de développement de la région Nord-Pas-de-Calais 1963-65*, op. cit., 17.

(5) Indien de aktiviteitsgraad in alle leeftijdsklassen dezelfde ware gebleven als in 1954 en bij evenwicht tussen in- en uitwijking, zou de actieve bevolking met 36.000 personen moeten gestegen zijn. Het verschil van 78.000 eenheden blijkt als volgt te moeten verklaard worden :

— verlenging schoolse opleiding : 25.000 ;

— verlenging dienstplicht : 10.000 ;

— verlaging aktiviteitsgraad personen van 65 jaar en meer : 10.000 ;

— vertrekoverschot actieve bevolking : 33.000.

Bron : Situation démographique, économique et sociale dans la région en 1962. *Supplément annuel au bulletin régional de statistique*, INSEE, Lille, 1963, 19.

(6) *Perspectives de développement de la région Nord-Pas-de-Calais 1963-65*, op. cit., 19.

De spontane groei van de werkgelegenheid in Noord-Frankrijk blijkt tijdens de eerstvolgende jaren eerder gering te zullen zijn. Men verwacht voor 1965 een overschot van circa 9.000 arbeidskrachten. « L'excédent de 9.000 actifs qui apparaîtrait au début de 1965 dans la région, en dehors de tout échange migratoire avec les autres régions françaises peut donc être considéré comme un strict minimum » (1).

Aldus wordt vastgesteld dat Noord-Frankrijk op het vlak van de werkverschaffing geen probleemloos gebied is. De situatie is echter vrij uiteenlopend volgens het gewest. De structuur van de economie van Noord-Frankrijk is immers vrij verscheiden. Het industriecomplex Lille-Roubaix-Tourcoing, geaxeerd op de textielnijverheid, en de mijnstreek Valenciennes-Douai-Béthune hebben uiteraard door hun ligging weinig invloed op de arbeidsmarkt van Veurne. Veurne moet vooral gezien worden in zijn verhouding tot het aangrenzende arrondissement Duinkerke.

A. Bevolking in het arrondissement Duinkerke.

De bevolking van het arrondissement Duinkerke (14 kantons - 119 gemeenten) bedroeg in 1962 296.317 personen. Er is een sterke concentratie van de bevolking in de agglomeratie Duinkerke (2). In 1962 groepeerde de agglomeratie Duinkerke 111.345 inwoners of 37,6 % van de totale bevolking van het arrondissement Duinkerke; in de overige 11 gemeenten van het kanton Duinkerke werden nog 20.879 personen geteld. De bevolkingsdichtheid in het kanton Duinkerke ligt zeer hoog door de kernvorming rond Duinkerke; per kwadraatkilometer werden in 1962 in het kanton Duinkerke 955 inwoners geteld. Hierbij sluit enigszins aan het kanton Gravelines met een bevolkingsdichtheid van 232 inwoners per kwadraatkilometer. Op de kustzone volgt een strook met veelal kleine gemeenten en geringe bevolkingsdichtheid (3). In de kantons Bergues, Bourbourg, Cassel, Hondshoote, Wormhoudt, Steenvoorde ligt de bevolkingsdichtheid rond 100 inwoners per kwadraatkilometer of lager. Deze zone sluit qua structuur nauw aan

(1) *Perspectives de développement de la région Nord-Pas-de-Calais 1963-65*, op. cit., 51.

(2) Duinkerke, Coudekerque-Branche, Malo-les-Bains, Petite-Synthe, Rosendaël, Saint-Pol-sur-Mer.

(3) 7 gemeenten hebben een bevolking van meer dan 2.500 inwoners, 14 gemeenten groeperen tussen 1.000 en 2.500 inwoners, 25 gemeenten tussen 500 en 1.000 inwoners en 20 gemeenten hebben minder dan 500 inwoners.

bij het Veurnse. Het zuidelijk gedeelte van het arrondissement Duinkerke kent een lichtelijk hogere bevolkingsdichtheid door de aanwezigheid van een aantal kernen zoals Hazebrouck (17.446 inwoners), Bailleul (12.583 inwoners) en Merville (8.289 inwoners). De bevolkingsdichtheid ligt er rond 150 tot 250 inwoners per kwadraatkilometer. Tabel IX, 1 geeft de bevolkingscijfers per kanton en de bevolkingsdichtheid.

Tabel IX, 1 : *Bevolking in het arrondissement Duinkerke, per kanton, en bevolkingsdichtheid, 1962.*

Kanton	Bevolking	Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km ²)
Duinkerke	132.224	955
Gravelines	16.446	232
Hondschoote	9.759	75
Bergues	11.850	95
Bourbourg	15.058	105
Wormhoudt	11.447	79
Steenvoorde	11.997	97
Cassel	9.191	76
Bailleul	27.170	161
Hazebrouck	31.013	144
Merville	20.162	238
Arrondissement	296.317	202

In de kuststrook is de bevolking in de jongste jaren regelmatig stijgend. In het achterliggende agrarische gedeelte stagneert de bevolking of is zij dalend. In het zuidelijk gedeelte van het arrondissement Duinkerke is er een lichte groei van de bevolking. Tabel IX, 2 geeft een overzicht van de bevolkingsevolutie tijdens de periode 1936-62.

In het kanton Duinkerke lag het bevolkingscijfer in 1954 beneden het niveau van 1936 ; de kuststrook werd tijdens de tweede wereldoorlog zwaar getroffen. Tussen 1954 en 1962 is de toename van de bevolking in het kanton Duinkerke zeer groot, namelijk van 103.620 tot 131.173 inwoners ⁽¹⁾ of met 26,6% (zie kaart IX, 1).

(1) Bevolking volgens de definitie van 1954. In 1954 werden bepaalde categorieën, zoals internen in kostscholen, geteld in de gemeente van verblijf en niet in de gemeente van domicilie.

Tabel IX, 2 : Evolutie van de bevolking in het arrondissement Duinkerke, per kanton, 1936-62 (a).

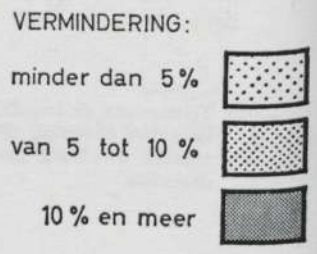
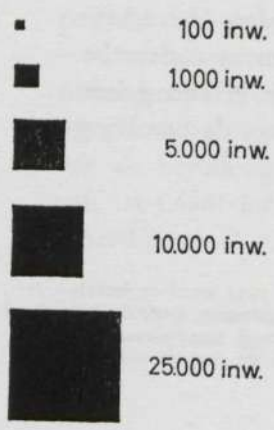
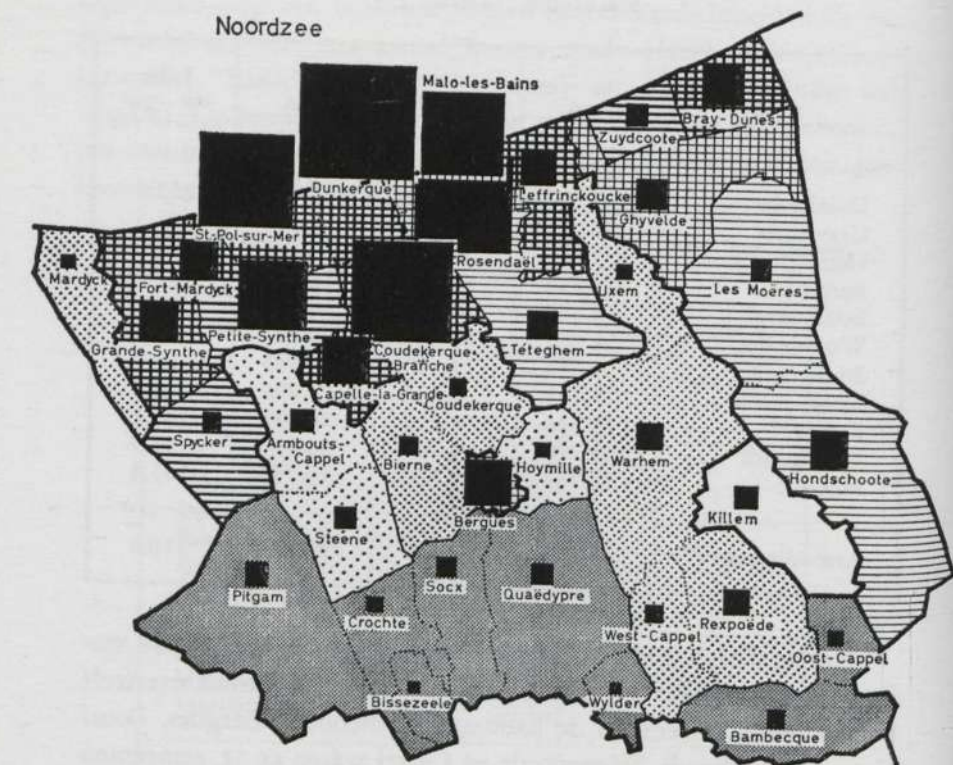
Kanton	1936	1954	1962	Index jaar 1962 1936 = 100
Duinkerke	106.850	103.620	131.173	122,8
Gravelines	12.633	14.163	16.108	127,5
Hondschoote	9.814	9.436	9.509	96,9
Bergues	11.996	11.616	11.675	97,3
Bourbourg	14.368	14.715	14.649	102,0
Wormhoudt	11.864	11.444	10.945	92,3
Steenvoorde	12.688	12.145	11.635	91,7
Cassel	9.818	9.504	9.004	91,7
Bailleul	25.346	26.216	26.887	106,1
Hazebrouck	29.770	28.947	30.936	103,9
Merville	18.744	19.521	19.753	105,4
Arrondissement	263.891	261.327	292.274	110,8

Het agrarisch gedeelte van het arrondissement Duinkerke verliest regelmatig aan bevolking; het uitwijkingsoverschot overtreft het natuurlijk akkres. In de kantons Hondschoote, Bergues, Bourbourg, Wormhoudt, Steenvoorde en Cassel waren er 51 gemeenten met in 1962 een lager bevolkingscijfer dan in 1936; 14 gemeenten hadden een — veelal geringe — groei gekend en in 1 gemeente was het bevolkingstal in 1962 even hoog als in 1936.

De kustzone heeft een zeer jonge bevolking. Duinkerke en omgeving telt onder zijn bevolking circa 38 % personen van minder dan 20 jaar, 53 % van de bevolking is tussen 20 en 65 jaar en slechts 9 % heeft de leeftijd van 65 jaar overschreden. Het achterland van Duinkerke (het Houtland) heeft een ietwat oudere bevolking — die de structuur van Noord-Frankrijk in zijn geheel benadert — met ongeveer 32 % jongeren, 55 % van de bevolking tussen 20 en 65 jaar en 13 % ouderen.

(a) Telling van de bevolking volgens de definitie van 1954. In 1954 werd de bevolking van kazernen, internen van lycea e.d. geteld bij de gemeente waar de betrokken inrichting gevestigd was en niet in de gemeente van hun persoonlijk domicilie.

Kaart IX, 1: Bevolking en verloop van de bevolking in de kantons Duinkerke, Hondschote en Bergues, 1954-62. W.E.S.

B. Economie in het arrondissement Duinkerke.

Het gedeelte van Noord-Frankrijk dat bij het Veurnse aansluit is — behoudens de kuststrook met Duinkerke als kern — in hoge mate op de landbouw georiënteerd. Tabel IX, 3 geeft per kanton het aandeel van de bevolking dat leeft van de landbouwactiviteit.

Tabel IX, 3: Aandeel van de bevolking dat leeft van de landbouw in het arrondissement Duinkerke, per kanton, 1954 (a).

Kanton	Bevolking (b)	Personen met inkomen uit de landbouw	
		Absol.	pCt
Duinkerke	101.654	2.902	2,9
Gravelines	13.980	2.052	14,7
Hondschoote	9.299	4.057	43,6
Bergues	11.442	3.988	34,9
Bourbourg	14.573	4.424	30,4
Wormhoudt	11.322	5.405	47,7
Steenvoorde	11.907	5.158	43,3
Cassel	9.189	4.448	48,4
Bailleul	23.569	6.811	28,9
Hazebrouck	28.173	6.743	23,9
Merville	19.014	3.665	19,3
Arrondissement	254.122	49.653	19,5

In de strook achter de kustgemeenten leeft nog ongeveer 40 % van de bevolking van de landbouw. In sommige gemeenten overtreft het aandeel 70 %. In de kustzone is dit aandeel beperkt tot ongeveer 4 % en in het zuidelijk gedeelte van het arrondissement Duinkerke bedraagt het aandeel circa 24 %.

De industrie die men in het gebied aantreft is gelokaliseerd te Duinkerke en omgeving en in mindere mate rond Hazebrouck en Bailleul.

Te Duinkerke is rond de haven een industrieel complex gegroeid dat thans door de inplanting van een hoogovenbedrijf een

(a) Personen behorend tot een gezin waarvan het gezinshoofd een agrarisch beroep uitoefent of heeft uitgeoefend (in geval van stopzetting van de activiteit), exploitanten en bezoldigden.

(b) Exclusief gemeenschappen, personen in hospitalen e.d.

hoge vlucht neemt. Duinkerke is bekend om zijn scheepswerven (Chantiers Ziegler en Ateliers et Chantiers de France) die de bouw van grote eenheden (tot 75.000 ton) ondernemen ⁽¹⁾. De tewerkstelling in 29 ondernemingen bedraagt ongeveer 4.000 personen; de grootste werf stelt meer dan 2.500 personen tewerk. Te Duinkerke vindt men verder diverse metaalverwerkende bedrijven, scheikundige bedrijven (petroleumraffinaderij en aanverwante) e.a.m. In de petroleumindustrie zijn circa 1.300 personen tewerkgesteld. Te Leffrinckoucke is een belangrijk bedrijf (met meer dan 1.000 tewerkgestelden) gevestigd (Usine des Dunes) gespecialiseerd in de produktie van spoorwegmaterieel.

In de kustgemeenten rond Duinkerke zijn tevens een aantal bedrijven in de textielsektor tot ontwikkeling gekomen; in 5 jutespinnerijen en -weverijen te Duinkerke, Coudekerque en St.-Pol zijn ongeveer 900 bezoldigden tewerkgesteld.

In het agrarisch achterland van Duinkerke heeft de vlasvezelbereiding enige betekenis verworven. Het gaat echter hoofdzakelijk om ambachtelijke bedrijven met geringe tewerkstelling. Deze aktiviteit wordt ingeschakeld in de landbouwbedrijvigheid waarmee ze nauw verwant is. Cassel en Bourbourg tellen elk een metaalverwerkend bedrijf met meer dan 100 tewerkgestelden.

In een aantal centra rond Hazebrouck en Bailleul is een noemenswaardige werkgelegenheid tot stand gekomen in de vlasvezelverwerking en in katoen- en jutespinnerij en -weverij. Te Hazebrouck, Steenbecque en Merville (twee) zijn bedrijven gevestigd behorend tot de metaalnijverheid, die meer dan 100 personen tewerkstellen. Merville telt tevens een drietal vrij belangrijke ondernemingen in de konfektienijverheid.

Volgens de telling van 1954 bedroeg de tewerkstelling in de industrie ⁽²⁾ in ondernemingen met meer dan 10 arbeidskrachten in de agglomeratie Duinkerke ⁽³⁾ 14.724 personen ⁽⁴⁾; daarvan viel 37,6 % in bouw en openbare werken ⁽⁵⁾, 29,7 % in de metaal-

(1) De A.C.F. is de tweede grootste scheepswerf van Frankrijk; in 1959 werd 106.000 ton van stapel gelaten. In 1960 werd gefusioneerd met de Chantiers de la Gironde; het ligt in de bedoeling de bedrijvigheid van de scheepswerf van de Gironde volledig naar Duinkerke over te brengen.

(2) Transport niet inbegrepen.

(3) Duinkerke, Coudekerque-Branche, Malo-les-Bains, Petite-Synthe, Rosendaël, St.-Pol en Fort-Mardyck.

(4) *Atlas des industries du Nord et du Pas-de-Calais*, CERES, Lille, 1956, 17.

(5) De wederopbouw van de kustzone was nog niet ten einde.

nijverheid, 10,0 % in de voedingsnijverheid, 9,0 % in de energiesector (elektriciteit, gas, petroleum), 8,5 % in de textielnijverheid en 5,3 % in andere activiteiten. In het gebied « Flandre intérieure » dat grosso-modo samenvalt met de kantons Bergues, Hondshoote, Bourbourg, Wormhoudt, Steenvoorde, Cassel, Bailleul, Hazebrouck en Aire werden 14.471 arbeidskrachten geteld in de industrie, waarvan 31,5 % in de metaalnijverheid, 25,2 % in de textielnijverheid, 13,1 % in de voedingsnijverheid, 7,0 % in de sektor glas, keramiek, bouwmaterialen, 7,0 % in de bouw en openbare werken en 16,2 % in andere activiteiten. Per 1.000 inwoners betekende dit voor de agglomeratie Duinkerke een tewerkstelling van 163 personen tegenover slechts 89 personen voor Flandre intérieure. Voor het Département du Nord en Pas-de-Calais samen bedroeg het overeenkomstig verhoudingscijfer 206 tewerkgestelden per 1.000 inwoners.

In 1954 bedroeg de totale tewerkstelling in de agglomeratie Duinkerke 37.995 personen waarvan 5.572 personen hun woonplaats hadden buiten de agglomeratie. De invloedssfeer strekt zich uit langs de kust van Gravelines tot voorbij de Belgisch-Franse grens en naar het zuiden toe langs de grote verkeersassen (weg en spoor) in de richting Cassel. In de jongste jaren kreeg Duinkerke meer en meer greep op de landelijke bevolking en de werklieden uit de kleine centra met een zekere traditie in de textielnijverheid.

De dynamiek van het industrieel leven kan achterhaald worden door een vergelijking van het aantal arbeidsplaatsen dat geschapen wordt door nieuwe bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen dat uitvalt door de stopzetting van de activiteit van bedrijven. In de periode januari 1952 — augustus 1960 werden in het arrondissement Duinkerke 2.732 arbeidsplaatsen uitgeschakeld door sluiting van bedrijven; de eliminatie situeerde zich vooral in de textielnijverheid te Hazebrouck, Bailleul, Boeschepe en Godewaersvelde, in de metallurgie te Duinkerke en de pannenfabricage te Watten⁽¹⁾. Daarentegen werden er 1.740 werkgelegenheden geopend in nieuwe bedrijven. De nieuwe werkgelegenheid ontstond rond Duinkerke, te Hazebrouck en in enkele kleine centra van Flandre intérieure.

(1) *Atlas du Nord de la France*, Lille, 1961, 59-1.

Het totaal verlies voor het arrondissement Duinkerke bedroeg aldus circa 1.000 arbeidsplaatsen. Rond Duinkerke was er ongeveer evenwicht; Flandre intérieure verloor een belangrijk aantal arbeidsplaatsen, hoofdzakelijk in de textielnijverheid. Hierbij werd dan nog geen rekening gehouden met de dalende werkgelegenheid in de bestaande textielbedrijven.

In de traditionele bedrijfstakken mag geen verruiming van de werkgelegenheid verwacht worden. Uiteindelijk valt het probleem van de werkgelegenheid terug op de ontwikkeling van Duinkerke door de inplanting van een hoogovenbedrijf. De werkgelegenheid in de siderurgie wordt door de inplanting van een nieuw hoogovenbedrijf aanzienlijk uitgebreid; men verwacht een tewerkstelling van 4.000 personen tegen 1965. Voor de jaren 1963-65 wordt een groei van de actieve bevolking verwacht voor Duinkerke en Flandre maritime van circa 3.000 personen, waarvan een belangrijk aantal vrouwen; in het landelijk gebied wordt de aangroei van de actieve bevolking geraamd op 5.000 personen ⁽¹⁾. De prognose voor de streek van Duinkerke voorziet geen arbeidsoverschotten tijdens de eerstvolgende jaren; het gebied kent een belangrijke industriële ontwikkeling. De situatie in het Houtland, dat aansluit bij de Westhoek, is minder gunstig: « Les zones rurales flamandes risquent de voir accentuer la tendance émigratoire constatée ces dernières années, ne serait-ce qu'en raison de l'appel de main-d'œuvre effectuée par les agglomérations lilloise et dunkerquoise » ⁽²⁾. Ongewijfeld is tewerkstelling van arbeidskrachten uit het Veurnse in het nieuw hoogovenbedrijf te Duinkerke niet uitgesloten. Een aantal factoren pleiten echter voor het afremmen van een dergelijke evolutie.

§ 2. Aangrenzende gewesten in België.

De positie van Veurne ten opzichte van de ontwikkeling van de toeristische activiteit aan de kust en de mogelijke functie die aan Veurne kan toegekend worden in een ontwikkelingspolitiek voor de Westhoek zullen hierna geanalyseerd worden.

(1) *Perspectives de développement de la région Nord-Pas-de-Calais*, op. cit., 21-22.

(2) *Ibid.*, 54-55.

A. De kustgemeenten van het arrondissement Veurne.

In het geheel van het arrondissement Veurne nemen de kustgemeenten een bijzondere plaats in. De Westkust (1) is in de naoorlogse periode zeer duidelijk de weg opgegaan van een economie met eenzijdige oriëntering op de toeristische nijverheid.

a) *Evolutie van de bevolking.*

De bevolkingsgroei is in de kustgemeenten van het arrondissement Veurne zonder onderbreking zeer belangrijk.

Tussen 1947 en 1962 nam het bevolkingscijfer aan de Westkust toe van 21.268 tot 25.518 personen of met 20,0 %; in West-Vlaanderen in zijn geheel bedroeg de groei 8,0 % en in het Rijk 8,7 %. Van alle gemeenten van het arrondissement Veurne hebben alleen de kustgemeenten en de gemeente St.-Joris een groei van de bevolking geregistreerd tussen 1947 en 1962 (2). De bevolking in de gemeenten buiten de kustzone verminderde van 23.452 in 1947 tot 21.312 in 1962 of met 9,1 %; zoals reeds vastgesteld was de bevolking ook te Veurne dalend, namelijk van 7.626 in 1947 tot 7.315 in 1962 (— 4,1 %).

De kustgemeenten registreren regelmatig een inwijkingsoverschot. In de periode 1947-62 bedroeg het vestigingsoverschot in de kustgemeenten gemiddeld per jaar 108 personen of 4,5 per duizend inwoners. In de overige gemeenten van het arrondissement Veurne was er een uitwijkingssaldo van gemiddeld 229 personen per jaar of 10,0 per duizend inwoners.

De inwijking in de kustgemeenten komt voor een belangrijk gedeelte uit het eigen arrondissement. In de jaren 1960-62 registreerde de Westkust een inwijkingsoverschot van 218 personen uit het eigen arrondissement. Het totale migratiesaldo (3) bedroeg 264 personen. De Westkust had een vrij belangrijk inwijkingsoverschot ten opzichte van de arrondissementen Kortrijk (126 personen), Ieper (96) en Diksmuide (55) en ten opzichte van de provincie Henegouwen (60); de Westkust registreerde echter een vertrekoverschot ten opzichte van het arrondissement Brussel (121).

(1) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

(2) De bevolking te Adinkerke stagneert; in 1947 werden er 2.671 inwoners geteld en in 1962 2.694 inwoners. Adinkerke wordt echter meer en meer in de toeristische bedrijvigheid betrokken.

(3) In- en uitwijking met het buitenland niet inbegrepen.

b) *Plaatselijke tewerkstelling.*

De werkgelegenheid in de kustgemeenten ligt overwegend in de toeristische sektor. De toeristische activiteit is sterk seizoengebonden en de tewerkstelling kent een uitgesproken spits in het eigenlijke seizoen (juli-augustus), waarna het beroep op de arbeidsmarkt opnieuw sterk terugloopt. De tewerkstelling in deze sektor is moeilijk meetbaar. Enkele aanwijzingen nopens het belang van het toerisme als bron van werkgelegenheid kunnen echter gevonden worden in de statistiek van de overnachtingen, toeristische uitrusting enz.

In 1963 had de Westkust een totale logiescapaciteit van circa 51.600 personen, waarvan 6.000 personen in hotels en pensions, 13.940 personen in inrichtingen voor sociaal toerisme, vakantiekolonies en kuurinrichtingen, 26.990 personen in huurappartementen en villa's en 4.700 personen in kampeerinrichtingen. In 1963 werden 306.518 overnachtingen geregistreerd in hotels en pensions, 1.221.197 overnachtingen in inrichtingen voor sociaal toerisme, vakantiekolonies en kuurinrichtingen, 2.277.496 overnachtingen in huurappartementen en -villa's en 47.982 overnachtingen in kampeerinrichtingen. In de toeristische sektor komen veel familieondernemingen voor die geen bezoldigd personeel in dienst hebben, doch in talrijke gevallen een of meer helpers tewerkstellen.

De totale bezoldigde tewerkstelling in de gemeenten van de Westkust bedroeg medio 1962 3.861 personen in 817 ondernemingen ⁽¹⁾.

Alleen reeds in het hotel-, restauratie- en cafébedrijf waren op 30 juni 1962 in 207 ondernemingen met bezoldigde tewerkstelling 676 bezoldigde arbeidskrachten tewerkgesteld ⁽²⁾, dit is 17,5 % van de totale bezoldigde tewerkstelling. In persoonsverzorging, schoonmaakbedrijven en vermakelijkheidsbedrijven — die in hoge mate in functie staan van het toerisme — werden nog 174 arbeidskrachten (4,5 %) geteld. In de eigenlijke handelsinrichtingen werden 251 bezoldigden (6,5 %) tewerkgesteld. Een activiteit die sterk door het toerisme wordt beheerst is verder het bouwbedrijf ; medio

(1) Bron R.M.Z.

(2) Op 30 juni is de toeristische activiteit nog niet op haar hoogtepunt ; de spits valt in juli-augustus.

1962 werden in 156 bedrijven 968 personen (25,1 %) tewerkgesteld. In de voornoemde sectoren viel 53,6 % van de totale bezoldigde tewerkstelling. In de eigenlijke industriële bedrijven werden slechts 890 personen (23,0 %) tewerkgesteld, in de landbouw en visserij 289 personen (7,5 %) (1), in diensten van algemeen nut en private huisdienst 567 personen (14,7 %) en in bank- en financieuzen en transport 46 personen (1,2 %). In de eigenlijke industrie zijn de dominerende bedrijfstakken de metaalverwerkende nijverheid (355 bezoldigden), de steenbakkerijen (249 bezoldigden) en de voedingswarenbereiding (158 bezoldigden).

Nieuwpoort heeft een tamelijk gevarieerde structuur. In de ben verwerkende nijverheid waren midden 1962 626 bezoldigden tewerkgesteld, waarvan 316 in de metaalnijverheid en 249 in de steenbakkerijen. In het bouwbedrijf waren 231 personen tewerkgesteld en in de visserij 157 personen. Nieuwpoort heeft aan de Westkust een begin van industrialisering gebracht; de mogelijkheden van de haven werden echter in het verleden onvoldoende benut.

c) *Evolutie van de werkgelegenheid.*

De werkgelegenheid in de gemeenten van de Westkust is in de jongste jaren licht stijgend. Er tekent zich echter een verschuiving af van industriële werkgelegenheid naar tewerkstelling in de handel- en dienstensektor. Tabel IX, 4 (2) geeft een overzicht van de evolutie van de werkgelegenheid in de periode 1947-62.

De nijverheids- en handelstelling van 31 dec. 1947 is moeilijk vergelijkbaar met de R.M.Z.-tellingen voor wat betreft de tewerkstelling in handel en diensten; de telling van 1947 had plaats buiten het toeristisch seizoen en op een ogenblik dat de toeristische bedrijvigheid nog had te lijden onder de gevolgen van de tweede wereldoorlog.

De werkgelegenheid in de eigenlijke industrie lag in 1956 ongeveer op het niveau van het jaar 1947; de werkgelegenheid in het bouwbedrijf was toegenomen, doch er moet mede gerekend worden dat de telling van 1947 doorging in de winter. Tussen 1956 en 1962 daalde de werkgelegenheid in de eigenlijke industriële

(1) 157 personen in de visserij te Nieuwpoort en 45 te De Panne.

(2) Zie volgende blz.

Tabel IX, 4 : Evolutie van de werkgelegenheid aan de Westkust, 1947-62.

Bedrijfstakken	1947 (a)		1956 (c)		1960 (c)		1962 (c)	
	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling
	Landbouw en bosbouw	(b)	(b)	75	146	55	92	50
Visserij	54	201	55	174	51	197	48	202
Industrie	121	1.034	133	1.097	130	877	124	890
Bouwbedrijf	105	602	128	916	136	819	156	968
Transportbedrijf	2	4	11	19	9	19	8	13
Eigenlijke handel	45	91	79	125	84	174	95	251
Bank- en financieuzen, verzekerings	4	11	6	15	11	26	12	33
Hotel-, restauratie- en cafébedrijf	11	17	190	510	188	625	207	676
Schoonmaakbedrijven, persoonlijke verzorging, private huisdienst	6	36	18	74	18	111	47	148
Vermakelijkheidsbedrijven	3	15	15	22	12	20	15	28
Openbare diensten en diensten van algemeen nut	(b)	(b)	52	303	55	525	55	565
Totaal			762	3.401	749	3.485	817	3.861

(a) Handels- en nijverheidstelling 31 dec. 1947; de R.M.Z.-telling van 30 juni 1947 verstrekt geen gegevens per gemeente.

(b) Niet geteld in 1947.

(c) R.M.Z.-telling op 30 juni.

bedrijven van 1.097 tot 890 arbeidsplaatsen ; in de sektor van de steenbakkerijen was er een vermindering van 379 tot 249 arbeidsplaatsen en in de metaalverwerkende nijverheid van 392 tot 355 arbeidsplaatsen.

De aktiviteit in het bouwbedrijf is vrij schommelend zodat aan de vermindering van de werkgelegenheid tussen 1956 en 1960 geen overdreven belang mag worden gehecht.

Ook de evolutie van de werkgelegenheid in de toeristische bedrijvigheid moet omzichtig worden geïnterpreteerd. Opmerkelijk is echter de stijgende tewerkstelling in de eigenlijke handelsbedrijven.

d) *Arbeidsmigratie en werkloosheid.*

Het aantal grensarbeiders uit de kustzone die in Noord-Frankrijk zijn tewerkgesteld bedroeg in 1962 ongeveer 180 personen, waarvan 105 uit Adinkerke, 50 uit De Panne en 20 uit Koksijde ; in 1948 werden 212 grensarbeiders geteld.

De uitgaande pendel naar andere provincies van het land omvatte op einde 1961 259 personen ; 745 personen uit de gemeenten van de Westkust waren buiten het eigen arrondissement doch in West-Vlaanderen tewerkgesteld.

Over de huidige stand van de ingaande pendel zijn geen gegevens beschikbaar.

Op 30 juni 1962 werden in de kustgemeenten van het arrondissement Veurne 352 volledig werkloze mannen en 16 volledig werkloze vrouwen geteld. Tijdens het toeristisch seizoen wordt de arbeidsmarkt van de vrouwen volledig uitgeput ; na het toeristisch seizoen (juni-september) komen deze arbeidskrachten grotendeels ten laste van de werkloosheidsuitkering.

Ook onder de mannelijke werklozen is de feitelijke arbeidsreserve vrij beperkt. Op de 352 geregistreerde werklozen op 30 juni 1962 waren er slechts 113 (32,1 %) die als normaal geschikt werden aangezien ; daarvan waren er 63 die reeds meer dan 50 jaar waren (1). Er werden verder 70 volledig werkloze mannen geteld met een gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid en 169 mannen met een zeer beperkte arbeidsgeschiktheid. De werkloosheidsduur ligt

(1) Zie appendix VI, 1.

dan ook doorgaans zeer hoog; 228 mannen (64,8 %) waren reeds meer dan 1 jaar werkloos.

De volledig werkloze mannen zijn overwegend ongeschoolden. Op de 352 getelde volledig werklozen waren er 169 (48,0 %) gewone ongeschoolden en 54 (15,3 %) geoefende ongeschoolden; in de beroepsgroep metaalnijverheid waren er 26 en in de beroepsgroep landbouw 22 volledig werklozen.

De laatste gemeente van tewerkstelling, voor de werkloosheid, lag overwegend in het eigen arrondissement, namelijk 294 op 352 of 83,5 %. Onder de getelde volledig werklozen waren er 30 die het laatst in het arrondissement Oostende waren tewerkgesteld geweest en 10 in Frankrijk.

B. De overige gemeenten van het arrondissement Veurne.

Naast de kustgemeenten van het arrondissement Veurne, waarvan de economie uitgesproken is gericht op de toeristische activiteit, is het overig gedeelte van het arrondissement Veurne overwegend agrarisch gebleven.

a) *Evolutie van de bevolking.*

Het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne is een gebied met teruglopende bevolking. Het behoort tot de z.g. Westhoek, waar de bevolkingserosie sinds meer dan 100 jaar is ingezet.

Tussen 1947 en 1962 is de bevolking gedaald van 23.452 personen tot 21.312 personen of met 9,1 %; alleen te St.-Joris was het bevolkingcijfer in 1962 iets hoger dan in 1947 (356 tegenover 348). In de agrarische gemeenten van het Veurnse wordt de natuurlijke groei volledig afgeroomd door de migratie. In de jaren 1961-62 bedroeg het uitwijkingsoverschot binnen het eigen land 528 personen; per duizend inwoners bedroeg het jaarlijks vertrekoverschot 12 personen. De uitwijking is vooral op de kustgemeenten van het eigen arrondissement gericht. In 1960-61 verloor het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne 235 personen aan andere gemeenten van het eigen arrondissement, waarvan 220 personen aan de kustgemeenten. Ten opzichte van de andere arrondissementen van West-Vlaanderen was er een verlies van 190 personen en ten opzichte van de overige provincies een verlies van 103 personen.

b) *Plaatselijke tewerkstelling.*

De werkgelegenheid ligt er overwegend in de landbouw. In 1959 bedroeg het aandeel van de bevolking dat uitsluitend of hoofdzakelijk zijn bestaansbron had in de landbouw 29,8 % van de totale bevolking; in West-Vlaanderen in zijn geheel bedraagt dit aandeel slechts 9,0 %. In de bestudeerde gemeenten werd in 1959 nog 88,0 % van de bodem in cultuur gebracht tegenover 77,8 % in West-Vlaanderen in zijn geheel.

De bezoldigde tewerkstelling in de industrie ⁽¹⁾ is er zeer gering. Midden 1962 werden in de nijverheid amper 373 bezoldigden geteld in 58 bedrijven. De bijzonderste bedrijfstak was bovendien het bouwbedrijf met 192 tewerkgestelden. De tewerkstelling was reeds zeer gering in de houtnijverheid (83 bezoldigden), de voedingswarenbereiding (43) en de drankbereiding (24); in alle overige bedrijfstakken samen werden nog slechts 31 personen tewerkgesteld.

De bezoldigde werkgelegenheid voor vrouwen is er onbeduidend, nl. 15 personen.

c) *Evolutie van de werkgelegenheid.*

Tabel IX, 5 ⁽²⁾ geeft de evolutie van de werkgelegenheid per bedrijfstak.

In de voornaamste tewerkstellingssektor, nl. de landbouw, is de werkgelegenheid permanent dalend; tussen 1956 en 1962 verminderde het aantal bezoldigde arbeidskrachten van 479 tot 336 personen.

In de voedingswarenbereiding daalde de werkgelegenheid van 85 personen in 1947 tot 43 personen in 1962 en in de drankbereiding van 43 tot 24 personen. In de naoorlogse periode is er alleen in de houtverwerkende nijverheid en het bouwbedrijf enige verruiming van de werkgelegenheid geweest. In de houtverwerkende nijverheid was er een toename van de werkgelegenheid van 30 personen in 1947 tot 83 personen in 1962 en in het bouwbedrijf van 112 tot 192 personen.

(1) Be- en verwerkende nijverheid, bouwbedrijf en transportbedrijf.

(2) Zie volgende blz.

Tabel IX, 5 : Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne, 1947-62.

Bedrijfstak	1947 (a)		1956 (c)		1960 (c)		1962 (c)	
	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling
		(b)	(b)	380	479	314	412	260
Land- en bosbouw	—	—	—	—	—	—	—	—
Visserij	59	182	28	133	33	168	31	171
Industrie	20	112	25	186	24	207	23	192
Bouwbedrijf	3	3	1	1	4	5	4	10
Transportbedrijf	22	32	21	33	27	38	25	38
Eigenlijke handel	—	—	—	—	—	—	—	—
Bank- en financieuzen, verzekeringen	—	—	—	—	1	2	1	2
Andere diensten	—	—	3	7	7	12	4	4
Openbare diensten en diensten van algemeen nut	(b)	(b)	22	24	18	23	14	18
Totaal			480	863	428	867	362	771

(a) Handels- en nijverheidstelling 31 dec. 1947.

(b) Niet geteld in 1947.

(c) R.M.Z.-telling op 30 juni.

In de handel- en dienstensektor is de werkgelegenheid zeer gering en zonder noemenswaardige toename.

In het arrondissement Veurne is er geen enkele kern van enige ontwikkeling. De hoogste tewerkstelling hebben Veurne en Nieuwpoort met respectievelijk 1.305 en 1.282 tewerkgestelden. De groei van de werkgelegenheid is er echter gering; tussen 1956 en 1962 steeg de totale bezoldigde tewerkstelling te Veurne van 1.068 tot 1.305 personen en te Nieuwpoort van 947 tot 1.282 personen.

d) *Arbeidsmigratie en werkloosheid.*

Het aantal grensarbeiders uit de agrarische gemeenten van het arrondissement Veurne bedroeg in 1962 ongeveer 100 personen, waarvan circa 35 uit Beveren, 25 uit Leisele en een tiental uit Houtem, Alveringem en Gijverinkhove; in 1948 werden 272 grensarbeiders geteld.

Op 31 dec. 1961 omvatte de pendel naar andere provincies van het land 102 personen en de pendel naar de overige arrondissementen van West-Vlaanderen 426 personen.

Op 30 juni 1962 werden 171 volledig werkloze mannen en 12 volledig werkloze vrouwen geteld. Een reserve aan vrouwelijke arbeidskrachten onder de geregistreeerde werkloosheid is onbestaande.

Onder de mannelijke volledig werklozen waren er op 30 juni 1962 65 (38,0 %) met normale geschiktheid, 29 (17,0 %) met beperkte geschiktheid en 77 (4,5 %) met zeer beperkte arbeidsgeschiktheid. Onder de 65 mannen met normale geschiktheid waren er 51 die reeds meer dan 50 jaar waren (1). Voor 84 van de 171 mannen bedroeg de werkloosheidsduur reeds meer dan 1 jaar.

De volledig werkloze mannen behoren overwegend tot de landbouw (60) of zijn gewone ongeschoolden (57) of geoefende ongeschoolden (38). De laatste gemeente van tewerkstelling behoorde haast uitsluitend tot het eigen arrondissement (137) of Frankrijk (20).

(1) Zie appendix VI, 1.

C. Het arrondissement Diksmuide.

a) *Evolutie van de bevolking.*

Het arrondissement Diksmuide is een gebied met stagnerende bevolking. De bevolking verminderde van 48.252 personen in 1947 tot 48.190 personen in 1962 of met 0,1 %.

Alleen de kern Diksmuide en enkele gemeenten in de oostelijke helft van het arrondissement, nl. Houthulst, Koekelare, Kortemark en Bovekerke, evenals Keiem hebben een licht groeiende bevolking. Tussen 1947 en 1962 nam de bevolking in deze gemeenten toe van 19.669 personen tot 21.441 personen of met 9,0 %. In de overige gemeenten van het arrondissement Diksmuide overtrof het uitwijkingssaldo de natuurlijke groei; de bevolking daalde van 28.583 personen in 1947 tot 26.749 personen in 1962 of met 6,4 %.

Het totale verlies door uitwijkingsoverschot bedroeg voor de periode 1947-62 4.999 personen of gemiddeld 333 personen per jaar (6,6 per duizend inwoners). De uitwijking is vooral gericht op de kustarrondissementen en op de arrondissementen Gent en Brussel. Tijdens de jaren 1960-62 bedroeg het negatief migratiesaldo met het eigen land 959 eenheden. Het vertrekoverschot naar het arrondissement Brugge bedroeg 197 personen, het arrondissement Oostende 141, het arrondissement Veurne 156 en de arrondissementen Gent en Brussel respectievelijk 107 en 110 personen.

b) *Plaatselijke werkgelegenheid.*

De plaatselijke werkgelegenheid in het arrondissement Diksmuide beslaat ongeveer 12.000 arbeidsplaatsen voor een actieve bevolking van circa 17.700 personen. De werkgelegenheid ligt voor circa 35 % in de landbouw, 30 % in de industrie en voor 35 % in handel, ambacht en diensten.

De bezoldigde tewerkstelling in de industrie is zeer gering. Medio 1962 werden in de be- en verwerkende nijverheid 1.406 bezoldigden tewerkgesteld en in het bouwbedrijf en het transportbedrijf nog 798 personen. De totale bezoldigde tewerkstelling beliep 3.030 personen. De bijzonderste industriële bedrijfstakken zijn de voedingswarenbereiding (547 bezoldigden), de houtnijverheid (165), de kledingsnijverheid (120) en de drankbereiding (118).

c) *Evolutie van de werkgelegenheid.*

De werkgelegenheid in het arrondissement Diksmuide is groeiend in de jongste jaren. Tabel IX, 6 (1) geeft een overzicht van de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de periode 1947-62.

In de eigenlijke industrie is de werkgelegenheid tussen 1947 en 1962 toegenomen van 926 tot 1.406 arbeidsplaatsen (+ 51,8 %) en in het bouwbedrijf van 444 tot 752 arbeidsplaatsen (+ 69,4 %). Ook in de handel- en dienstensektor was er enige groei van de werkgelegenheid. De meest expansieve bedrijfstak in de eigenlijke industrie was de voedingswarenbereiding met een toename van 233 arbeidsplaatsen in 1947 tot 547 in 1962; de groei van een groot bedrijf was hierbij bepalend. De werkgelegenheid in de textielnijverheid was dalend (van 147 tot 96).

De bezoldigde tewerkstelling in de primaire sektor is sterk regressief; tegenover 688 bezoldigden in 1947 werden nog slechts 305 bezoldigden geteld in 1962. Ook het aantal familiale arbeidskrachten in de landbouw is dalend; in 1950 werden 7.451 bestendig tewerkgestelde familiale arbeidskrachten geteld tegenover 6.280 in 1959.

In 1963 besliste de firma Werkhuisen L. Claeys uit Zedelgem tot de vestiging van een filiaalbedrijf te Diksmuide; er wordt een tewerkstelling voorzien van circa 400 personen. Aldus zal ook de metaalsektor in het Diksmuidse vaste voet verwerven.

d) *Arbeidsmigratie en werkloosheid.*

Op een totale actieve bevolking van 17.733 personen op einde 1961 waren er 3.574 in een ander Westvlaams arrondissement tewerkgesteld, 959 in een andere provincie en 83 in Frankrijk; bovendien groepeeret het arrondissement Diksmuide nog een duizendtal seizoenarbeiders.

Op 30 juni 1962 werden in het arrondissement Diksmuide 1.130 volledig werkloze mannen en 212 volledig werkloze vrouwen geteld; 460 mannen en 41 vrouwen hadden hun laatste werkgelegenheid in Frankrijk, hoofdzakelijk als seizoenarbeider.

(1) Zie volgende blz.

Tabel IX, 6 : Evoluite van de bezoldigde tewerkstelling in het arrondissement Diksmuide, 1947-62 (a).

BEDRIJFSTAKKEN	1947		1956		1962	
	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling
	Land- en bosbouw, visserij (b)	476	688	343	431	222
Industrie	133	926	136	1.153	155	1.406
Bouwbedrijf	86	444	94	540	122	752
Transportbedrijf	24	49	7	13	11	46
Eigenlijke handel	71	196	66	233	85	257
Overige diensten	7	13	12	27	18	77
Openbare diensten en diensten van algem. nut	53	210	54	122	65	187
Totaal	850	2.526	712	2.519	678	3.030

(a) R.M.Z.-tellingen.

(b) Seizoenarbeiders niet inbegrepen.

D. Het arrondissement Oostende.

Het arrondissement Oostende omvat, zoals het arrondissement Veurne, een zone die overwegend op het toerisme is georiënteerd en een gebied dat sterk agrarisch is gebleven. Het westelijk gedeelte van het arrondissement Oostende, behoudens de kustzone, vertoont dezelfde kenmerken als het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne.

a) Evolutie van de bevolking.

De bevolking in de kustgemeenten van het arrondissement Oostende groeit vrij sterk aan. De bevolking in de kustgemeenten (1) nam toe van 73.906 personen in 1947 tot 86.993 in 1962 of met 17,7 %. In de overige gemeenten van het arrondissement Oostende was er tussen 1947 en 1962 een toename van de bevolking van 33.748 tot 34.894 personen of van 3,4 %. De gemeenten ten westen van de lijn Moere-Gistel-Snaaskerke-Stene-Oostende hebben een dalende bevolking, namelijk van 5.912 personen in 1947 tot 5.296 personen in 1962 of een vermindering met 10,4 %; in de overige gemeenten is de bevolking lichtjes stijgend, namelijk van 27.836 in 1947 tot 29.598 in 1962 of met 6,3 %.

De kustzone is inwijkingsgebied ten opzichte van het plattelandsgebied van het eigen arrondissement en van de overige arrondissementen van West-Vlaanderen; ook ten aanzien van de andere provincies — behoudens Brabant en Antwerpen — registreert de kustzone van het arrondissement Oostende regelmatig een vestigingsoverschot (2). In de periode 1947-61 bedroeg het inwijkingsoverschot in de kustgemeenten gemiddeld per jaar 337 personen of 4,2 per duizend inwoners. In de overige gemeenten van het arrondissement Oostende was er een uitwijkingsoverschot van gemiddeld 190 personen per jaar of 5,5 per duizend inwoners.

b) Plaatselijke tewerkstelling.

De toeristische activiteit is de voornaamste bron van werkgelegenheid in de meeste kustgemeenten; de stad Oostende heeft een meer gevarieerde structuur met zijn havenactiviteit en industrie.

(1) Lombardsijde, Westende, Middelkerke, Oostende, Stene, Bredene, Klemskerke, Vlissegem.

(2) Zie O. VANNESTE, J. THEYS en M. ZWAENPOEL: « Het arrondissement Oostende — een regionaal-ekonomische studie », Brugge, 1962.

In 1963 hadden de kustgemeenten Lombardsijde, Westende, Middelkerke, Oostende, Bredene, Klemskerke en Vlissegem gezamenlijk een logieskapaciteit van 76.150 personen waarvan 15.300 personen in hotels en pensions, van 14.500 personen in inrichtingen voor sociaal toerisme, vakantiekolonies en kuurinrichtingen, 21.200 personen in huurappartementen en villa's en 25.100 personen in kampeerinrichtingen. In 1963 werden 933.280 overnachtingen geregistreerd in hotels en pensions, 1.115.791 overnachtingen in inrichtingen voor sociaal toerisme, vakantiekolonies en kuurinrichtingen, 1.409.987 overnachtingen in huurappartementen en -villa's en 789.844 overnachtingen in kampeerinrichtingen.

De totale bezoldigde tewerkstelling in de badplaatsen van het arrondissement Oostende bedroeg medio 1962 16.279 personen in 1.864 bedrijven. In het hotel-, restauratie- en cafébedrijf waren er 354 inrichtingen waar 1.831 bezoldigden werden tewerkgesteld. In de eigenlijke handelsinrichtingen werden 2.557 bezoldigden tewerkgesteld en in schoonmaakbedrijven, persoonsverzorging en vermakelijkheidsbedrijven nog 1.354 personen. In de bouwnijverheid bedroeg de werkgelegenheid 3.322 personen. In de voornoemde sectoren die uitsluitend of in hoge mate in functie staan van de toeristische activiteit viel aldus een werkgelegenheid van 9.064 personen of 55,7 % van de totale tewerkstelling. In de eigenlijke industrie werden 2.885 personen tewerkgesteld, in de visserij 1.593 personen, in de landbouw 47 personen, in de openbare diensten en diensten van algemeen nut 1.510 personen, in bank- en financie- wezen 700 personen en in transport 475 personen. In de eigenlijke industrie zijn de dominerende sectoren de metaalverwerkende nijverheid, inclusief scheepsbouw (1.033 bezoldigden) en de voedings- warenbereiding (811).

Buiten de kustgemeenten heeft alleen Zandvoorde een noemenswaardige industriële tewerkstelling (1.028), hoofdzakelijk in de chemische nijverheid (905 personen). In alle overige gemeenten samen bedroeg de industriële tewerkstelling 2.007 personen, waarvan 1.148 personen in het bouwbedrijf. In de landbouw werden — buiten de kustgemeenten — 132 bezoldigden tewerkgesteld, in de visserij 64 personen, in de eigenlijke handel 204 personen en in overige diensten 165 personen.

In het zuidwestelijk gedeelte van het arrondissement Oost-

ende ⁽¹⁾ was in 1959 27,8 % van de bevolking uitsluitend of hoofdzakelijk afhankelijk van de inkomsten van een landbouwbedrijf en in de overige gemeenten van het arrondissement Oostende — buiten de badplaatsen — bedroeg het overeenkomstig aandeel 11,3 %.

c) *Evolutie van de werkgelegenheid.*

De werkgelegenheid in het arrondissement Oostende is in de jongste jaren weinig gestegen. Tabel IX, 7 ⁽²⁾ geeft de evolutie van de werkgelegenheid in de periode 1947-62.

De groei van de werkgelegenheid voltrok zich tussen 1947 en 1962 in de handel- en dienstensektor en in het bouwbedrijf. In de eigenlijke industrie, in de landbouw en in de visserij was de werkgelegenheid dalend. De vermindering van de werkgelegenheid in de eigenlijke industrie valt hoofdzakelijk terug op de inkrimping in de chemische nijverheid (— 287 personen) en de metaalnijverheid (— 103). De enige industriële activiteit met vermeldenswaardige groei van de werkgelegenheid was de sektor van de steenbakkerijen (+ 201 personen).

d) *Arbeidsmigratie en werkloosheid.*

De mobiliteit van de arbeidskrachten in het arrondissement Oostende is vrij groot. Op 31 dec. 1961 bedroeg de uitgaande pendel naar andere provincies van het land 2.372 personen. De overige arrondissementen van de provincie West-Vlaanderen stelden 3.711 personen tewerk uit het Oostendse ⁽³⁾. De pendelarbeiders komen vooral voor in het oostelijk gedeelte van het arrondissement en in de agglomeratie Oostende ⁽⁴⁾.

De werkloosheid treft nog regelmatig circa 8 % van de actieve bevolking. Tijdens de periode 1955-62 bedroeg het daggemiddelde van de volledige werkloosheid 1.947 mannen en 775 vrouwen. De werkloosheid onder de vrouwen situeert zich vooral in de kustgemeenten; de werkgelegenheid ligt er immers vooral in de bij

(1) Mannekensvere, Schore, St.-Pieters-Kapelle, Zande, Zevokote, Slijpe, Leffinge, Wilskerke.

(2) Zie volgende blz.

(3) De ingaande pendel uit Westvlaamse arrondissementen bedroeg 3.508 personen. De ingaande pendel uit andere provincies wordt geraamd op circa 700 personen.

(4) Zie O. VANNESTE, J. THEYS en M. ZWAENEPOEL: « Het arrondissement Oostende — een regionaal-ekonomische studie », Brugge, 1962.

Tabel IX, 7 : Evolutie van de werkgelegenheid in het arrondissement Oostende, 1947-62 (a).

BEDRIJFSTAKKEN	1947		1956		1962	
	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling	Aantal bedrijven	Tewerkstelling
	Land- en bosbouw (b)	306	539	246	306	147
Visserij	191	2.030	150	987	141	1.657
Industrie	453	5.146	426	4.937	420	4.661
Bouwbedrijf	419	3.346	416	4.589	440	4.513
Transportbedrijf	87 (c)	1.424 (c)	53	679	65	543
Eigenlijke handel	270	2.128	346	2.083	381	2.761
Bank- en financieuzen, verzekeringen	23	178	42	274	55	711
Hotel-, restauratie- en cafébedrijf			355	1.515	356	1.834
Schoonmaakbedrijven, persoonsverzorging, private huisdienst	290	1.492	70	462	138	654
Vermakelijkheidsbedrijven			38	589	35	755
Openbare diensten en diensten van algem. nut	137	1.314	164	1.225	189	1.606
Totaal	2.176	17.597	2.306	17.646	2.367	19.874

(a) Telling R.M.Z.

(b) Seizoenarbeiders niet inbegrepen.

(c) Met inbegrip van de tewerkgestelden ressorterend onder de Dienst voor Maatschappelijke Veiligheid van de Zeelieden der Koopvaardij.

uitstek seizoengevoelige toeristische bedrijvigheid. Op 30 juni 1962 werden 1.178 volledig werkloze mannen en 258 volledig werkloze vrouwen geteld ; 100 mannen hadden hun laatste werkgelegenheid in Frankrijk (1), terwijl 903 mannen en 228 vrouwen het laatst in eigen arrondissement waren tewerkgesteld geweest.

Dit overzicht van de positie van Veurne ten opzichte van de omringende gewesten wijst uitgesproken op een geïsoleerde ligging. De meest nabije kern in ontwikkeling is Diksmuide, op een afstand van 15 km gelegen ; in het eigen arrondissement is er geen enkele kern die een noemenswaardige expansie kende in de naoorlogse periode. De Westkust en Oostende zijn eenzijdig op het toerisme georiënteerd ; de werkgelegenheid is er uitermate seizoengevoelig. Een verruiming van de werkgelegenheidskansen is mogelijk rond Duinkerke ; de organisatie van de arbeidsmarkt voor het hoogovenbedrijf zal echter bepalend zijn. Een ontwikkeling in de richting van een verhoogde arbeidsmigratie op Duinkerke kan echter niet als onvoorwaardelijk gunstig worden erkend ; daarom moet onderzocht worden in welke mate en op welke wijze in eigen gewest een oplossing kan gevonden worden voor het werkgelegenheidsvraagstuk.

---

(1) Overwegend als seizoenarbeider.

HOOFDSTUK X

SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Vooraleer de konklusies van de studie naar voor te brengen, lijkt het nuttig nog even de meest markante kentrekken van de economische structuur van Veurne te belichten.

§ 1. **Samenvatting.**

1. Veurne heeft door zijn ligging en zijn verstedelijkte structuur een bijzondere betekenis als mogelijk steunpunt in de ontwikkeling van de Westhoek. Veurne is een verkeersknooppunt voor het westelijk gedeelte van de provincie West-Vlaanderen.
2. De bevolking te Veurne bedraagt 7.341 personen ; de bevolkingsdichtheid bereikt 371 personen per kwadraatkilometer. Sinds 1947 is het bevolkingstal verminderd met 285 eenheden of met 3,7 %.
3. Het geboortecijfer ligt laag te Veurne, met gemiddeld 15 geboorten per 1.000 inwoners ; het sterftcijfer schommelt rond 11 per duizend inwoners.
4. Veurne registreert in de jongste naoorlogse periode regelmatig een uitwijkingsoverschot. In de jongste 10 jaar (1954-63) verloor Veurne gemiddeld 40 personen per jaar door vertrekoverschot. De uitwijking is vooral op de kustgemeenten van het eigen arrondissement gericht en op de arrondissementen Brussel en Gent. Ten opzichte van de plattelandsgemeenten van het eigen arrondissement en het arrondissement Diksmuide is Veurne echter inwijkingsgebied.
5. De migratie brengt een veroudering mede van de bevolking te Veurne. In de periode 1957-62 was er in de leeftijdsgroepen

van 40 jaar en minder een uitwijkingsoverschot van 203 personen ; in de leeftijdsgroepen van meer dan 60 jaar was er een inwijkingsoverschot van 27 personen.

6. De leeftijdsopbouw van Veurne is gekenmerkt door een sterk onevenwicht tussen de mannelijke en de vrouwelijke bevolking en door een dichte bezetting in de hoogste leeftijdsgroepen. In 1962 werden slechts 94 mannen geteld tegenover 100 vrouwen ; in de leeftijdsgroepen tot 25 jaar is er een uitgesproken overwicht van het aantal mannen, doch onder de ouderen worden aanzienlijk meer vrouwen geteld dan mannen. Vooral de vrouwelijke bevolking is sterk verouderd. Het aandeel van de vrouwen van 65 jaar en meer in de totale vrouwelijke bevolking te Veurne bedroeg in 1962 16,3 % tegenover 13,8 % in het Rijk ; voor de mannen was de verhouding respectievelijk 12,0 % en 10,4 %.
7. Bij gelijkblijvende natuurlijke groei als in de jongste jaren en evenwicht tussen in- en uitwijking zal de bevolking in het gebied dat behoort tot de invloedssfeer van Veurne tussen 1961 en 1976 toenemen met 6,9 %. De bevolking in beroepsleeftijd zal lichtjes toenemen.
8. De beroepsbevolking te Veurne omvatte op einde 1961 1.934 mannen en 736 vrouwen.
9. De mannelijke beroepsbevolking is vooral tewerkgesteld in de sectoren vervoer en verkeer (19,3 %), groot- en kleinhandel (13,7 %), bouwbedrijf (10,8 %), landbouw (8,6 %) en metaalnijverheid (7,3 %) ; de vrouwelijke bevolking vindt vooral werkgelegenheid in groot- en kleinhandel (25,1 %), diensten aan personen (18,8 %), onderwijs (12,8 %) en allerlei diensten. Het hoge aandeel van de sektor vervoer en verkeer valt terug op het groot aantal binnenschippers en helpers. De beroepsbevolking telt relatief veel patroons en helpers.
10. De landbouw is voor circa 5 % van de bevolking de voornaamste bestaansbron. Het landbouwareaal beslaat 80 % van de totale oppervlakte van Veurne.
11. Het zeer kleine landbouwbedrijf komt te Veurne betrekkelijk weinig voor. De gemiddelde oppervlakte van een landbouw-

bedrijf is nagenoeg 16 ha. Slechts 16 % van de betaalde oppervlakte wordt in eigendom uitgebaat. De dominerende teelt te Veurne is de teelt van graangewassen (42 %), met een sterke bezetting van zomergerst. Het weide- en grasland beneemt 39 % van het landbouwareaal en de nijverheidsgewassen 9 %. De veestapel is te Veurne eerder gering in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk ; op de polderweiden wordt echter relatief veel mest- en slachtvee gehouden. De mechanisering van de landbouwactiviteit is te Veurne vrij gunstig.

12. De tewerkstelling in de landbouw te Veurne omvat circa 200 bestendig tewerkgestelde personen ; in 1950 werden nog 300 personen bestendig tewerkgesteld. Het aantal loontrekkenden met bestendige tewerkstelling blijft beperkt tot een 30-tal.
13. De industriële werkgelegenheid te Veurne is zeer gering. In 1962 bedroeg de bezoldigde tewerkstelling in de nijverheid (bouw en transport inbegrepen) slechts 855 personen. Het bouwbedrijf is de bijzonderste bedrijfstak (367 bezoldigden), gevolgd door de voedingswarenbereiding (218). Slechts 9 bedrijven hebben een tewerkstelling van meer dan 20 personen ; 4 van deze bedrijven behoren tot het bouwbedrijf.
14. Tussen 1937 en 1947 is de werkgelegenheid in de industrie gestegen van 545 tot 722 personen ; tussen 1947 en 1962 was er een groei van 133 arbeidsplaatsen. De groei van de werkgelegenheid voltrok zich in het bouwbedrijf en de voedingswarenbereiding.
15. Op einde 1947 werden te Veurne 364 alleenstaande handelaars geteld ; de bezoldigde tewerkstelling in de eigenlijke handelsinrichtingen bedroeg 122 personen in 31 inrichtingen. De bezoldigde tewerkstelling is tot 224 personen gestegen in 1962 ; in 1962 werden 38 handelsinrichtingen geteld met bezoldigd personeel. In bank- en financiewezen, hotelbedrijf, vermakelijkheidsbedrijven en persoonsverzorging werden in 1962 60 bezoldigden tewerkgesteld.
16. Veurne is een verzorgend centrum op het vlak van de handel en de dienstverlening. De invloedssfeer van het handelsapparaat van Veurne strekt zich vooral uit over de agrarische gemeenten van het arrondissement Veurne en dringt zelfs door

tot de kustgemeenten. In de jongste jaren werd de verzorgende functie van Veurne aangetast door de groei van de handelssektor te Koksijde en De Panne.

17. In 1961 was er te Veurne een uitgaande pendel van 477 werknemers en een ingaande pendel van circa 870 personen. De uitgaande pendel was vooral op de kustgemeenten van het eigen arrondissement georiënteerd (226 personen); de uitgaande pendel naar andere provincies betrof 60 personen en het aantal tewerkgestelden in Frankrijk 24 personen. De ingaande pendel kwam overwegend uit de kustgemeenten van het eigen arrondissement (348 personen) en de plattelandsgemeenten van het arrondissement Veurne (315 personen).
18. Veurne behoorde tot voor kort tot een gebied met hoge werkloosheidsdruk. De werkloosheidsdruk te Veurne is regelmatig anderhalve maal zo groot als in het Rijk, althans voor de mannen. In vergelijking met de overige gemeenten van het arrondissement Veurne is de werkloosheidsdruk te Veurne tamelijk laag. Onder de werklozen komen eerder weinig volledig arbeidsbekwame arbeidskrachten voor. De werkloosheid onder de vrouwen is sterk seizoengevoelig en dit in functie van de toeristische activiteit. De arbeidsreserve onder de geregistreerde werklozen is zeer gering.
19. De woningvoorraad te Veurne kan nauwelijks volstaan voor de huidige bevolking. Op einde 1962 werden te Veurne 2.041 partikuliere huizen geteld. Voor vervangingsbouw zouden jaarlijks gemiddeld 40 woningen moeten gebouwd worden; in de jongste jaren werden gemiddeld slechts 15 huizen per jaar gebouwd.
20. Veurne heeft voorzieningen op het vlak van elektriciteit, gas en water. Veurne bezit een telefooncentrale, een telegraafkantoor, is de zetel van een postonvangerij 1ste klasse, een arrondissementskommissariaat, een rechtbank van eerste aanleg, een rechtbank van koophandel en een vrederecht.
21. Veurne beschikt over een rusthuis voor ouden van dagen en bezit een modern hospitaal met moederhuis. Op het vlak van de gezondheidszorg vervult Veurne een belangrijke verzorgende functie.

22. Op het grondgebied van de stad is een inrichting voor technisch en beroepsonderwijs voor jongens aanwezig; de hogere secundaire cyclus wordt uitgebouwd. Veurne bezit tevens een school voor technisch en beroepsonderwijs voor meisjes (snit en naad); de hogere cyclus is in wording. Veurne heeft 3 scholen voor middelbaar onderwijs; 1 voor jongens, 1 voor meisjes en 1 gemengde school. De invloedssfeer van het onderwijsapparaat beslaat nagenoeg het ganse arrondissement Veurne en gaat tot in het arrondissement Diksmuide, vooral wat betreft het technisch onderwijs voor jongens.
23. In de omringende gewesten is vooral de evolutie in de streek van Duinkerke van belang. De werkgelegenheid in Noord-Frankrijk in zijn geheel stagneert. Te Duinkerke is een nieuw hoogovencomplex ingeplant; de arbeidsvoorziening is er gericht op de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Er moet verder rekening gehouden worden met het feit dat tegen 1970 een belangrijke aanvoer van jongeren op de Noord-Franse arbeidsmarkt zal plaats hebben. In eigen land is de evolutie ten slotte van die aard dat Veurne aangewezen lijkt om te fungeren als ontwikkelingscentrum voor de eigenlijke Westhoek.

§ 2. Tendensen en aanbevelingen.

De ligging van Veurne in het uiterste westen van het land en buiten de grote verkeersstromen stelt uiteraard beperkingen aan de ontwikkelingskansen van deze stad. Bij de herstructurering van de Westhoek heeft Veurne echter een voorname rol te vervullen.

Veurne leunt aan bij de toeristisch uitgebouwde Westkust, zonder evenwel totaal in de toeristische activiteit geïntegreerd te zijn. De verdere ontwikkeling van het toerisme aan de Westkust doorkruist zelfs enigermate de mogelijkheden van een industrialiseringspolitiek van Veurne, vooral op het vlak van de vrouwelijke arbeidsmarkt.

Tegenover het agrarisch achterland fungeert Veurne als verzorgingscentrum en als doorgangscentrum in de definitieve migratie.

Het gehele achterland van Veurne zal in de toekomst in sterke mate op de landbouw georiënteerd blijven. De bevolkingsuitdunning van dit gebied — die reeds vele jaren geleden werd ingezet —

zal echter geleidelijk stilvallen. De uitrusting van Veurne tot een uitgebouwd verzorgingscentrum, met alle noodzakelijke voorzieningen inzake openbare diensten, huisvesting, cultuur en ontspanning, moet de mogelijkheid bieden om te Veurne een eindpunt — en niet langer een doorgangspunt — te vormen in de definitieve migratie uit de landelijke gemeenten.

De verwachtingen inzake uitbreiding van de werkgelegenheid in de bestaande industrie te Veurne zijn zeer gering; wel is de vestiging van een wolspinnerij beloftevol voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de nabije toekomst. Buiten Veurne is in het eigen arrondissement geen enkele kern van snelle ontwikkeling te vinden; de evolutie te Nieuwpoort verloopt eerder traag. De meest nabije kern in ontwikkeling is Diksmuide, gelegen op een afstand van 15 km. De Westkust en de Middenkust (het Oostendse) zijn eenzijdig op het toerisme georiënteerd, met het kenmerk van een hoge seizoengevoeligheid van de werkgelegenheid. In de ontwikkeling van de toeristische bedrijvigheid ligt voor Veurne geen oplossing.

De uitbouw van het hoogovencomplex te Duinkerke blijkt praktisch niet te zullen doorwerken op de arbeidsmarkt van het Veurnse. De organisatie van de arbeidsmarkt van dit bedrijf wordt immers gericht naar tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten die zich definitief vestigen in de nabijheid van de werkgelegenheid; rond Duinkerke wordt voor deze arbeidskrachten woongelegenheid geschapen. In de halflange en lange periode mag verwacht worden dat de aanvoer van jonge arbeidskrachten op de Noordfranse arbeidsmarkt en de verdere — ofschoon verminderde — uitstoting uit de landbouw, voldoende ruimte zal laten voor de verdere groei van het hoogovencomplex en de bedrijven die zich rond dit complex zullen ontwikkelen.

Voor Veurne en omgeving moet daarom in eigen gewest werkgelegenheid worden geschapen. Veurne, Diksmuide en Nieuwpoort kunnen in deze ontwikkelingspolitiek als kernen dienen. Wegens zijn ligging aan de rand van de Westkust en nabij een dunbevolkt agrarisch gebied, zal de ruimte voor nieuwe werkgelegenheid te Veurne echter beperkt moeten blijven.

Het werkgelegenheidstekort in het arrondissement Veurne kan het best benaderd worden door een vergelijking met de situatie in

het arrondissement Kortrijk, dat gekenmerkt is door een hoge aktiviteitsgraad van de bevolking en een dichte industriële bezetting. Indien de aktiviteitsgraad van de bevolking van het arrondissement Veurne wordt opgetrokken tot het niveau van het Kortrijkse en eenzelfde industrialiseringshoogte wordt bereikt, dan zou het arrondissement Veurne de tewerkstelling in de industrie met circa 7.300 arbeidsplaatsen (4.650 mannen en 2.650 vrouwen) kunnen opdrijven met de huidige bevolking. Er moet echter rekening worden gehouden met de relatief sterke oriëntering op de landbouw, waardoor een aantal arbeidskrachten aan deze teoretische arbeidsreserve worden onttrokken; bovendien geeft de toeristische aktiviteit in de kustgemeenten aanleiding tot een supplementaire tewerkstelling in de handel- en dienstensektor, terwijl ook de visserij ingrijpt op de arbeidsmarkt. Uiteindelijk blijkt de feitelijke arbeidsreserve in het arrondissement Veurne te kunnen gesteld worden op circa 3.000 personen (2.300 mannen en 700 vrouwen) ⁽¹⁾.

Het verzorgingscentrum Veurne ondergaat echter de mededinging op de arbeidsmarkt vanwege de kern Nieuwpoort, stedelijk centrum met industriële onderbouw, en van het kusttoerisme.

De invloedssfeer van Nieuwpoort binnen het arrondissement Veurne is zeer beperkt; de arbeidsreserve binnen dit gebied bedraagt ongeveer 600 personen (300 mannen en 300 vrouwen), die niet beschikbaar is voor de ontwikkeling van Veurne.

In de eigenlijke kustzone ⁽²⁾ — Nieuwpoort inbegrepen — ligt een arbeidsreserve van circa 2.500 personen (1.800 mannen en 700 vrouwen). Een gedeelte van deze reserve is beschikbaar voor de industrie van Veurne.

De arbeidsreserve in het arrondissement Veurne waarop de ontwikkeling van de stad Veurne direkt kan steunen blijkt te kunnen gesteld worden op 1.000 à 1.200 personen. Indien rekening wordt gehouden met de bevolkingsevolutie en de aangroei van de beroepsbevolking in het gebied dat behoort tot de invloedssfeer van de stad Veurne en met een verdere — beperkte — uitstoting uit de landbouw, dan blijkt het tewerkstellingsobjektief voor Veurne te kun-

(1) Voor de metodiek zie: O. VANNESTE, J. THEYS & M. ZWAENEFEL: « Het arrondissement Roeselare, een regionaal-ekonomische studie », W.E.S., Brugge, 1963, 273-276.

(2) Adinkerke, De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort.

nen gesteld worden op een toename van circa 1.800 arbeidsplaatsen voor het jaar 1975. Het terrein van 59 ha dat voor industrievestiging werd vastgelegd zal hiertoe ruimschoots volstaan en zal eveneens ruimte kunnen bieden voor de behoeften van verplaatsing uit de stadskern of uit omliggende gemeenten van bestaande industrie- en handelsinrichtingen naar het nijverheidsterrein.

Voor de versteviging van de verzorgende functie van Veurne zal het nodig zijn Veurne uit te rusten als wooncentrum met een bijhorende gamma van dienstverlenende bedrijfheden.

Voor de groei van het aantal gezinnen in het verzorgingsgebied van de stad Veurne zal de woningvoorraad — 5.485 woningen op einde 1961 — tegen einde 1975 moeten opgevoerd worden met circa 100 eenheden; de behoefte voor vervangingsbouw mag op ongeveer 550 eenheden gesteld worden. De bouwbedrijvigheid zou gemiddeld per jaar in een veertienjarige periode 45 woningen moeten omvatten.

Verder is de uitbouw van een modern uitgerust winkelcentrum te Veurne wenselijk; de verzorgende functie van Veurne wordt aangevreten door de kustgemeenten. Voor de middenstandsorganisaties is hier in samenwerking met het stadsbestuur een taak weggelegd om het probleem grondig te analyseren en een passende oplossing te zoeken.

Een verbetering van de verkeerstechnische ontsluiting van Veurne zou worden bereikt door de spoorverbinding Adinkerke-Duinkerke opnieuw voor het personenverkeer open te stellen; het contact met het centrale gedeelte van Frankrijk zou aldus aanzienlijk worden versoepeld.

De ontwikkeling van de stad Veurne ligt in zijn geheel nauw gebonden aan de kracht waarmee het de rol van woon- en verzorgingscentrum weet te vervullen. De mededinging van de kustgemeenten op alle vlakken van de sociaal-ekonomische uitbouw (woongebied, verzorging, arbeidsmarkt) zal zich handhaven en wellicht nog toenemen. Daarom is het nodig dat de verruiming van de werkgelegenheid die zich te Veurne aankondigt, gevolgd wordt door aanpassingen in de sectoren woningbouw en handel- en dienstensektor.

APPENDICES

Appendix II, 1 : Evolutie van de bevolking te Veurne, 1861-1963 (a).

Jaar	Geboorten	Sterften	Inwijking	Uitwijking	Totale bevolking
1861	148	149	227	175	4.731
1862	149	146	165	205	4.694
1863	155	180	166	174	4.661
1864	169	187	144	134	4.630
1865	170	153	148	183	4.612
1866	140	155	131	264	4.548
1867	166	156	134	184	4.512
1868	161	186	163	132	4.518
1869	142	133	191	181	4.537
1870	172	151	273	188	4.643
1871	171	151	204	173	4.694
1872	184	204	166	171	4.669
1873	187	166	221	189	4.722
1874	170	145	217	199	4.765
1875	190	174	211	162	4.830
1876	178	141	237	178	4.931
1877	186	90	189	165	5.051
1878	171	152	175	209	5.036
1879	191	147	275	215	5.140
1880	169	200	300	355	5.083
1881	184	122	105	203	5.147
1882	177	121	201	227	5.177
1883	163	124	253	214	5.255
1884	150	126	269	226	5.322
1885	167	161	232	269	5.291
1886	202	161	357	379	5.285
1887	171	120	257	234	5.359
1888	164	152	308	259	5.420
1889	152	132	319	294	5.465
1890	165	150	296	281	5.577
1891	160	132	263	264	5.604
1892	131	145	283	291	5.582
1893	142	167	379	311	5.625
1894	133	108	353	374	5.629
1895	142	129	281	323	5.600
1896	139	110	327	312	5.644
1897	139	123	336	360	5.636
1898	136	117	386	297	5.744
1899	161	102	366	409	5.760
1900	153	116	383	406	5.796
1901	139	123	364	337	5.839
1902	143	138	351	306	5.889
1903	157	117	352	314	5.967
1904	156	113	431	342	6.099

Appendix II, 1 : Evolutie van de bevolking te Veurne, 1861-1963 (vervolg).

Jaar	Geboorten	Sterften	Inwijking	Uitwijking	Totale bevolking
1905	158	121	385	320	6.201
1906	156	139	416	354	6.289
1907	139	124	456	383	6.377
1908	165	142	432	378	6.454
1909	155	142	462	465	6.454
1910	155	79	470	409	6.583
1911	170	113	388	345	6.683
1912	150	135	437	418	6.717
1913	144	130	379	475	6.635
1914	152	109	—	—	6.678
1915	90	128	—	—	6.640
1916	88	74	88	74	6.654
1917	60	80	60	80	6.634
1918	85	129	—	—	6.590
1919	97	127	931	579	6.912
1920	191	129	1.973	1.221	7.533
1921	178	141	1.022	590	8.002
1922	183	116	662	721	8.010
1923	168	95	706	710	8.079
1924	170	103	566	705	8.007
1925	161	116	570	722	7.900
1926	155	97	507	771	7.694
1927	140	104	511	616	7.625
1928	146	104	487	570	7.584
1929	140	117	434	442	7.599
1930	136	110	484	395	7.818
1931	158	118	609	1.208	7.259
1932	141	98	382	395	7.289
1933	119	81	397	370	7.354
1934	125	91	343	312	7.419
1935	122	93	401	360	7.489
1936	134	94	400	370	7.559
1937	130	76	464	388	7.689
1938	125	97	315	369	7.663
1939	123	97	348	337	7.700
1940	114	132	419	512	7.589
1941	127	100	305	398	7.523
1942	120	92	187	288	7.450
1943	134	105	152	163	7.468
1944	130	109	259	253	7.495
1945	128	82	487	497	7.531
1946	108	66	367	371	7.569
1947	161	97	270	322	7.626
1948	124	88	266	359	7.569

Appendix II, 1 : Evolutie van de bevolking te Veurne, 1861-1963 (vervolg).

Jaar	Geboorten	Sterften	Inwijking	Uitwijking	Totale bevolking
1949	111	74	245	242	7.609
1950	127	89	249	339	7.557
1951	100	69	199	357	7.430
1952	102	76	337	337	7.456
1953	128	85	299	366	7.432
1954	119	99	291	401	7.342
1955	119	96	292	360	7.297
1956	126	83	289	332	7.297
1957	121	76	337	300	7.379
1958	125	82	269	317	7.374
1959	113	87	298	344	7.354
1960	106	90	260	304	7.326
1961	118	73	286	331	7.330
1962	98	84	275	304	7.315
1963	113	88	234	233	7.341

(a) Bron : Bevolkings- en vreemdelingenregisters. Voor de jaren waarin een officiële volkstelling werd gehouden (1866 - 1876 - 1880 - 1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1947 - 1961) werd het bevolkingscijfer van de volkstelling overgenomen ; dit bevolkingscijfer was doorgaans afwijkend van de statistiek op basis van de gemeentelijke registers.

Appendix III, 1 : Totale tewerkstelling te Veurne op 31 dec. 1947.

BEDRIJFSTAKKEN	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Abs.	pCt	Abs.	pCt	Abs.	pCt
Landbouw, veeteelt	242	11,1	43	4,6	285	9,2
Bodemindustrie	14	—	—	—	14	—
Voedingswaren- en drankbereiding	152	—	33	—	185	—
Houtnijverheid	126	—	4	—	130	—
Kledingnijverheid	52	—	75	—	127	—
Steenbakkerijen e.d.	33	—	2	—	35	—
Metaalnijverheid	149	—	4	—	153	—
Bouwbedrijf	251	—	2	—	253	—
Vervoer	355	—	201	—	556	—
Post, telegraaf, telefoon	58	—	3	—	61	—
Overige industrie	57	—	15	—	72	—
Totaal industrie	1.247	57,3	339	36,3	1.586	51,0
Groot- en kleinhandel	314	—	201	—	515	—
Bank- en financiewezen, verzekeringen en agentschappen	42	—	16	—	58	—
Herbergen, hotels, spijshuizen	26	—	87	—	113	—
Schoonmaakbedrijven, persoonsverzorging	14	—	8	—	22	—
Private huisdienst	—	—	102	—	102	—
Vermakelijkheidsbedrijven	9	—	3	—	12	—
Geneeskunde en aanverwante	27	—	57	—	84	—
Onderwijs en aanverwante	56	—	51	—	107	—
Godsdienst	9	—	6	—	15	—
Openbare diensten en landsverdediging .	169	—	15	—	184	—
Private diensten en organisaties van algemeen belang	21	—	7	—	28	—
Totaal handel en diensten	687	31,6	553	59,1	1.240	39,8
Algemeen totaal	2.176	100,0	935	100,0	3.111	100,0

Appendix III, 2 : Procentuele verdeling van het aantal bedrijven en beteelde oppervlakte, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959.

GROOTTE VAN DE BEDRIJVEN	AANTAL BEDRIJVEN			BETEELDE OPPERVLAKTE		
	Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk	Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk
1 tot 3 ha . . .	17,4	22,3	28,3	2,3	4,5	6,4
3 tot 5 ha . . .	6,1	16,8	19,4	1,6	7,2	9,2
5 tot 7 ha . . .	9,2	13,5	13,2	3,5	8,7	9,3
7 tot 10 ha . . .	11,2	15,5	13,7	6,1	14,0	13,7
10 tot 15 ha . . .	15,3	13,4	11,9	11,7	17,7	17,3
15 tot 20 ha . . .	10,2	8,3	6,1	11,5	15,6	12,6
20 tot 30 ha . . .	16,3	7,2	4,3	25,2	18,9	12,3
30 tot 50 ha . . .	12,3	2,6	2,0	29,5	10,5	9,1
50 tot 100 ha . . .	2,0	0,4	1,0	8,6	2,7	7,7
100 ha en meer . . .	—	—	0,1	—	0,2	2,4
Totaal . . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Appendix III, 3 : Gemiddelde grootte van de grondstukken, per grootte-klasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959 (in ha).

Grootte van de bedrijven	Veurne	West-Vlaanderen	Het Rijk
1 tot 3 ha . . .	1,16	0,87	0,57
3 tot 5 ha . . .	1,15	1,23	0,74
5 tot 7 ha . . .	1,58	1,58	0,90
7 tot 10 ha . . .	1,64	2,05	1,11
10 tot 15 ha . . .	2,66	2,77	1,38
15 tot 20 ha . . .	3,02	3,67	1,80
20 tot 30 ha . . .	3,40	4,70	2,43
30 tot 50 ha . . .	4,37	6,37	3,77
50 tot 100 ha . . .	22,21	10,27	7,36
100 ha en meer . . .	—	8,52	13,36
	3,12	2,51	1,35

Appendix III, 4 : Evolutie van de eigendom/buurverbonding van de landbouwbedrijven, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1950-59.

GROOTTE VAN DE BEDRIJVEN	VEURNE		WEST-VLAANDEREN		HET RIJK	
	Aandeel in eigendom uitgebaat		Aandeel in eigendom uitgebaat		Aandeel in eigendom uitgebaat	
	1950	1959	1950	1959	1950	1959
1 tot 3 ha . . .	22,1	28,1	37,8	42,6	43,0	46,1
3 tot 5 ha . . .	27,7	26,0	29,7	32,4	38,1	39,0
5 tot 10 ha . . .	16,2	10,1	25,7	28,6	36,5	36,5
10 tot 20 ha . . .	21,2	22,4	20,1	23,5	33,0	32,8
20 tot 30 ha . . .	9,7	5,5	13,1	15,7	32,1	26,1
30 tot 50 ha . . .	7,7	15,7	10,1	14,7	21,2	23,2
50 tot 100 ha . . .	30,1	29,3	9,3	20,3	12,9	15,8
100 ha en meer . . .	—	—	83,7	63,4	17,5	20,0
Totaal	17,7	15,8	20,8	23,7	32,6	31,8

Appendix VI, 1 : Volledig werklozen (mannen) naar leeftijdsklasse, duur van de werkloosheid en arbeidsgeschiktheid, Veurne, 30 juni 1962

A. STAD VEURNE

Leeftijdsklasse	Arbeidsgeschiktheid	DUUR VAN DE WERKLOOSHEID						Totaal
		— 3 m.	3 à 6 m.	6 à 12 m.	1 à 2 j.	2 à 5 j.	5 à 10 j.	
20 à 25 j.	1. normale geschiktheid	—	—	—	—	—	—	—
	2. gedeeltelijke geschiktheid	1	—	2	—	—	—	3
	3. zeer beperkte geschiktheid	—	—	—	—	—	—	—
25 à 30 j.	1	1	—	—	—	—	—	1
	2	1	—	—	—	—	—	1
	3	—	—	—	—	—	—	—
30 à 35 j.	1	—	—	—	—	—	—	—
	2	1	—	—	—	—	—	1
	3	—	—	—	—	—	—	—
35 à 40 j.	1	—	—	—	—	—	—	—
	2	2	—	1	—	—	—	3
	3	—	—	1	—	—	—	1
40 à 45 j.	1	—	—	—	—	—	—	—
	2	1	—	—	—	1	—	2
	3	—	—	—	—	1	—	1
45 à 50 j.	1	1	—	1	—	—	—	2
	2	—	—	3	1	—	—	4
	3	—	—	1	—	—	—	1
50 à 55 j.	1	2	1	1	1	3	—	8
	2	1	—	3	—	1	—	5
	3	—	1	—	—	3	4	8
55 à 60 j.	1	2	1	2	1	2	2	10
	2	—	—	1	1	—	—	2
	3	1	—	—	—	5	3	9
60 à 65 j.	1	—	—	1	—	—	—	1
	2	—	—	1	—	—	—	1
	3	—	—	7	8	8	9	32
Totaal	1	6	2	5	2	5	2	22
	2	7	—	11	2	2	—	22
	3	1	1	9	8	17	16	52
		14	3	25	12	24	18	96

Appendix VI, 1 : Volledig werklozen (mannen) naar leeftijdsklasse, duur van de werkloosheid en arbeidsgeschiktheid, Veurne, 30 juni 1962 (vervolg).

B. KUSTGEMEENTEN VAN HET ARRONDISSEMENT VEURNE

Leeftijds- klasse	Arbeidsge- schiktheid	DUUR VAN DE WERKLOOSHEID							Totaal
		— 3 m.	3 à 6 m.	6 à 12 m.	1 à 2 j.	2 à 5 j.	5 à 10 j.	10 à 15 j.	
— 20 j.	1. normale ge- schiktheid	8	—	—	—	—	—	—	8
	2. gedeeltelijke geschiktheid	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. zeer beperkte geschiktheid	—	—	—	—	—	—	—	—
20 à 25 j.	1	3	—	—	—	—	—	—	3
	2	1	1	1	—	—	1	—	4
	3	—	—	—	—	—	—	—	—
25 à 30 j.	1	4	—	—	—	—	—	—	4
	2	—	1	1	1	—	—	—	3
	3	1	—	—	1	1	—	—	3
30 à 35 j.	1	2	1	3	—	—	—	—	6
	2	—	—	2	1	—	1	—	4
	3	—	—	1	—	2	2	1	6
35 à 40 j.	1	2	1	2	1	—	—	—	6
	2	1	—	3	3	2	—	—	9
	3	—	1	—	1	—	4	—	6
40 à 45 j.	1	4	1	3	3	—	—	—	11
	2	1	—	2	2	—	3	—	8
	3	—	1	1	—	3	5	1	11
45 à 50 j.	1	3	—	5	3	1	—	—	12
	2	3	—	3	—	1	1	—	8
	3	—	—	2	—	4	4	—	10
50 à 55 j.	1	2	2	7	1	9	1	—	22
	2	1	—	4	4	3	3	—	15
	3	1	—	1	1	7	6	2	18
55 à 60 j.	1	4	1	9	6	11	3	—	34
	2	2	1	2	3	4	4	—	16
	3	—	—	2	3	10	17	3	35
60 à 65 j.	1	1	3	2	1	—	—	—	7
	2	1	1	—	—	—	1	—	3
	3	2	1	5	15	22	26	9	80
Totaal	1	33	9	31	15	21	4	—	113
	2	10	4	18	14	10	14	—	70
	3	4	3	12	21	49	64	16	169
		47	16	61	50	80	82	16	352

*Appendix VI, 1 : Volledig werklozen (mannen) naar leeftijdsklasse, duur van de werkloosheid en arbeidsgeschiktheid, Veurne 30 juni 1962.
(vervolg).*

C. OVERIGE GEMEENTEN ARRONDISSEMENT VEURNE

Leeftijds- klasse	Arbeidsge- schiktheid	DUUR VAN DE WERKLOOSHEID						Totaal
		— 3 m.	3 à 6 m.	6 à 12 m.	1 à 2 j.	2 à 5 j.	5 à 10 j.	
20 à 25 j.	1. normale ge- schiktheid	1	—	—	—	—	—	1
	2. gedeeltelijke geschiktheid	1	—	—	—	—	—	1
	3. zeer beperkte geschiktheid	—	—	—	—	—	—	—
25 à 30 j.	1	2	—	—	—	—	—	2
	2	—	1	2	—	—	—	3
	3	—	—	—	—	—	—	—
30 à 35 j.	1	—	—	—	—	—	—	—
	2	—	—	—	1	—	—	1
	3	—	—	—	—	3	—	3
35 à 40 j.	1	3	1	1	—	—	—	5
	2	—	1	2	1	—	—	4
	3	—	—	—	—	—	4	4
40 à 45 j.	1	3	1	1	—	—	—	5
	2	—	—	—	—	2	—	2
	3	—	—	—	1	1	1	3
45 à 50 j.	1	1	—	—	—	—	—	1
	2	—	2	1	1	2	—	6
	3	1	—	—	1	2	1	5
50 à 55 j.	1	4	3	9	3	—	—	19
	2	1	—	3	—	—	—	4
	3	1	1	1	3	—	4	10
55 à 60 j.	1	5	—	9	2	4	—	20
	2	1	1	4	1	1	—	8
	3	—	—	—	4	5	5	14
60 à 65 j.	1	8	1	3	—	—	—	12
	2	—	—	—	—	—	—	—
	3	5	1	1	12	13	6	38
Totaal	1	27	6	23	5	4	—	65
	2	3	5	12	4	5	—	29
	3	7	2	2	21	24	21	77
		37	13	37	30	33	21	171

LIJST VAN DE GRAFIEKEN

Grafiek II, 1 :	Evolutie van de bevolking te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1861-1962 . . .	19
Grafiek II, 2 :	Evolutie van de geboorten en sterften te Veurne, 1861-1963	22
Grafiek II, 3 :	Evolutie van in- en uitwijking te Veurne, 1861-1963	24
Grafiek II, 4 :	Evolutie van de natuurlijke groei en het migratiesaldo te Veurne, 1861-1963	26
Grafiek II, 5 :	Leeftijdsopbouw van de bevolking te Veurne, 1947 en 1962	34
Grafiek III, 1 :	Procentuele verdeling van het aantal landbouwbedrijven en de beteelde oppervlakte, naar grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1959	48
Grafiek III, 2 :	Procentuele verdeling van het landbouwareaal te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1959	56
Grafiek IV, 1 :	Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de industrie te Veurne, per bedrijfstak, 1937-62 . .	76
Grafiek VI, 1 :	Seizoenindex van de totale werkloosheid te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-62 .	108

LIJST VAN DE KAARTEN

Kaart	I, 1 :	Verkeerstechnische ontsluiting van Veurne, 1964	7
Kaart	I, 2 :	Bevolking en bevolkingsdichtheid te Veurne en omliggende gemeenten, 1962	13
Kaart	III, 1 :	Lokalisatie van de hofsteden te Veurne, 1963	50
Kaart	IV, 1 :	Lokalisatie van de industriële bedrijven te Veurne, 1963	73
Kaart	V, 1 :	Lokalisatie van de winkels te Veurne, 1963	87
Kaart	V, 2 :	De invloedssfeer van het verzorgingscentrum Veurne. Enquête W.E.S., 1963	94
Kaart	VII, 1 :	Stadscentrum van Veurne	114
Kaart	VIII, 1 :	Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens te Veurne, schooljaar 1962-63	128
Kaart	IX, 1 :	Bevolking en verloop van de bevolking in de kantons Duinkerke, Hondshoote en Bergues, 1954-62	138

LIJST VAN DE TABELLEN

Tabel I,	1 :	Voornaamste spoorwegverbindingen van de stad Veurne, 1963	9
Tabel I,	2 :	Voornaamste autobuslijnen te Veurne, 1963	10
Tabel I,	3 :	Enkele kengetallen van de economische structuur van Veurne en omliggende gemeenten	11
Tabel II,	1 :	Evolutie van de bevolking te Veurne in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1861-1962	18
Tabel II,	2 :	Evolutie van de bevolkingsdeterminanten te Veurne, 1861-1963 (jaargemiddelden)	21
Tabel II,	3 :	In- en uitwijking naar burgerlijke stand, Veurne, 1957-62	27
Tabel II,	4 :	In- en uitwijking te Veurne, naar leeftijd van de migranten, 1957-62	29
Tabel II,	5 :	In- en uitwijking naar herkomst en bestemming, Veurne, 1957-62	31
Tabel II,	6 :	Leeftijdsopbouw van de bevolking te Veurne, 1947-62	35
Tabel II,	7 :	Leeftijdsopbouw van de bevolking (procentuele verdeling) te Veurne en in het Rijk, 1947-62	37
Tabel II,	8 :	Prognose van de bevolkingsevolutie in het Veurnse, 1961-76	40
Tabel II,	9 :	Indeling van de beroepsbevolking te Veurne, naar leeftijdsgroep, 31 dec. 1961	41
Tabel II,	10 :	Indeling van de beroepsbevolking te Veurne, naar de bedrijvigheid, 31 dec. 1961	42
Tabel II,	11 :	Indeling van de beroepsbevolking naar de sociale stand, te Veurne en in West-Vlaanderen, 31 dec. 1961	43
Tabel III,	1 :	Aantal landbouwbedrijven en betaalde oppervlakte, naar grootte van de bedrijven, Veurne, 1959	47
Tabel III,	2 :	Evolutie van het aantal landbouwbedrijven naar grootteklasse, 1950-59	49

Tabel III, 3 :	Gemiddelde grootte van de grondstukken (in ha.), per grootteklasse, te Veurne, 1950-59	51
Tabel III, 4 :	Eigendomsverhoudingen, naar grootte van de bedrijven, te Veurne, 1959	52
Tabel III, 5 :	Aandeel van de betaalde oppervlakte in eigendom uitgebaat, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959	53
Tabel III, 6 :	Teeltpatroon te Veurne, in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1959	55
Tabel III, 7 :	Teeltpatroon naar grootteklasse van de bedrijven, Veurne, 1959	58
Tabel III, 8 :	Evolutie van de teeltbezetting te Veurne, 1950-59	59
Tabel III, 9 :	Veestapel te Veurne in vergelijking met West-Vlaanderen en het Rijk, 1959	61
Tabel III, 10 :	Veebezetting naar grootte van de bedrijven, Veurne, 1959	63
Tabel III, 11 :	Gemiddelde veebezetting per bedrijf, naar grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1959	65
Tabel III, 12 :	Evolutie van de veestapel te Veurne, 1950-63	66
Tabel III, 13 :	Evolutie van de mechanisering in de landbouw te Veurne, 1950-63	66
Tabel III, 14 :	Evolutie van de bestendige tewerkstelling in de landbouw te Veurne, 1950-63	70
Tabel IV, 1 :	Evolutie van de werkgelegenheid in de industrie te Veurne, 1937-62	75
Tabel IV, 2 :	Aantal alleenstaande handarbeiders te Veurne, 31 dec. 1961	79
Tabel IV, 3 :	Herkomst van de werklieden in de industrie te Veurne, enquête W.E.S., 1963	80
Tabel V, 1 :	Evolutie van het aantal handelsinrichtingen en de bezoldigde tewerkstelling te Veurne, 1937-47	83
Tabel V, 2 :	Aantal handelsinrichtingen met bezoldigd personeel en tewerkstelling te Veurne, 1962	84
Tabel V, 3 :	Intensiteit van de invloedssfeer van Veurne als aankoopcentrum, enquête W.E.S., 1963	93
Tabel V, 4 :	Motieven die de aantrekkingskracht van Veurne als aankoopcentrum bepalen, enquête W.E.S., 1963	95

Tabel VI, 1 :	Uitgaande pendel van werklieden en bedienden, naar richting en bedrijvigheid, Veurne, 31 dec. 1961	100
Tabel VI, 2 :	Ingaande pendel van werklieden en bedienden naar het gebied van herkomst en de bedrijfstak van tewerkstelling, Veurne, 31 dec. 1961	102
Tabel VI, 3 :	Evolutie van de volledige werkloosheid in het Veurnse, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-63	104
Tabel VI, 4 :	Evolutie van de volledige werkloosheid te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1955-63	106
Tabel VI, 5 :	Evolutie van het aantal gedeeltelijk en toevallig werklozen te Veurne, 1955-63	107
Tabel VI, 6 :	Volledig werkloze mannen naar leeftijd en duur van de werkloosheid, Veurne, 30 juni 1962	109
Tabel VI, 7 :	Volledig werkloze mannen naar beroepsgroep en duur van de werkloosheid, Veurne, 30 juni 1962	110
Tabel VII, 1 :	Evolutie van de bebouwing te Veurne, 1866-1961	115
Tabel VII, 2 :	Woongebouwen- en woningenvoorraad te Veurne, 31 dec. 1947	116
Tabel VII, 3 :	Gemiddeld aantal woonvertrekken per 100 inwoners te Veurne, in West-Vlaanderen en het Rijk, 1947	118
Tabel VII, 4 :	Evolutie van het aantal particuliere huizen te Veurne, 1947-62	120
Tabel VII, 5 :	Geografische spreiding van de patiënten in de kliniek en het moederhuis te Veurne, jaar 1962	123
Tabel VIII, 1 :	Evolutie van het aantal leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens, naar cyclus en afdeling, 1950-62	126
Tabel VIII, 2 :	Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor jongens te Veurne, schooljaar 1962-63	126
Tabel VIII, 3 :	Geografische spreiding van de leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs voor meisjes te Veurne, schooljaar 1962-63	129
Tabel VIII, 4 :	Evolutie van het aantal leerlingen in het middelbaar onderwijs te Veurne, 1950-62	130
Tabel VIII, 5 :	Geografische spreiding van de leerlingen in het middelbaar onderwijs te Veurne, schooljaar 1962-63	130

Tabel IX, 1 :	Bevolking in het arrondissement Duinkerke, per kanton, en bevolkingsdichtheid, 1962	136
Tabel IX, 2 :	Evolutie van de bevolking in het arrondissement Duinkerke, per kanton, 1936-62	137
Tabel IX, 3 :	Aandeel van de bevolking dat leeft van de landbouw in het arrondissement Duinkerke, per kanton, 1954	139
Tabel IX, 4 :	Evolutie van de werkgelegenheid aan de Westkust, 1947-62	146
Tabel IX, 5 :	Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het agrarisch gedeelte van het arrondissement Veurne, 1947-62	150
Tabel IX, 6 :	Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het arrondissement Diksmuide, 1947-62	154
Tabel IX, 7 :	Evolutie van de werkgelegenheid in het arrondissement Oostende, 1947-62	158

LIJST VAN DE APPENDICES

Appendix II, 1 :	Evolutie van de bevolking te Veurne, 1861-1963	171
Appendix III, 1 :	Totale tewerkstelling te Veurne op 31 dec. 1947	174
Appendix III, 2 :	Procentuele verdeling van het aantal bedrijven en betaalde oppervlakte, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959	175
Appendix III, 3 :	Gemiddelde grootte van de grondstukken, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1959	176
Appendix III, 4 :	Evolutie van de eigendom/huurverhouding van de landbouwbedrijven, per grootteklasse, te Veurne, in West-Vlaanderen en in het Rijk, 1950-1959	177
Appendix VI, 1 :	Volledig werklozen (mannen) naar leeftijds-klasse, duur van de werkloosheid en arbeids-geschiktheid, Veurne, 30 juni 1962	178

W.E.R. - PUBLIKATIES

A. — REEKS VAN HET WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU

- « *De Economische Situatie en Mogelijkheden van het Arrondissement Ieper* », door G. Declercq & O. Vanneste, 1958 (207 blz.) — 135 fr.
- « *De Belgische Zeevisserij — Een Economische Studie* », door O. Vanneste & P. Hovart, 1959 (358 blz.) — 200 fr.
- « *La Pêche Maritime Belge — Etude Economique* », par O. Vanneste & P. Hovart, 1959 (358 pp.) — 200 fr.
- « *Het Arrondissement Brugge — Een Regionaal Economische Studie* », door O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, 1961 (436 blz.) — 250 fr.
- « *Het Arrondissement Oostende — Een Regionaal Economische Studie* », door O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, 1962 (444 blz.) — 250 fr.
- « *Menen — Een Economische Studie van een Grensstad* », door O. Vanneste & J. Theys, 1962 (256 blz.) — 200 fr.
- « *Het Arrondissement Roeselare — Een Regionaal Economische Studie* », door O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, 1963 (336 blz.) — 250 fr.
- « *Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk* », door J. Theys o.l.v. O. Vanneste, 1964 (144 blz.).
- « *Veurne — Een Economische Studie* », door O. Vanneste & J. Theys, 1964 (189 blz.) — 200 fr.

B. — RAPPORTEN W.E.R.

- « *De Konfektienijverheid in West-Vlaanderen — Kontakt Technisch en Beroepsonderwijs/Nijverheid* », gestencild, 1958 (64 blz.) — (uitgeput).
- « *De Textielnijverheid in West-Vlaanderen — Arbeidsbevoorrading — Kontakt Onderwijs/Industrie* », gestencild, 1959 (74 blz.) — 35 fr.
- « *De Metaalnijverheid in West-Vlaanderen — Arbeidsbevoorrading — Kontakt Onderwijs/Industrie* », gestencild, 1960 (119 blz.) — 85 fr.
- « *De Schoennijverheid in West-Vlaanderen — Arbeidsbevoorrading — Kontakt Onderwijs/Industrie* », gestencild, 1961 (67 blz.) — 45 fr.
- « *De Konfektienijverheid in West-Vlaanderen — Kontakt Technisch en Beroepsonderwijs/Nijverheid (Aanvullend rapport)* », gestencild, 1962 (50 blz.) — 100 fr.
- « *De Houtnijverheid in West-Vlaanderen — Arbeidsbevoorrading — Kontakt Onderwijs/Industrie* », gestencild, 1962 (80 blz.) — 125 fr.

C. — REEKS WESTVLAAMSE ONTWIKKELINGSPROBLEMEN W.E.R. - W.E.S.

- Nr 1. — *Toekomstige Ontwikkelingsproblemen van Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland*, 1957 (56 blz.) — (uitgeput).

- Nr 2. — *Plechtige Installatievergadering C.L.E.R. — Regionaal-Economisch Kontaktcomité West-Vlaanderen — Henegouwen — Nord — Pas-de-Calais*, 1960 (52 blz.) — 25 fr.
- Nr 3. — *Verslag van de Algemene Vergadering van de Westvlaamse Economische Raad*, 1960 (39 blz.) — 25 fr.
- Nr 4. — *Verslag Westvlaamse Economische Raad over het jaar 1960*, (36 blz.) — 25 fr.
- Nr 5. — *Universitair onderwijs in West-Vlaanderen*, 1963 (32 blz.) — 20 fr.
- Nr 6. — *Demografisch onderzoek van de departementen Nord, Pas-de-Calais, van Henegouwen en West-Vlaanderen*, (53 blz.) — 40 fr.

D. — HET TOERISTISCH ABONNEMENT

RAPPORTEN TOERISTISCH-EKONOMISCH ONDERZOEK 1962-1963

Analyse van het prijzenniveau aan de Belgische kust in vergelijking met het binnenland, gestencild, 1963 (71 blz.).

Analyse van de prijzevolutie in de hotellerie aan de Belgische kust, 1939-62, gestencild, 1963 (77 blz.).

Analyse van de herkomst van de binnenlandse vakantiegangers aan de Belgische kust, gestencild, 1963 (179 blz.).

Toeristische Index Kust en Achterland.

RAPPORTEN TOERISTISCH-EKONOMISCH ONDERZOEK 1963-1964

Proeve van een algemeen motivatie-onderzoek bij de Belgische vakantiegangers aan de kust, gestencild, 1964 (76 blz.).

Analyse van de herkomst van de buitenlandse vakantiegangers aan de Belgische kust, gestencild, 1964, 4 delen (315 blz.).

Analyse van de verblijfsduur van de binnen- en buitenlandse vakantiegangers aan de Belgische kust, gestencild, 1964 (130 blz.).

De rapporten van elke jaargang zijn te verkrijgen door inschrijving op een abonnement « Rapporten toeristisch-economisch onderzoek — W.E.S. ». De prijs bedraagt 1.000 fr. per jaar-abonnement.

E. — ANDERE PUBLIKATIES

« *Le Littoral et son Hinterland — Essai d'une étude d'économie touristique* », (in Nederlandse taal uitgeput) door O. Vanneste & G. Declercq, 1955 (226 blz.) — 150 fr.

« *Strukturele Werkloosheid in West-Vlaanderen* », door G. Declercq & O. Vanneste, 1957 (2 delen, 130 blz. + 278 blz.) — 275 fr.

« *Adresboek van de Westvlaamse Industrie* », 1958 (344 blz.) — 150 fr.

F. — TIJDSCHRIFT « WEST-VLAANDEREN WERKT »

Driemaandelijke uitgave — abonnement 100 fr.

Steuende leden (bijdrage 200 fr.) ontvangen gratis het tijdschrift en andere publikaties van de W.E.R., exclusief de reeks « Toeristisch Abonnement ».

S.V. GROENINGHE DRUKKERIJ
BUDA STRAAT, 56, KORTRIJK

Foto: R. Vansevent

Sint-Niklaaskerk

